

การศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา
ในโรงเรียนเตรียมทหาร

สารนิพนธ์
ของ
เรือเอกหญิงจุฑารัตน์ ทองทิพย์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ตุลาคม 2549

การศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา
ในโรงเรียนเตรียมทหาร

สารนิพนธ์
ของ
เรือเอกหญิงจุฑารัตน์ ทองทิพย์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ตุลาคม 2549
ลิขสิทธิ์เป็นของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา
ในโรงเรียนเตรียมทหาร

บทคัดย่อ
ของ
เรือเอกหญิงจุฑารัตน์ ทองทิพย์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ตุลาคม 2549

จุฑารัตน์ ทองทิพย์. (2549). การศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียน
เตรียมทหาร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : อาจารย์ ดร.มารศรี สุธานี.

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาใน
โรงเรียนเตรียมทหารใน 5 ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรม
นักเรียน ด้านสัมพันธภาพกลุ่มเพื่อน และด้านการให้บริการ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อาจารย์ จำนวน
94 คน และนักเรียนเตรียมทหาร จำนวน 654 คน และกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับด้าน
บริการ ได้แก่ นักเรียนเตรียมทหารซึ่งเป็นตัวแทนจากแต่ละเหล่าทัพและหัวหน้านักเรียนของแต่ละ
ชั้นปีจำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5
ระดับซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.938 และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการ
วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ คะแนนเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทำการวิเคราะห์
ข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยการประมวลและสรุปข้อคิดเห็น ปัญหา และข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยพบว่า

1. การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร อาจารย์มี
ความคิดเห็นโดยรวม และรายด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก
2. การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร นักเรียน
เตรียมทหารมีความคิดเห็นโดยรวม และรายด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก
3. การสัมภาษณ์นักเรียนเตรียมทหารเกี่ยวกับด้านบริการ ซึ่งมีบริการห้องสมุด
บริการแนะแนวและให้คำปรึกษา บริการทุนการศึกษา บริการด้านการรักษาพยาบาล บริการด้าน
การประกอบเลี้ยง (อาหาร-น้ำดื่ม) บริการด้านอาคารที่พัก และบริการด้านการขนส่ง สรุปได้ว่า ทุก
บริการนักเรียนมีความเห็นว่ามีเหมาะสม มีสิ่งควรปรับปรุง และมีข้อเสนอแนะ

A STUDY ON ENVIRONMENT OF THE ARMED FORCES
ACADEMIES PREPARATORY SCHOOL

AN ABSTRACT
BY
CHUTARAT THONGTIP

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Educational Administration
at Srinakharinwirot University

October 2006

Chutarat Thongtip. (2006). *A Study on Environment of The Armed Forces Academies Preparatory School*. Master's Project, M.Ed. (Educational Administration).
Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University.
Advisor : Lect. Dr. Marasri Suthaniti.

The objective of this study was to study the environment of the Armed Forces Academies Preparatory School, as perceived by teachers and Pre-Cadets in overall five aspects and each aspects of physical facilities, teaching and learning, students activities, relationships among peer group, and services. The survey sample of this study consisted of 94 teachers and 654 Pre-Cadets. The interview samples regarding the services consisted of 15 representatives from each force and student heads. The instrument used for data collection were a 5-point rating scale questionnaire with an alpha coefficient of 0.938 and a structured interview. The data were analyzed using descriptive statistics. The percentage, mean, and standard deviation were calculated. The interview results were examined and analyzed to derive key concepts from opinions, problems, and suggestions.

The results of this study were as follows.

1. The teachers perceived the overall environment of the Armed Forces Academies Preparatory School and each aspects of the environment at a high level of appropriateness.
2. The Pre-Cadets perceived the overall environment of the Armed Forces Academies Preparatory School and each aspects of the environment at a high level of appropriateness.
3. The Pre-Cadets representatives and student heads' interview results regarding the library, guidance and counseling, scholarship, medical, maid (food – drinking water), dormitory, and transportation services were presented in terms of every service appropriateness, what ought to be improved, and related suggestions.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....

(อาจารย์ ดร. มารศรี สุธานี)

ประธานกรรมการบริหารหลักสูตร

.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทศนา แสงศักดิ์)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระ สุภากิจ)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์

(อาจารย์ ดร. มารศรี สุธานี)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมชาย ชูชาติ)

วันที่ เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2549

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ ด้วยความกรุณาจาก อาจารย์ ดร. มารศรี สุธานี อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ รวมทั้งให้คำแนะนำปรึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ ผู้ช่วยศาสตราจารย์รท.ดร. ไพบุลย์ อ่อนมั่ง อาจารย์ ดร. ราชนัย บุญธิมา คณะกรรมการพิจารณาโครงการสารนิพนธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระ สุภากิจ กรรมการสอบปากเปล่าสารนิพนธ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ คณะผู้บริหารโรงเรียนเตรียมทหาร ที่กรุณาสับสนุนในการศึกษา ตลอดจนคณาจารย์โรงเรียนเตรียมทหารที่ได้ช่วยเหลือและให้กำลังใจในการศึกษาเสมอมา

ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์จาก พ.ต.ท. สิริชัย สิต ทรัพย์ประเสริฐ และนักเรียนเตรียมทหารที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งผู้วิจัยขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ที่ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

บุคคลสำคัญยิ่งที่ให้กำลังใจและช่วยเหลือสนับสนุน คือ พลตรีศักดา ศิริวัฒน์ ซึ่งเป็นที่รักเคารพยิ่งและบุคคลในครอบครัวทุกคน ที่เสียสละให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียนจนสามารถมีวันนี้ได้ รวมทั้ง พ.อ. (พิเศษ) สมบูรณ์ บุญเที่ยง ที่ให้กำลังใจจนเป็นพลังผลักดันสู่ความสำเร็จ

จุฑารัตน์ ทองทิพย์

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
	ความสำคัญของการวิจัย	3
	ขอบเขตของการวิจัย	3
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	3
	ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	4
	นิยามศัพท์เฉพาะ	4
	กรอบความคิดในการวิจัย	6
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
	โรงเรียนเตรียมทหาร	9
	ประวัติและความเป็นมา	9
	ภารกิจและการจัดส่วนราชการ	10
	อาจารย์ที่ทำการสอนและนักเรียนเตรียมทหาร	11
	สภาพแวดล้อมในโรงเรียนเตรียมทหาร	12
	สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา	23
	ความหมายของสภาพแวดล้อมสถานศึกษา	23
	ความสำคัญของสภาพแวดล้อมสถานศึกษา	25
	วิธีการศึกษาสภาพแวดล้อมสถานศึกษา	28
	องค์ประกอบของสภาพแวดล้อมสถานศึกษา	30
	การจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา	32
	ด้านกายภาพ	32
	ด้านการเรียนการสอน	36
	ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน	45
	ด้านสัมพันธภาพกลุ่มเพื่อน	47
	ด้านการให้บริการ	50

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	59
งานวิจัยต่างประเทศ	59
งานวิจัยในประเทศ	61
3 วิธีดำเนินการวิจัย	64
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	64
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	65
การเก็บรวบรวมข้อมูล	67
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล	67
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	68
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	69
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	69
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	69
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	70
5 สรุป อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ	90
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	90
วิธีดำเนินการวิจัย	90
สรุปผลการวิจัย	91
อภิปรายผล	93
ข้อเสนอแนะ	96
บรรณานุกรม	98

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก	106
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย หนังสือขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ	107
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย	110
ภาคผนวก ค แบบสอบถามและแบบบันทึกการสัมภาษณ์เรื่องการศึกษา การจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร	114
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์	123

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนอาจารย์และนักเรียนเตรียมทหาร	12
2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสภาพ ชั้นยศ และชั้นปี ของนักเรียนเตรียมทหาร	65
3 จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา	70
4 คะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อ การจัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร ตามความคิดเห็นของอาจารย์ จำแนกตามระดับชั้นยศ โดยรวมและรายด้าน	72
5 คะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อ การจัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร ตามความคิดเห็นของอาจารย์ ด้านกายภาพเป็นรายชื่อ	73
6 คะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อ การจัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร ตามความคิดเห็นของอาจารย์ ด้านการเรียนการสอนเป็นรายชื่อ	75
7 คะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อ การจัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร ตามความคิดเห็นของอาจารย์ ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียนเป็นรายชื่อ	76
8 คะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อ การจัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร ตามความคิดเห็นของอาจารย์ ด้านสัมพันธภาพกลุ่มเพื่อนเป็นรายชื่อ	77
9 คะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการ จัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร ตามความคิดเห็นของนักเรียนเตรียมทหาร จำแนกตามระดับชั้นปี โดยรวมและรายด้าน	79
10 คะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการ จัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร ตามความคิดเห็นของนักเรียนเตรียมทหาร ในโรงเรียน เตรียมทหารด้านกายภาพ เป็นรายชื่อ	82

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
11	คะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการ จัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร ตามความคิดเห็นของนักเรียนเตรียมทหาร ในโรงเรียนเตรียมทหารด้านการเรียนการสอน เป็นรายชื่อ 83
12	คะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการ จัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร ตามความคิดเห็นของนักเรียนเตรียมทหาร ในโรงเรียนเตรียมทหารด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน เป็นรายชื่อ 85
13	คะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการ จัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร ตามความคิดเห็นของนักเรียนเตรียมทหาร ในโรงเรียนเตรียมทหารด้านสัมพันธภาพกลุ่มเพื่อน เป็นรายชื่อ 86

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ อันจะส่งผลให้ผู้เรียนมีวิสัยทัศน์ก้าวไกลยิ่งขึ้น ซึ่งการที่จะไปถึงจุดมุ่งหมายนั้นได้ สภาพแวดล้อมสถาบันการศึกษา เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนของนักเรียนนักศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาพแวดล้อมทางการศึกษา สมทรง อินส่วง (2540 : 88) ได้กล่าวว่า โรงเรียนเป็นสถานที่ที่ให้การศึกษ อบรม เปรียบเสมือนบ้านแห่งที่สองของนักเรียน เนื่องจาก นักเรียนจะต้องใช้ชีวิตอยู่วันละไม่ต่ำกว่า 6 - 7 ชั่วโมง เป็นเวลา 6 - 12 ปี ดังนั้น สภาพแวดล้อมในโรงเรียนจึงมีอิทธิพลต่อสุขภาพอนามัยของนักเรียนมาก ถ้าโรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมให้ดี ก็จะช่วยส่งเสริมคุณภาพชีวิตของนักเรียนในทางที่ดีขึ้น ตรงกันข้ามถ้าสภาพแวดล้อมใน โรงเรียนไม่ดี เท่ากับเป็นการบั่นทอนชีวิตจิตใจของนักเรียนไปด้วย และนักเรียนส่วนใหญ่มิมีแนวคิด และวิจิตร วรุตบางกูร (ม.ป.ป. 45) กล่าวว่า ครูไม่ใช่ตัวจักรสำคัญเพียงอย่างเดียว ที่จะสร้างความเจริญเติบโตแก่นักเรียนทุกด้าน แต่สภาพแวดล้อมในเรื่องอาคารสถานที่ กลุ่มเพื่อนและอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาภายในโรงเรียน ถ้าอยู่ในสถานะที่ดีจะทำให้เด็กเกิดความรู้สึกที่ดี เกิดความภาคภูมิใจต่อสถาบัน เกิดความรู้สึกที่ดีต่อการเรียน มีความพยายามสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ สร้างชื่อเสียงเกียรติยศให้ตนเองและสถาบันอีกด้วย

ความเชื่อที่ว่า สภาพแวดล้อมมีอิทธิพลต่อมนุษย์นั้นมีมาเป็นเวลานาน นักพฤติกรรมศาสตร์ที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับปฏิกริยาระหว่างบุคคลกับสภาพแวดล้อม ล้วนมีความเชื่อเบื้องต้นว่า พฤติกรรมของบุคคลนั้นสามารถทำความเข้าใจและทำนายได้ โดยพิจารณาจากปฏิกริยาระหว่างบุคคลกับสภาพแวดล้อมที่บุคคลอาศัยอยู่ ซึ่งเรียกว่า นิเวศวิทยาของสถาบันการศึกษาซึ่งหมายถึงการประยุกต์หลักการที่เกี่ยวกับปฏิกริยาระหว่างบุคคลกับสภาพแวดล้อมมาใช้อธิบายปฏิกริยาระหว่างนักศึกษากับสถาบันการศึกษา นักจิตวิทยาที่สนใจเกี่ยวกับอิทธิพลของสภาพแวดล้อมมีความเชื่อว่า พฤติกรรมของนักศึกษามีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมของสถาบันการศึกษา วิธีการพัฒนานักศึกษาที่ได้ผลทางหนึ่งจึงเกี่ยวกับการจัดการกับปฏิกริยาระหว่างนักศึกษากับสภาพแวดล้อมของสถาบัน เพื่อพัฒนานักศึกษาให้มีความสมบูรณ์ทุก ๆ ด้าน ลำเนาวั ขจรศิลป์ (2538 : 80) ได้จำแนกสภาพแวดล้อมในสถาบันการศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนานักศึกษา

4 ด้าน คือ สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร สภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน และสภาพแวดล้อมด้านสังคม กลุ่มเพื่อน ซึ่งในสภาพแวดล้อมทั้ง 4 ด้านนี้สถาบันการศึกษาอาจมีการจัดและดำเนินงานในด้านต่างๆ จำแนกย่อยออกไปแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปณิธานของแต่ละสถาบัน

โรงเรียนเตรียมทหาร เป็นสถาบันการศึกษาสังกัดกรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด กระทรวงกลาโหม เป็นสถานศึกษาเทียบเท่ากับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ของกระทรวงศึกษาธิการ เป็นสถาบันการศึกษาที่มีระบบการศึกษา การปกครองบังคับบัญชา มีระเบียบข้อบังคับและการปฏิบัติต่าง ๆ ในรูปแบบของโรงเรียนทหาร - ตำรวจ จึงทำให้ระบบการศึกษามีความแตกต่างจากสถาบันการศึกษาระดับมัธยมศึกษาทั่ว ๆ ไป โรงเรียนเตรียมทหาร จัดตั้งขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์สำคัญ ในการเตรียมเยาวชนของชาติ ให้มีความรู้ ความสามารถ มีคุณลักษณะทหาร - ตำรวจ มีความเป็นผู้นำ มีความสามัคคี มีทัศนคติพื้นฐานที่ดีต่ออาชีพ ตลอดจนมีคุณสมบัติพร้อมที่จะไปศึกษาต่อในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ โรงเรียนนายเรืออากาศ และโรงเรียนนายร้อยตำรวจ ปัจจุบันโรงเรียนเตรียมทหารตั้งอยู่ ณ เลขที่ 185 หมู่ 5 ตำบลศรีกะอาง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก ในช่วงระยะเวลาทำการก่อสร้างโรงเรียนแห่งใหม่ อยู่ในภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ จึงได้มีการขอสนับสนุนงบประมาณเป็นรายปี เพื่อทำการก่อสร้าง ขณะนี้การก่อสร้างอาคาร การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน สิ่งอำนวยความสะดวก ทั้งด้านการศึกษา และชีวิตความเป็นอยู่ ยังไม่ครบตามโครงการ และตั้งแต่ปีการศึกษา 2547 มีการรับนักเรียนเพิ่มอีก 1 ชั้น เป็นนักเรียนอยู่ประจำทั้งหมด

นักเรียนเตรียมทหารมีชีวิตความเป็นอยู่ภายใต้การปกครองที่ขี้อึดถือระเบียบวินัย กฎข้อบังคับ ประเพณีโรงเรียนเตรียมทหาร ซึ่งถือเป็นแบบฉบับของทหารทุกหมู่เหล่า นับว่าเป็นสิ่งใหม่สำหรับนักเรียน บรรยาการในการปกครองนักเรียนต้องปรับตัวให้สามารถปฏิบัติตามระเบียบวินัย กฎข้อบังคับ นอกจากนี้พฤติกรรมของครูที่ปฏิบัติต่อนักเรียนและพฤติกรรมที่นักเรียนปฏิบัติต่อกันอาจมีปัญหา

จากสภาพของปัญหาและเหตุผลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของสภาพแวดล้อมในสถาบันการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้น จึงได้ทำการวิจัยการศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด กระทรวงกลาโหม ผลการศึกษาเป็นประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงสภาพแวดล้อมโรงเรียนเตรียมทหาร ในด้านกายภาพ ด้านการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน ด้านสัมพันธ์ภาพกลุ่มเพื่อนและด้านการให้บริการเพื่อให้การผลิตนักเรียนเตรียมทหารมีคุณภาพสมบูรณ์ตามปณิธานและความมุ่งหมายของโรงเรียนเตรียมทหารต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหารใน 5 ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน ด้านสัมพันธภาพกลุ่มเพื่อน และด้านการให้บริการตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักเรียนเตรียมทหาร

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารทั้งฝ่ายเสนาธิการ ฝ่ายอำนวยการ ส่วนการศึกษาและฝ่ายสนับสนุนด้านต่างๆของโรงเรียนเตรียมทหาร ที่จะใช้เป็นแนวทางในการวางแผนดำเนินการปรับปรุงสภาพแวดล้อม ด้านกายภาพ ด้านการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน ด้านสัมพันธภาพกลุ่มเพื่อน และด้านการให้บริการ ให้เหมาะสม เอื้ออำนวยต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเตรียมทหารให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาโรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด กระทรวงกลาโหม ประกอบด้วยสภาพแวดล้อม 5 ด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน ด้านสัมพันธภาพกลุ่มเพื่อน และด้านการให้บริการ โดยด้านกายภาพ ด้านการเรียนการสอน และด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน ด้านสัมพันธภาพกลุ่มเพื่อน ศึกษาโดยสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์และนักเรียนเตรียมทหารส่วนด้านการให้บริการ ศึกษาโดยการสัมภาษณ์นักเรียนเตรียมทหาร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ อาจารย์ที่ทำการสอนภาควิชาการ สังกัดส่วนการศึกษาโรงเรียนเตรียมทหารจำนวน 111 คนและนักเรียนเตรียมทหารชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 และ 3 จำนวน 1,568 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อาจารย์ที่ทำการสอนภาควิชาการ สังกัดส่วนการศึกษาจำนวน 94 คน และนักเรียนเตรียมทหารชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 และ 3 จำนวน 654 คนซึ่งได้มาโดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จากตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 : 608) จากนั้นสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ระบบชั้นยศและชั้นปีของนักเรียนเตรียมทหารเป็นชั้น แล้วจึงสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ตัวแทนของนักเรียนเตรียมทหาร ชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 ชั้นละ 5 คน โดยกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวแทนนักเรียนจากแต่ละเหล่าทัพ คือ เหล่าทหารบก ทหารเรือ ทหารอากาศ เหล่าตำรวจ และหัวหน้านักเรียนของแต่ละชั้นปี รวม 15 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1.1 สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น

1.1.1 อาจารย์

1.1.2 นักเรียนเตรียมทหาร

1.2 ระดับชั้นยศ

1.2.1 ร.ต. - ร.อ.

1.2.2 พ.ต. ขึ้นไป

1.3 ชั้นปีของนักเรียนเตรียมทหาร

1.3.1 ชั้นปีที่ 1

1.3.2 ชั้นปีที่ 2

1.3.3 ชั้นปีที่ 3

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อมโรงเรียนเตรียมทหารที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา ในโรงเรียนเตรียมทหาร 5 ด้านคือ ด้านกายภาพ ด้านการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน ด้านสัมพันธ์ภาพกลุ่มเพื่อน และด้านการให้บริการ

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์เฉพาะไว้ดังนี้

1. การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา หมายถึง การจัดการภายในโรงเรียนเตรียมทหารที่มีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษาและการพัฒนาการเรียนของนักเรียนเตรียมทหาร

1.1 ด้านกายภาพ หมายถึง สภาพการณ์ทางธรรมชาติหรือที่มนุษย์สร้างขึ้นที่มีอิทธิพลต่อการเรียนการสอน ได้แก่ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด โรงอาหาร อาคารพยาบาล สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ห้องสุขาและอาคารที่พัก

1.2 ด้านการเรียนการสอน หมายถึง สภาพการณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน ได้แก่ หลักสูตร วิธีการสอน บรรยากาศการเรียนการสอน ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนักเรียนเตรียมทหาร สื่อการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติการและการวัดประเมินผล

1.3 ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน หมายถึง สภาพการณ์ที่ส่งเสริมการเรียนการสอน และการพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียนเตรียมทหาร ได้แก่ กิจกรรมที่ปลูกฝังให้นักเรียนมีบุคลิกภาพที่ดี มีความเป็นผู้นำ มีความเป็นสุภาพบุรุษ ได้แก่ ระบบนักเรียนใหม่ ระบบซ่อม และระบบเกียรติศักดิ์

1.4 ด้านสัมพันธ์ภาพกลุ่มเพื่อน หมายถึง สภาพการณ์ที่ส่งเสริมการสร้างสรรค์ให้เกิดสภาพสังคมที่ดีในกลุ่มนักเรียนเตรียมทหาร ได้แก่ การรวมกลุ่มเพื่อนเพื่อการศึกษา ค้นคว้า การช่วยเหลือเพื่อนร่วมรุ่น ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมรุ่น ความสัมพันธ์ระหว่างรุ่นพี่รุ่นน้อง และกิจกรรมส่งเสริมความรักความสามัคคี กีฬา และสันทนาการ ได้แก่ พิธีรับแหวนรุ่น กีฬา ประเพณีเตรียมทหาร-เตรียมอุดม กีฬาประเพณีเตรียมทหาร-ยุพราชวิทยาลัย

1.5 ด้านการให้บริการ หมายถึง สภาพการณ์ที่เอื้ออำนวยให้นักเรียนเตรียมทหาร เกิดความรู้สึกที่ดี และมีความพร้อมในการเรียน มีความสะดวก ปลอดภัย และมีความสุข ได้แก่ บริการห้องสมุด สื่อเทคโนโลยี การรักษาพยาบาล บริการอาหาร-น้ำดื่ม บริการทุนการศึกษา บริการอาคารที่พัก และบริการแนะแนวและให้คำปรึกษา

2. โรงเรียนเตรียมทหาร หมายถึง สถาบันการศึกษาเฉพาะทางที่ให้การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด กระทรวงกลาโหม

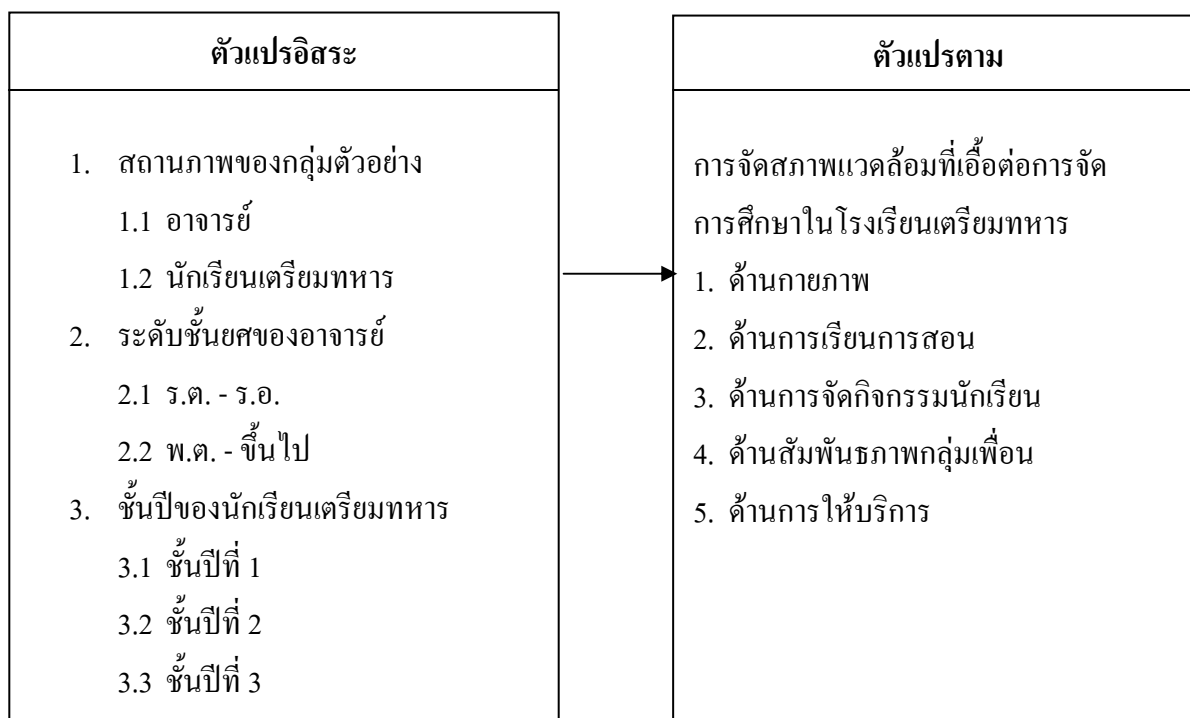
3. อาจารย์ หมายถึง นายทหารสัญญาบัตรที่ทำการสอนภาควิชาการในโรงเรียนเตรียมทหาร

4. ระดับชั้นยศ หมายถึง ชั้นยศนายทหารสัญญาบัตร ตั้งแต่ ร้อยตรี เรือตรี และเรืออากาศตรี เป็นต้นไป

5. นักเรียนเตรียมทหาร หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเตรียมทหาร ซึ่งจำแนก เป็น 3 กลุ่ม คือ ชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3

กรอบความคิดในการวิจัย

การจัดสภาพแวดล้อมในสถาบันการศึกษา มีอิทธิพลต่อการพัฒนานักศึกษา ลำเนาวัชรศิลป์ (2538 : 80) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมในสถาบันการศึกษาที่สำคัญ มี 4 ด้าน คือ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ สภาพแวดล้อมทางการบริหาร สภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน และสภาพแวดล้อมด้านสังคมกลุ่มเพื่อน และ อำพัน อ่องเอี่ยม (2541 : 40 - 41) ได้กล่าวว่ากิจกรรมนักศึกษาจำเป็นอย่างยิ่งต่อการเสริมสร้างภาวะผู้นำ บุคลิกภาพ และสมรรถภาพในด้านต่างๆ ให้เกิดขึ้นในตัวนักศึกษา การเปิดโอกาสให้นักศึกษาใช้ความเป็นประชาธิปไตยในกิจกรรมต่างๆ ให้นักศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่มีความถนัด ประกอบกับ จันทรเพ็ญ หงษ์ทอง (2545 : 35 - 36) ได้เสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า การจัดบริการนิสิต เป็นงานที่สำคัญที่จะช่วยส่งเสริมให้นิสิตมีประสบการณ์ นอกเหนือจากการเรียนการสอน การจัดอำนาจการที่เอื้ออำนาจต่อการเรียนการสอนของนิสิต ได้แก่ บริการทางวิชาการ บริการด้านสุขภาพ บริการให้คำปรึกษา บริการทุนการศึกษา ห้องสมุด หรือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงความต้องการที่แท้จริงของนิสิต และไม่ใช่เพียงแค่ให้นิสิตเกิดความพึงพอใจเท่านั้น ยังคงต้องมุ่งเอื้ออำนาจความสะดวกให้แก่นิสิตเกิดการเรียนรู้มากที่สุด ในส่วนของโรงเรียนเตรียมทหาร นักเรียนเตรียมทหารต้องใช้ชีวิตแบบนักเรียนประจำ มีสภาพแวดล้อมและบรรยากาศแตกต่างจากนักเรียนประจำทั่วไป กล่าวคือนักเรียนเตรียมทหารมีความเป็นอยู่ซึ่งมีระเบียบวินัยเป็นอย่างมาก จนดูเหมือนเป็นการบังคับให้อยู่ในกรอบตลอดเวลา (ผะดากุล ปิ่นลายนาถ. 2544 : 2) ผู้วิจัยได้ประมวลความคิดเห็นของนักวิชาการดังกล่าวมาใช้เป็นตัวแปรตามในการศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหารใน 5 ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน ด้านสัมพันธภาพกลุ่มเพื่อน และด้านการให้บริการ ส่วนตัวแปรอิสระผู้วิจัยศึกษาผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร ได้แก่ อาจารย์และนักเรียนเตรียมทหาร ดังนั้นกรอบความคิดในการวิจัย จึงสามารถแสดงให้เห็นได้ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบความคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ แนวคิด จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเตรียมทหารเพื่อเป็นพื้นฐานในการวิจัย ตามหัวข้อต่อไปนี้

1. โรงเรียนเตรียมทหาร
 - 1.1 ประวัติและความเป็นมา
 - 1.2 ภารกิจและการจัดส่วนราชการ
 - 1.3 อาจารย์ที่ทำการสอนและนักเรียนเตรียมทหาร
 - 1.4 สภาพแวดล้อมของโรงเรียนเตรียมทหาร
2. สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา
 - 2.1 ความหมายของสภาพแวดล้อมสถานศึกษา
 - 2.2 ความสำคัญของสภาพแวดล้อมสถานศึกษา
 - 2.3 วิธีการศึกษาสภาพแวดล้อมสถานศึกษา
 - 2.4 องค์ประกอบของสภาพแวดล้อมสถานศึกษา
3. การจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเตรียมทหาร
 - 3.1 ด้านกายภาพ
 - 3.2 ด้านการเรียนการสอน
 - 3.3 ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน
 - 3.4 ด้านสัมพันธภาพกลุ่มเพื่อน
 - 3.5 ด้านการให้บริการ
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยต่างประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยในประเทศ

1. โรงเรียนเตรียมทหาร

1.1 ประวัติและความเป็นมา

เนื่องจากกระทรวงธรรมการได้ประกาศใช้แผนการศึกษาชาติ ฉบับพุทธศักราช 2479 ซึ่งให้ยุบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 7 และ 8 จากสายสามัญศึกษาและจัดการศึกษาสายอาชีวศึกษาต่อเนื่องกับสายสามัญศึกษา ดังนั้นสถาบันชั้นอุดมศึกษาต่าง ๆ จึงต้องจัดตั้งโรงเรียนเตรียมของตนเองโดยใช้เวลา 2 ปี และมีหลักสูตรเทียบเท่าชั้น ม.7 และ ม.8 เดิม โรงเรียนเตรียมนายร้อยและโรงเรียนเตรียมนายเรือจึงได้กำเนิดขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2481 เป็นต้นมา โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อให้ นักเรียนเตรียมของแต่ละเหล่าทัพมีความรู้ความสามารถและมีลักษณะทหารอยู่ในมาตรฐานพอที่จะศึกษาในโรงเรียนนายร้อยทหารบก (ร.ร. จปร. ปัจจุบัน) และโรงเรียนนายเรือได้ ภายหลังได้จัดตั้งโรงเรียนเตรียมนายเรืออากาศขึ้น เมื่อปี พ.ศ. 2499 (โรงเรียนเตรียมทหาร. 25448 : 1 - 2)

ตามมติสภาทราโหม ครั้งที่ 5/2500 ให้รวมโรงเรียนเตรียมของ 3 เหล่าทัพไว้ ณ ที่แห่งเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสามัคคีซึ่งกันและกัน ระหว่างนายทหารทั้ง 3 กองทัพ และเพื่อประหยัดงบประมาณ โรงเรียนเตรียมทหาร จึงได้ก่อกำเนิดขึ้นเมื่อวันที่ 27 มกราคม 2501 โดยรวมเอากิจการผู้บังคับบัญชา ครู อาจารย์จากโรงเรียนเตรียมทหารทั้ง 3 แห่ง มาร่วมปฏิบัติที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเป็นการชั่วคราว จนกระทั่งวันที่ 21 ธันวาคม 2504 จึงได้ย้ายมาอยู่ที่ถนนพระราม 4 ลุมพินี และในปี พ.ศ. 2506 กรมตำรวจ (สำนักงานตำรวจแห่งชาติในปัจจุบัน) ได้ขอให้โรงเรียนเตรียมทหารรับนักเรียนส่วนหนึ่งของกรมตำรวจ (สำนักงานตำรวจแห่งชาติในปัจจุบัน) เพื่อส่งเข้าศึกษาในโรงเรียนนายร้อยตำรวจ

ในปี พ.ศ. 2524 แผนการศึกษาของชาติได้เปลี่ยนแปลงการศึกษาระดับมัธยมปลายจาก 2 ปี เป็น 3 ปี กระทรวงกลาโหมและด้วยความตกลงกับกระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาแล้วเห็นสมควรเปลี่ยนระบบการศึกษาของโรงเรียนเตรียมทหารและตำรวจเสียใหม่ โดยให้รับนักเรียนที่สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่าตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนดเข้าศึกษาเป็นเวลา 1 ปี ต่อจากนั้นจึงแยกไปศึกษาต่อในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ โรงเรียนนายเรืออากาศ อีก 4 ปี และโรงเรียนนายร้อยตำรวจอีก 3 ปี ตั้งแต่ปีการศึกษา 2526 เป็นต้นไปและในปีการศึกษา 2528 ได้รับนักเรียนแพทย์ทหารชั้นปีที่ 1 ของวิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้าเข้าศึกษาและพักประจำด้วย จนกระทั่งปีการศึกษา 2530 กระทรวงกลาโหมได้ปรับปรุงแบบการศึกษาของโรงเรียนนายทหาร นายตำรวจ โดยให้โรงเรียนเตรียมทหารรับนักเรียนที่ผ่านการศึกษิตตามแผนการศึกษาที่กำหนดไว้ใน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายของกระทรวงศึกษาธิการเข้าศึกษาเป็นเวลา 2 ปี เมื่อจบแล้วจึงส่งตัวไปศึกษาต่อในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ โรงเรียนนายเรืออากาศและโรงเรียนนายร้อยตำรวจ เป็นเวลา 4 ปี

ในปี พ.ศ. 2543 โรงเรียนเตรียมทหาร ได้ย้ายที่ตั้งจากเดิมที่ ถนนพระราม 4 แขวง ลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ไปอยู่ ณ ที่ตั้งใหม่ ตำบลศรีกะอาง อำเภอบ้านนา จังหวัด นครนายก

ในปี พ.ศ. 2546 คณะรัฐมนตรีได้ มีมติให้โรงเรียนเตรียมทหาร เปลี่ยนแปลง หลักสูตร จากเดิมใช้ระยะเวลาศึกษา 2 ชั้นปี เป็นใช้ระยะเวลาศึกษา 3 ชั้นปี เพื่อให้สอดคล้องกับ การปฏิรูปการศึกษาของชาติ และเป็นไปตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของ กระทรวงศึกษาธิการ ต่อมากองบัญชาการทหารสูงสุดได้ออกคำสั่ง (เฉพาะ) ที่ 161/46 ลงวันที่ 26 กันยายน 46 ให้โรงเรียน เตรียมทหารใช้หลักสูตร โรงเรียนเตรียมทหาร พุทธศักราช 2546 ใช้ ระยะเวลาศึกษา 3 ชั้นปีตั้งแต่ปีการศึกษา 2547 เป็นต้นไป ดังนั้น ในปีการศึกษา 2547 โรงเรียน เตรียมทหารจะรับนักเรียนเตรียมทหารใหม่เข้าศึกษา 2 รุ่น คือ รับจากชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (ม.4) เข้า เป็นนักเรียนเตรียมทหารรุ่นที่ 47 และรับจากชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (ม.3) เข้าเป็นนักเรียนเตรียม ทหารรุ่นที่ 48

โรงเรียนเตรียมทหาร ใช้คำย่อว่า “ร.ร.ตท.” ใช้ภาษาอังกฤษว่า “Armed Forces Academies Preparatory School” ย่อว่า “AFAPS” และนักเรียนเตรียมทหารใช้คำย่อว่า “นตท.” คำ ภาษาอังกฤษว่า “Pre-Cadet” “P-Cdt”

1.2 การกึ่งและการจัดส่วนราชการ

โรงเรียนเตรียมทหารได้กำหนดภารกิจ กล่าวคือ

มีหน้าที่ปกครองบังคับบัญชาและให้การศึกษาอบรม นตท. ในด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย ทักษะพิสัย กับวิชาทหารและวิชาตำรวจ เพื่อให้เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติและทัศนคติพื้นฐานพร้อมที่จะ พัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีความก้าวหน้าทั้งในด้านความรู้ อุนิสัยและคุณสมบัติของผู้นำหน่วย มี ผู้บัญชาการโรงเรียนเตรียมทหาร เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ (โรงเรียนเตรียมทหาร. 2548 : 203)

โรงเรียนเตรียมทหารได้จัดส่วนราชการ ซึ่งแบ่งได้ดังนี้

โรงเรียนเตรียมทหาร เป็นส่วนราชการขึ้นตรง กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการ ทหารสูงสุด แบ่งส่วนราชการออกเป็น 7 หน่วยขึ้นตรง ดังนี้

กองบัญชาการโรงเรียนเตรียมทหาร (บก.ร.ร.ตท.) มีหน้าที่วางแผนอำนวยการ ประสานงานและบริหารให้เป็นไปตามภารกิจของโรงเรียนเตรียมทหารและนโยบายที่ได้รับมอบ รวมทั้งดำเนินการเกี่ยวกับการธุรกิจ การสวัสดิการ การสารสนเทศ และการรักษาความปลอดภัย มีผู้ บัญชาการโรงเรียนเตรียมทหาร เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

ส่วนการศึกษา (สทศ.ร.ร.ตท.) มีหน้าที่ให้การศึกษาตามหลักสูตร โรงเรียนเตรียมทหาร ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาควิชาการเทียบเท่าระดับช่วงชั้นที่ 4 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6) ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการรวมทั้งดำเนินการวัดผลการเรียน ตามระเบียบการวัดผลฯ เพื่อให้ นตท. มีความรู้ความสามารถที่จะเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ โรงเรียนนายเรืออากาศ และโรงเรียนนายร้อยตำรวจ รวมทั้งพิจารณาเสนอแนะปรับปรุงการศึกษาภาควิชาการ มีผู้อำนวยการส่วนการศึกษามีผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

กรมนักเรียน (กรม นร.ร.ร.ตท.) มีหน้าที่ปกครองบังคับบัญชาให้การฝึกศึกษาวิชาการทหารและตำรวจเบื้องต้น ตามหลักสูตรเกี่ยวกับวิชาทหารทั่วไป วิชายุทธวิธี วิชาอาวุธศึกษา การฝึกอบรบนิสัย อุปนิสัย วินัย จิตวิทยาและการนำทหารแบบธรรมเนียมของทหารและตำรวจเบื้องต้น ให้แก่นักเรียนเตรียมทหาร มีผู้บังคับการกรมนักเรียนเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

กองพลศึกษา (กพล.ร.ร.ตท.) มีหน้าที่ฝึกสอนวิชาพลศึกษา ทั้งทางทฤษฎี การปฏิบัติ และวิชาสุขศึกษาเพื่อเสริมสร้างให้นักเรียนเตรียมทหาร มีน้ำใจเป็นนักกีฬา สุขภาพและพลานามัยสมบูรณ์ รวมทั้งกิจกรรมการกีฬาทั้งปวงมีผู้อำนวยการกองพลศึกษา เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

กองสถิติและประเมินผล (กสป.ร.ร.ตท.) มีหน้าที่รวบรวมข้อมูลทางสถิติ วิเคราะห์วิจัยและประเมินผลการศึกษาของนักเรียนเตรียมทหาร รวมทั้งการสอน การศึกษาเพิ่มเติมและการปฏิบัติงานของข้าราชการของ กสป. การทะเบียนประวัติที่เกี่ยวข้องและการจัดการห้องสมุด มีผู้อำนวยการกองสถิติและประเมินผลเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

กองสนับสนุน (กงส.ร.ร.ตท.) มีหน้าที่ดำเนินการสนับสนุนในเรื่องที่เกี่ยวกับการพลธิการ การยุทธโยธา การสรรพาวุธ การขนส่ง เครื่องช่วยฝึกเครื่องสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งดำเนินการสนับสนุนด้านการพิมพ์เอกสารและตำรา มีผู้อำนวยการกองสนับสนุน เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

กองพยาบาล (กพบ.ร.ร.ตท.) มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลและการเวชกรรมป้องกัน มีผู้อำนวยการกองพยาบาล เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

1.3 อาจารย์ที่ทำการสอนและนักเรียนเตรียมทหาร

อาจารย์ที่ทำการสอนวิชาการต่าง ๆ สังกัดส่วนการศึกษาโรงเรียนเตรียมทหารและจำนวน นักเรียนเตรียมทหาร มีข้อมูลดังนี้

ตาราง 1 จำนวนอาจารย์ และนักเรียนเตรียมทหาร

อาจารย์ /นักเรียน เตรียมทหาร	ปีการศึกษา 2547	ปีการศึกษา 2548	ปีการศึกษา 2549
ร.ต. - ร.อ.	41	44	80
พ.ต. ขึ้นไป	31	28	31
ชั้นปีที่ 1	503	505	537
ชั้นปีที่ 2	526	526	503
ชั้นปีที่ 3	528	507	528

ที่มา : โรงเรียนเตรียมทหาร. (2549). คู่มือนักเรียนเตรียมทหารรุ่นที่ 49. หน้า 13.

1.4 สภาพแวดล้อมของโรงเรียนเตรียมทหาร

โรงเรียนเตรียมทหารมีการจัดทำแผนในการย้ายหน่วยตั้งแต่ปี พ.ศ.2539 ซึ่งยังไม่มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 การวางแผนโครงการดำเนินการก่อสร้าง จัดทำอยู่ในระหว่างประเทศไทยประสบปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ การดำเนินการตามโครงการต้องจัดลำดับความเร่งด่วนตามที่งบประมาณสนับสนุนได้เป็นรายปี ตลอดมาจนถึงปัจจุบัน การวางแผน โครงการดังกล่าวเป็นการเตรียมการเพื่อรองรับนักเรียน 2 ชั้นปี และเป็นไปตามหลักสูตรโรงเรียนเตรียมทหาร พ.ศ.2530 และฉบับปรับปรุง พ.ศ.2534 ปัจจุบันรับนักเรียน 3 ชั้นปี (เริ่มปีการศึกษา 2547)

การศึกษาต้องสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 รวมทั้งต้องสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 ของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งกำหนดให้มีการปฏิรูปการศึกษายึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อทำให้นักเรียนเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข นอกจากนั้นการเรียนการสอนต้องดำเนินการตามหลักสูตรโรงเรียนเตรียมทหาร พ.ศ. 2546 อีกด้วยโรงเรียนเตรียมทหารมีการจัดสภาพแวดล้อมดังต่อไปนี้ (โรงเรียนเตรียมทหาร. 2545 : 266 - 269)

ด้านกายภาพ มีส่วนประกอบดังนี้

1. ส่วนบัญชาการ ตั้งอยู่บริเวณส่วนกลางของพื้นที่ ประกอบด้วย

1.1 อาคารกองบัญชาการโรงเรียนเตรียมทหาร ออกแบบเป็นอาคาร 4 ชั้นรูปสามแฉก มีจุดรูปอยู่ตรงกลางเป็นสัญลักษณ์ของการฝึกกำลังของเหล่าทัพทั้ง 3 เป็นรูปแบบเดียวกันกับอาคารกองบัญชาการโรงเรียนเตรียมทหารเดิมที่ถนนพระราม 4 กรุงเทพฯ ภายในอาคาร มีห้องประชุมขนาด 500 นั่ง รูปแบบอาคารเน้นเอกลักษณ์พิเศษ จะมีผนังกระจก (CURTAIN WALL) ที่

ชั้นบน บริเวณด้านหน้าอาคารจะมีลานอเนกประสงค์ที่ประดิษฐานพระบรมราชานุสาวรีย์ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมีเสาชิง

1.2 อาคารหอประชุม 2,000 ที่นั่ง ต่อเนื่องกับอาคารกองบัญชาการ เป็นอาคาร ชั้นเดียว หลังคาสูง มีส่วนรับรอง และที่ประทับสำหรับพระบรมวงศานุวงศ์แยกต่างหาก

1.3 อาคารกองสถิติและประเมินผลเป็นอาคาร 2 ชั้น ชั้นบนจะเป็นสถานที่ ทำงานของข้าราชการ ส่วนชั้นล่างจะเป็นห้องสมุดและพิพิธภัณฑ์

2. กลุ่มอาคารส่วนการศึกษา อยู่บริเวณ ด้านทิศตะวันออกของอาคารกองบัญชาการ ประกอบด้วย อาคารส่วนการศึกษา เป็นอาคารสำนักงาน 4 ชั้น แบ่งเป็นสำนักงานของส่วนบัญชาการและกองวิชาการต่างๆ ในส่วนการศึกษาอาคารเรียนมี 2 อาคาร ใช้เป็นอาคารเรียนมี 2 อาคาร ใช้เป็นอาคารเรียนของนักเรียนเตรียมชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 เป็นอาคาร สูง 3 ชั้น ห้องเรียน รวมขนาด 80 ที่นั่ง จำนวน 6 ที่นั่ง จำนวน 2 ห้อง อาคารเรียนเฉพาะวิชา เป็นอาคาร 2 ชั้น จำนวน 3 อาคาร ประกอบด้วยอาคารเรียนวิชาคอมพิวเตอร์และภาษาต่างประเทศ อาคารเรียนวิชาภาษาไทย และสังคมศาสตร์ อาคารเรียนวิชาวิทยาศาสตร์นอกจากนี้ยังมีอาคารกองวิชาการทหารรวมอยู่ใน กลุ่มนี้ด้วย เป็นอาคาร 2 ชั้น แบ่งเป็นส่วนสำนักงานห้องเรียนวิชาทหารและห้องฝึกยิงด้วยระบบ คอมพิวเตอร์

3. กลุ่มอาคารกรมนักเรียน อยู่ด้านทิศตะวันตกของอาคารกองบัญชาการ ประกอบด้วย อาคารกองบังคับการกรมนักเรียน เป็นอาคาร 2 ชั้น เป็นส่วนสำนักงานและห้อง ชมรมต่างๆ เช่น ห้องชมรมดนตรีไทย ห้องชมรมดุริยางค์ ห้องชมรมคอมพิวเตอร์ เป็นต้น ด้านหลัง จะเป็นอาคาร กองพัน 4 อาคาร และอาคารกองร้อยนักเรียน 8 อาคาร ทั้งหมดเป็นอาคาร 4 ชั้น จัดเป็น 2 กลุ่มอาคารมีลานรวมพลระหว่างกลุ่มอาคารทั้งสองกลุ่มจำนวน 2 ลาน

4. กลุ่มอาคารส่วนสนับสนุน อยู่ต่อจากกลุ่มอาคารส่วนการศึกษาด้านทิศตะวันออก ประกอบด้วยอาคารกองยุทธโยธา อาคารโรงอาหารและประกอบอาหาร อาคารโรงซักรีด อาคาร สรรพาวุธ อาคารแผนกสื่อสาร อาคารแผนกขนส่งและส่วนประกอบอื่นๆ เช่น ที่พักรถขับ โรง ซ่อมรถ โรงจ่อรถ คลังน้ำมัน ปิมน้ำมัน เป็นต้น

5. กลุ่มอาคารพลศึกษา อยู่ต่อจากกลุ่มอาคารกรมนักเรียนไปทางด้านทิศตะวันตก ประกอบด้วยอาคารศูนย์กีฬา เป็นอาคาร 2 ชั้น ชั้นล่างเป็นส่วนชมรมกีฬาต่างๆ เช่น ยูโด ชกมวย ยิงปืน และห้องสมรรถภาพร่างกาย เป็นต้น ชั้นบนเป็นสนามกีฬาในร่ม สำหรับบาสเกตบอล วอลเลย์บอล และเซปักตะกร้อ พร้อมชั้นลอยซึ่งเป็นส่วนสำนักงานกองพลศึกษาสระว่ายน้ำ มี 2 สระ เป็นสระในร่ม 1 สระ สระว่ายน้ำและกระโดดน้ำขนาดมาตรฐานโอลิมปิก 1 สระ พร้อม อัฒจันทร์ 2 ด้าน ด้านทิศตะวันออกไม่มีหลังคาด้านทิศตะวันตกมีหลังคาพร้อมที่นั่งและห้องรับรอง

แขกพิเศษ มีสนามฟุตบอลและสนามรักบี้ 4 สนาม สนามเทนนิส 6 สนาม สนามบาสเกตบอล 3 สนาม และมีอาคารสโมสรนักเรียนอยู่ในบริเวณใกล้เคียง

6. อาคารประกอบอื่น ๆ ประกอบด้วยอาคารกองพยาบาล ซึ่งเป็นโรงพยาบาลขนาด 50 เตียง อาคารเรือนรับรอง เป็นอาคาร 4 ชั้น มีห้องพักจำนวน 30 ห้อง พร้อมห้องเลี้ยงรับรอง อาคารสโมสรนายทหารสัญญาบัตร สโมสรนายทหารประทวน อาคารกองรักษาการณ์ ป้อมยาม 12 แห่ง บ้านพักนายพล 1 หลัง และบ้านพักพันเอกพิเศษ 20 หลัง

ด้านการเรียนการสอน

โรงเรียนเตรียมทหาร มีภารกิจที่จะผลิตนายทหาร-นายตำรวจ ที่มีคุณลักษณะทางทหาร-ตำรวจและมีความรู้ ทักษะทางด้านวิชาการ รวมทั้งมีคุณธรรมอันพึงประสงค์ของสังคม บุคลิกภาพที่ดี โรงเรียนเตรียมทหาร เป็นโรงเรียนที่มีลักษณะพิเศษ คือ นักเรียนจะต้องเป็นทั้งนักเรียนและทหาร ในเวลาเดียวกันดังนั้น ในการจัดครูผู้สอน เทคนิคการสอน จำเป็นต้องเหมาะสมกับสภาพของนักเรียน สำหรับด้านการเรียนการสอนที่เป็นประเด็นเป็นปัญหา ได้แก่ พฤติกรรมของผู้สอน วิธีสอน และเนื้อหาวิชาในบางวิชา สมควรได้รับการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับยุคสมัย และความเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน การศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหารเป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาคุณภาพชีวิตและให้สามารถทำประโยชน์ให้กับสังคม ตามบทบาทและหน้าที่ของตน ในฐานะพลเมืองดีตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยให้นักเรียนเตรียมทหารได้พัฒนาเชาวน์ปัญญา มีความรู้และทักษะอันจำเป็นต่อการประกอบอาชีพทหาร-ตำรวจ ร่วมพัฒนาสังคมด้วยแนวทางและวิธีการใหม่ๆ และบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม

ในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรของโรงเรียนเตรียมทหาร (2545 : 8) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของนักเรียนเตรียมทหารดังต่อไปนี้

1. มีความรู้และทักษะในวิชาพื้นฐาน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้
2. มีความรู้เกี่ยวกับวิทยาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ
3. สามารถเป็นผู้นำที่มีคุณสมบัติของผู้นำที่ดีและประพฤติตนให้เป็นสุภาพบุรุษอย่างแท้จริง
4. มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย พร้อมทั้งจะเสียสละและอุทิศชีวิตและประโยชน์สุขส่วนตนเพื่อชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์
5. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และสามารถนำแนวทางหรือวิธีการใหญ่ไปใช้ในการพัฒนาชุมชนของตน

โรงเรียนเตรียมทหารเป็นสถาบันแห่งแรกของชีวิตนักเรียนทหารและตำรวจ ซึ่งมีระบบการศึกษา การปกครองบังคับบัญชา ระเบียบวินัย กฎข้อบังคับ และแบบธรรมเนียมแตกต่างจากสถาบันการศึกษาในระดับเดียวกันโดยทั่วไป

ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน

ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเตรียมทหาร มุ่งหวังที่จะให้นักเรียนมีความรู้ ทักษะ บุคลิกภาพและ มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ การจัดกิจกรรมก็เป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยนักเรียนได้มีโอกาส พบปะ รู้จักเพื่อน รุ่นพี่-รุ่นน้อง การเข้าสังคม การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และการมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ซึ่งจะก่อให้เกิดการพัฒนาตนเองทั้งด้านบุคลิกภาพ และพัฒนาทัศนคติที่ดีต่อไป โดยที่โรงเรียนเตรียมทหารได้มีนโยบายการจัดกิจกรรมของนักเรียน ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่าเป็นประเพณีของโรงเรียนที่มีสืบทอดกันมาเป็นรุ่นๆ ซึ่งบางครั้งเป็นกิจกรรม ที่จะต้องมีการดำเนินงานร่วมกันระหว่างบุคคลหลายฝ่าย มีทั้งกระบวนการทั้งภายในและภายนอกสถาบัน

กิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนเตรียมทหาร เช่น ระบบซ่อม ระบบเกียรติศักดิ์ และระบบนักเรียนใหม่ ลักษณะการจัดกิจกรรมในสถานศึกษานี้มีหลากหลายรูปแบบ การจัดกิจกรรมทางโรงเรียนเตรียมทหารลักษณะที่กล่าวมานี้ ก็มีความแตกต่างจากสถาบันการศึกษาทั่วไป ทำให้ในบางครั้งการจัดกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อนักเรียนเตรียมทหาร เช่น เวลาเรียนขาดหายไป ดังนั้นผู้วิจัยจึงคิดว่า การจัดกิจกรรมของนักเรียนสมควรได้รับการปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสม เพราะบางกิจกรรมนักเรียนมีความต้องการที่จะมีส่วนร่วมเพียงบางส่วน ผลจากการจัดกิจกรรมไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงกัน

1. ระบบซ่อม

ในระยะสองเดือนแรกของการเป็นนักเรียนเตรียมทหาร นักเรียนจะได้รับการฝึกขั้นพื้นฐานเพื่อเตรียมเป็นทหารอย่างหนัก ในระยะนี้นักเรียนใหม่จะต้องปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่พร้อมทั้งรับการฝึกเบื้องต้นที่จำเป็นก่อนที่จะได้สิทธิ์แต่งเครื่องแบบและมีศักดิ์เป็นนักเรียนเตรียมทหาร โดยสมบูรณ์ การฝึกอบรมกระทำด้วยความละเอียดถี่ถ้วนเป็นรายบุคคล การปฏิบัติเป็นไปอย่างเข้มงวดและพิถีพิถันด้วยระเบียบวินัยและความยุติธรรม เป็นการฝึกให้รู้จักเชื่อฟังคำสั่งโดยนัยปล้นและพร้อมที่จะปฏิบัติด้วยความเต็มใจ เป็นการเสริมสร้างร่างกายให้มีความสมบูรณ์ แข็งแรงและมีความอดทน ในช่วงระยะเวลานี้นักเรียนจะได้รับการฝึกและปลูกฝังขนบธรรมเนียมและประเพณีของนักเรียนใหม่เป็นพิเศษ

ระบบซ่อมมีความมุ่งหมายที่จะวางพื้นฐาน อุปนิสัยจิตใจเสียตั้งแต่เริ่มชีวิตนักเรียนเตรียมทหาร เพื่อให้ยึดมั่นในอุดมการณ์ ของโรงเรียนคือ ชาติ เกียรติ วินัย กล้าหาญ อุดมการณ์เหล่านี้จะต้องฝังมั่นอยู่ในจิตใจ เป็นคุณสมบัติประจำตัวของนักเรียน ซึ่งแม้แต่ความกดดันจากการรบก็ไม่อาจลบออกได้ ระบบนี้มีได้มุ่งแต่เพียงให้นักเรียนปฏิบัติตามกฎเกณฑ์และธรรมเนียมประเพณีเท่านั้นแต่ต้องการให้ฝังมั่นในจิตใจจนเป็นอุปนิสัย

2. ระบบเกียรติศักดิ์

ระบบเกียรติศักดิ์ เป็นระบบปลูกฝังอุปนิสัยอันสำคัญของชีวิตนักเรียนเตรียมทหาร ระบบนี้มีหลักสำคัญอยู่ที่การยึดมั่นในเกียรติบัญญัติ ดังต่อไปนี้ “พวกเราจักไม่กล่าวเท็จ ไม่คดโกง ไม่ขโมย ทั้งจักไม่ยอมให้มีบุคคลประเภทนี้อยู่ในหมู่คณะ”

ข้อนำสังเกตอยู่ที่ความสัมฤทธิ์ผลของระบบเกียรติศักดิ์ ขึ้นอยู่กับคณานักเรียนเตรียมทหารเองมากกว่า การควบคุมบังคับบัญชาและการอบรมสั่งสอนของผู้บังคับบัญชาและครูอาจารย์ในรอบปีหนึ่งๆ นักเรียนจะคัดเลือกคณะกรรมการเกียรติศักดิ์ในหมู่กันเอง เพื่อมอบหมายให้ทำหน้าที่ชี้แจงระบบเกียรติศักดิ์อธิบายให้เข้าใจถึงหลักการที่สำคัญ ทั้งควบคุมดูแลให้การปฏิบัติเป็นไปตามระเบียบและกฎเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ คณะกรรมการเกียรติศักดิ์ไม่มีอำนาจลงโทษ มีแต่เพียงอำนาจสอบสวนแนะนำในกรณีที่นักเรียนผู้ใดผู้หนึ่งถูกระบบการรายงานความผิดฐานละเมิดเกียรติบัญญัติ ผู้บัญชาการโรงเรียนเตรียมทหารจะสั่งให้ดำเนินการสอบสวนโดยละเอียดเป็นทางการ

เกียรติ เป็นที่ยอมรับนับถือในหมู่นักเรียนทหารว่าเป็นคุณลักษณะ อุปนิสัยอันเป็นรากฐานประจำตัวที่สำคัญยิ่ง เกียรติ เป็นคุณธรรม ซึ่งหมายถึง ความซื่อสัตย์ความกล้าหาญ ความมีสัจจะ มีความเคารพในตนเอง ความเที่ยงธรรมและความเมตตากรุณา ระบบเกียรติศักดิ์เป็นระบบปลูกฝังอุปนิสัย อันสำคัญยิ่งของนักเรียนเตรียมทหาร ระบบนี้มีหลักสำคัญอยู่ที่ความซื่อสัตย์ การยึดถือปฏิบัติตาม คำสัตย์สาบานที่ได้กล่าวยืนยันไว้ทั้งในต่อหน้าและลับหลัง ดังนี้

ข้าพระพุทธเจ้า.....(ชื่อ, สกุล)..... ขอให้คำสัตย์สาบานต่อดวงพระวิญญูญาณ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ขอให้ข้าพระพุทธเจ้าอยู่ใกล้พระองค์ท่านอย่างจริงใจและด้วยความจริงใจ ข้าพระพุทธเจ้าถือคำสัตย์สาบาน ดังต่อไปนี้

1. ซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น ไม่ทำการคดโกง ขโมย ล่อลวง ตลบตะแลง แก้ไขปลอมเอกสาร เพื่อประโยชน์แห่งตน
2. ไม่ทำร้ายผู้มีกำลังอ่อนแอ ขอมแพ้หรือไม่มีทางต่อสู้ เช่น ผู้หญิง เด็กหรือผู้ที่ยอมจำนน
3. ไม่ทำให้ผู้อื่นเสียชื่อ เช่น หลอกลวงทำลายสตรีในด้านชู้สาว
4. ไม่กลับคำสัญญาที่ได้ให้ไว้กับผู้อื่นผู้ใด กระทำตนให้เป็นคนเชื่อถือได้

5. ไม่กล่าวคำเท็จที่จะเป็นผลเสียแก่หน่วยและบุคคลอื่น
6. ไม่ลอกทำร้ายบุคคลอื่นลับหลัง ทั้งด้วยอาวุธ หรือด้วยคำพูด ยุยง ส่อเสียด หรือกล่าวให้ร้าย
7. ไม่ทวนคำสวด หรือทำผิดคำสาบาน หรือคำปฏิญาณที่ได้กล่าวไว้
8. ไม่ทรยศต่อเพื่อน หมู่คณะ ชชาติ หรือพระมหากษัตริย์ หรือกระทำให้เป็นผลร้ายต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
9. ช่วยเหลือผู้ควรช่วยเหลือ และไม่ช่วยเหลือในสิ่งที่ผิดระเบียบ, ข้องบังคับหรือกฎหมายหรือช่วยเหลือในทางทุจริต
10. ทำดีด้วยใจบริสุทธิ์ทั้งต่อหน้าและลับหลังผู้อื่นหรือมีความกล้าหาญเสียสละกระทำการใดๆ เพื่อพิทักษ์คุณธรรม

ระบบเกียรติศักดิ์มีส่วนสำคัญในการปลูกฝังอุปนิสัยและลักษณะทหาร เป็นระบบที่มีอิทธิพลยิ่งในชีวิตประจำวันของนักเรียนเตรียมทหาร มีพฤติกรรมเกิดขึ้นเนื่อง ๆ เป็นพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นว่าระบบเกียรติศักดิ์นี้มีความหมายต่อคณะนักเรียนเตรียมทหารมากเพียงใด การรายงานการละเมิดเกียรติบัญญัติโดยไม่เจตนา นับว่าเป็นการปฏิบัติประจำของนักเรียน ยิ่งกว่านั้นผู้ที่ละเมิดเกียรติบัญญัติอาจถูกเพื่อนสนิทรายงานก็ได้ เพราะทุกคนถือว่าระบบเกียรติศักดิ์ย่อมมีคุณค่าเหนือกว่าบุคคลหรือมิตรภาพใดๆ

3. ระบบนักเรียนใหม่

ระบบนักเรียนใหม่ของนักเรียนเตรียมทหาร ได้กล่าวในระเบียบกรมนักเรียนโรงเรียนเตรียมทหารว่าด้วย ระบบนักเรียนใหม่ (โรงเรียนเตรียมทหาร. 2538 : 54) กล่าวคือ ในระยะสองเดือนแรกของการเป็นนักเรียนเตรียมทหารจะได้รับการฝึกขั้นพื้นฐานของการเป็นทหารอย่างหนักในระยะนี้ นักเรียนใหม่จะต้องปรับนับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่พร้อมทั้งการฝึกเบื้องต้นที่จำเป็นก่อนที่จะได้สิทธิ์แต่งแบบและศักดิ์เป็น นักเรียนเตรียมทหารโดยสมบูรณ์ ระบบนักเรียนใหม่มีความมุ่งหมายที่จะวางพื้นฐาน อุปนิสัย จิตใจ ตั้งแต่เริ่มชีวิตนักเรียนเตรียมทหารเพื่อให้ยึดมั่นในคตินิยมของโรงเรียนคือ “ชาติ เกียรติ วินัย กล้าหาญ” คตินิยมเหล่านี้จะต้องฝังอยู่ในจิตใจเป็นคุณสมบัติประจำตัวของนักเรียนเตรียมทหารการฝึกอบรมให้ปฏิบัติตามระเบียบวินัยการฝึกให้รู้จักเชื่อฟังคำสั่งโดยจับปล้นและพร้อมที่จะปฏิบัติด้วยความเต็มใจ โดยมีความมุ่งหมายของระบบนักเรียนใหม่ ดังนี้

1. ให้เปลี่ยนสภาพจากชีวิตพลเรือนเป็นชีวิตทหารตามลำดับเพื่อให้บังเกิดความเคยชินต่อการปฏิบัติตามคำสั่งโดยไม่มีข้อแม้ใด ๆ ภายใต้งบธรรมเนียมของทหาร ดำรง

2. เสริมสร้างบุคลิกและอุปนิสัยอันดีงามให้มีลักษณะท่าทางที่เหมาะสมในการเป็นทหาร ตำรวจ ที่ดีเลิศ

3. เสริมสร้างอุปนิสัยอดทน อดกลั้นต่อความกดดันและความยากลำบากที่ต้องประสบ ทั้งทางร่างกายและทางจิตใจและให้ความตื่นตัวอยู่เสมอ

4. เข้าใจและยึดมั่นในระบบอาวุโส ให้มีสัมมนาการระหว่างผู้น้อยและผู้ใหญ่ ตลอดจนปลูกฝังความเป็นทหารเริ่มแรกให้รู้สึกตัวว่าเป็นผู้น้อยที่สุด

5. ให้ความสำคัญในการรักษาระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัดทุกโอกาส

ด้านสัมพันธภาพกลุ่มเพื่อน

กลุ่มเพื่อน เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการของนักเรียนเป็นอย่างมาก ความเป็นอยู่ในกลุ่มนักเรียน เป็นสภาพแวดล้อมอย่างหนึ่งที่จะส่งเสริมให้นักเรียนมีความเจริญงอกงาม ทั้งจิตใจ อารมณ์ สังคม และทำให้นักเรียนมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน สามารถปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ สำหรับโรงเรียนเตรียมทหาร เป็นโรงเรียนที่มีนักเรียนแบบอยู่ประจำ มีนักเรียนรุ่นพี่ปกครองรุ่นน้อง โดยมีนายทหารควบคุม ลักษณะการสังคมในกลุ่มเพื่อนของนักเรียนเตรียมทหาร มักจะคบเพื่อนที่รู้ใจ เข้าใจ มีความสนใจในสิ่งที่คล้ายคลึงกัน เช่น ด้านวิชาการ คนตรีหรือมีภูมิปัญญาแหล่งเดียวกัน มาจากจังหวัด ภูมิภาคเดียวกันหรือเรียนอยู่ในเหล่าเดียวกัน กลุ่มเพื่อนของนักเรียนดังกล่าว นับเป็นการเรียนรู้และเสริมสร้างประสบการณ์เรื่องการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ข้อหนึ่งซึ่งสำคัญ คือ ต้องการให้นักเรียนรู้จักประสานงานและสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกันระหว่างเหล่าทัพ แต่ในความเป็นนักเรียนในชั้นปีแรกและความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเพื่อน รุ่นพี่และรุ่นน้องยังขาดความมีสัมพันธภาพที่ดี รุ่นน้องมีความยำเกรงต่อรุ่นพี่และไม่กล้าที่จะแสดงออก แม้ว่าจะเป็นความคิดเห็น ความรู้สึกและในบางครั้งอาจเกิดเป็นปัญหาที่กระทบต่อสุขภาพจิตเกิดความรู้สึกกลัวและยังส่งผลต่อการเรียนอีกด้วย

นักเรียนที่เข้ามาเรียนในโรงเรียนเตรียมทหาร ทางโรงเรียนได้จัดให้พักอาศัยประจำอยู่ในโรงนอนของโรงเรียน ซึ่งมีลักษณะเหมือนหอพักทั่วไป ประกอบด้วย ห้องนอนรวม ห้องประจำใหญ่สำหรับนักเรียนค้นคว้าอ่านหนังสือและห้องน้ำในโรงนอนรวม จะมีนายทหารฝ่ายปกครองพักอยู่ด้วยและคอยควบคุมดูแลทั่วไป และควบคุมด้านพฤติกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวกับนักเรียน เช่น การแต่งกายของนักเรียน การอยู่ร่วมกัน การรับผิดชอบร่วมกันในโรงนอน การช่วยเหลือกันในการศึกษา การใช้เวลาส่วนตัวให้เป็นประโยชน์ กิจกรรมในโรงนอนต่างๆ ฯลฯ คอยให้คำปรึกษาช่วยเหลือนักเรียน และให้คำแนะนำเมื่อเห็นนักเรียนปฏิบัติตนไม่ถูกต้อง การที่นักเรียนอาศัยในหอพักในสถาบันการศึกษา ทำให้สามารถปรับพฤติกรรมให้มีระเบียบวินัย ได้เรียนรู้กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมและค่านิยม และให้ได้รับทราบ

หน้าที่ความรับผิดชอบที่ควรปฏิบัติอย่างถูกต้อง สามารถพัฒนาความสัมพันธ์ของนักเรียนกับบุคคลอื่นได้ส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้จักการใช้ชีวิตร่วมกับบุคคลอื่นในสังคม (กรมตำรวจ. 2540 : 2)

1. พิธีรับแหวนรุ่นนักเรียนเตรียมทหาร

สืบเนื่องมาจากความนิยมทางสังคมองค์กรใดหรือสถาบันใดที่มีการรวมตัว หรือ มีกิจกรรมร่วมกัน จะถือว่าเป็นรุ่นเดียวกันและมีเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ยึดถือ เพื่อแสดงถึงความเป็นรุ่นหรือร่วมรุ่นเดียวกันแหวนรุ่นของ นักเรียนเตรียมทหารนั้น เรือนแหวนทำด้วยเงินประดับด้วยหัวพลอยสีแดงมีเครื่องหมายจักรดาวสัญลักษณ์ของโรงเรียนเตรียมทหาร และตัวเลขแสดงรุ่น ของนักเรียนเตรียมทหารอยู่บนเรือนแหวน ด้านในของแหวนจะมีการสลักชื่อเจ้าของแหวนไว้ด้วย ก่อนที่จะได้มีสิทธิสวมแหวนรุ่นของตน นักเรียนเตรียมทหารจะต้องผ่านการฝึกผ่านการทดสอบจนได้นับการยอมรับจากผู้บังคับบัญชา และรุ่นที่มีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะเป็นนักเรียนเตรียมทหารเสียก่อน แหวนรุ่นนั้นมีมาตั้งแต่สมัยนักเรียนเตรียมทหาร รุ่นที่ 1 แต่พิธีสวมแหวนรุ่นเริ่มมีสมัยโรงเรียนเตรียมทหารพระราม 4 ยุคแรกประเพณีปฏิบัติที่ยึดถือสืบต่อกันมาก็คือ ให้นักเรียนเตรียมทหารรุ่นพี่เป็นผู้สวมแหวนให้นักเรียนเตรียมทหารรุ่นน้อง ทั้งนี้เพื่อแสดงถึงความเป็นพี่น้องร่วมสถาบัน และเป็นการแสดงว่ารุ่นพี่ได้รับนักเรียนใหม่เป็นรุ่นน้องโดยสมบูรณ์ นอกจากนี้แหวนรุ่นยังเป็นสิ่งแสดงความผูกพันระหว่างเพื่อนร่วมรุ่นและรุ่นพี่ - รุ่นน้อง ร่วมสถาบันเดียวกันอีกด้วย

2. กีฬาประเพณีเตรียมทหาร - เตรียมอุดม

โรงเรียนเตรียมทหาร และโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาเป็นสถาบันในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเช่นเดียวกัน เยาวชนทั้งสองสถาบันล้วนเป็นกำลังสำคัญของชาติ ซึ่งจะต้องร่วมกันทำงานเพื่อพัฒนาประเทศชาติในด้านต่างๆ ร่วมกันในอนาคต การที่นักเรียนของทั้งสองสถาบันจะได้มีความคุ้นเคยมีโอกาสร่วมทำกิจกรรมร่วมกันแต่เยาว์วัยย่อมจะเป็นประโยชน์ในการที่จะปฏิบัติภารกิจร่วมกันเพื่อชาติในอนาคต

การแข่งขันกีฬาประเพณีระหว่างโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา และโรงเรียนเตรียมทหารเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2510 เมื่อครั้ง คุณหญิง บุญเลื่อน เครือตราชู เป็นผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา และ พล.ต. ปิยะ สุวรรณพิมพ์ เป็นผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมทหาร

วัตถุประสงค์ในการจัดการแข่งกีฬาประเพณีระหว่างสองโรงเรียนคือ

1. เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ความสามัคคีความเข้าใจดีระหว่างอาจารย์และนักเรียนของทั้งสองสถาบัน
2. เพื่อส่งเสริมสุขภาพและพลานามัย
3. เพื่อให้เกิดความผูกพันในการทำงานร่วมกันในอนาคต

4. เพื่อสร้างไว้ซึ่งประเพณีอันดีงาม

เริ่มการแข่งขันครั้งแรกที่โรงเรียนเตรียมทหาร กีฬาที่แข่งมีสองประเภทคือรักบี้ และฟุตบอล โดยทั้งสองโรงเรียนเป็นเจ้าภาพฝ่ายละปี

3. กีฬาประเพณี เตรียมทหาร-ยุพราชวิทยาลัย

นับตั้งแต่โรงเรียนเตรียมทหาร ได้นำนักเรียนเตรียมทหารไปฝึกภาคสนามทัศนศึกษา และเยี่ยมชมหน่วยงานต่าง ๆ ในภาคเหนือ ก็ได้จัดให้มีการแข่งขันกีฬา ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการแข่งขันฟุตบอลระหว่างนักเรียนเตรียมทหารและทีมในท้องถิ่นอยู่ประจำ ทั้งที่จังหวัดพิษณุโลก และจังหวัดเชียงใหม่เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับประชาชนในจังหวัดนั้น ๆ และเพื่อเป็นการเผยแพร่ชื่อเสียงของโรงเรียนเตรียมทหาร ด้วยเหตุนี้กีฬาประเพณีระหว่างโรงเรียนเตรียมทหารและโรงเรียนยุพราชวิทยาลัยจังหวัดเชียงใหม่จึงได้ก่อกำเนิดขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมความสามัคคีและความสามารถทางกีฬาให้ทั้งสองฝ่ายได้ผูกมิตรและมีความสมัครสมานสามัคคีซึ่งกันและกัน

กีฬาประเพณีนี้ ได้วางวันไประยะหนึ่งเนื่องจากเหตุการณ์บ้านเมืองในปี พ.ศ.2531 ขณะที่ พล.ต.ธีระวัฒน์ เอมะสุวรรณ เป็นผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมทหารยุพราชฯ จึงได้กำเนิดขึ้นอีกครั้ง โดยถือเป็นครั้งที่ 1 และได้แข่งขันติดต่อกันมาทุกปี โดยทั้ง 2 ฝ่ายผลัดกันเป็นเจ้าภาพ การจัดการแข่งกีฬาประเพณีจัดเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อนักเรียนเตรียมทหารและนักเรียนโรงเรียนยุพราชฯ เพื่อสร้างความสามัคคีมิตรภาพที่ดีต่อกันโดยเฉพาะฝ่ายนักเรียนเตรียมทหารนับเป็นการผ่อนคลายจากความเหน็ดเหนื่อย จากการดูงานในภาคเหนือ นักเรียนโรงเรียนยุพราชฯทุกคนก็ยินดีที่จะได้พบกับนักเรียนเตรียมทหารผู้มาเยือน ด้วยความประทับใจในระเบียบวินัยและมิตรภาพของนักเรียนเตรียมทหารทุกคน แม้จะเป็นเพียงเวลา 1 วัน แต่ความประทับใจนั้นได้สร้างสัมพันธ์แน่นแฟ้นระหว่างนักเรียนของทั้ง 2 โรงเรียน

ด้านการให้บริการนักเรียน

โรงเรียนเตรียมทหาร จัดให้บริการแก่นักเรียนเตรียมทหาร โดยพิจารณาเข้าถึงความจำเป็นที่จะเอื้ออำนวยให้นักเรียนมีความพร้อมในการศึกษาเล่าเรียน และให้มีความสะดวกสบาย และปลอดภัย เมื่อเข้ามาใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียน จัดให้มีบริการในด้านต่างๆ ดังนี้

1. บริการด้านอาคารที่พัก ซึ่งจะแบ่งนักเรียนเตรียมทหารออกเป็นกองพัน เนื่องจากนักเรียนเตรียมทหารต้องมีการฝึกและศึกษา การฝึกทางด้านทักษะด้านต่างๆและวินัย อาจจะไม่เป็นเวลาที่เหมาะสม ซึ่งนักเรียนจำเป็นต้องอยู่ประจำ ซึ่งการจัดอาคารที่พัก ต้องคำนึงถึงความสะดวกสบาย และความปลอดภัย ในการพักในบริเวณที่พักจำเป็นต้องมีระเบียบวินัยที่เคร่งครัด เป็นระเบียบ มีนักเรียนบังคับบัญชา และนายทหารการปกครองเป็นผู้ควบคุมดูแล ให้การพักอาศัยของ

นักเรียนเตรียมทหารเป็นไปตามระเบียบข้อบังคับของนักเรียน โรงเรียนเตรียมทหาร เพื่อเป็นการสร้างนิสัยที่เป็นระเบียบเรียบร้อย และรู้จักอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น

ในส่วน of โรงเรียนเตรียมทหารนักเรียนเตรียมทหารอยู่ประจำทั้ง 3 ชั้นปี ซึ่งต้องปฏิบัติตามระเบียบโรงเรียนเตรียมทหารว่าด้วยนักเรียนประจำในเรื่องต่อไปนี้ (โรงเรียนเตรียมทหาร. 2538 : 8)

1. ต้องมีเครื่องใช้ประจำตัวตามที่โรงเรียนเตรียมทหารกำหนด
2. การปฏิบัติตนตามระเบียบปฏิบัติประจำ
3. การปฏิบัติว่าด้วยการลาพักและการลาป่วยให้ปฏิบัติตามระเบียบการลาที่ทาง

โรงเรียนเตรียมทหารกำหนด

4. การดูแลรักษาอุปกรณ์และสิ่งของที่ทางราชการมอบให้ประจำและส่วนรวมต้องช่วยกันรักษาให้สะอาดและอยู่ในสภาพเรียบร้อยใช้การได้

5. การรักษาความสะอาดสถานที่ ทุกคนต้องช่วยกันดูแลรักษาและรับผิดชอบร่วมกัน

โดยเด็ดขาด

ห้าม สูบบุหรี่หรือมีไว้ครอบครอง

ห้าม นำสิ่งของมีค่า เช่น อุปกรณ์สื่อสารทุกชนิด รวมทั้งเครื่องประดับมาเก็บไว้ในที่พัก นักเรียนประจำจะมีเงินติดตัวได้ไม่เกินคนละ 500 บาท นอกนั้นจะต้องนำฝากผู้บังคับบัญชา ซึ่งเป็นผู้ควบคุมนักเรียนประจำ

ห้าม นำเครื่องแต่งกายพลเรือนหรือส่วนประกอบของเครื่องแต่งกายพลเรือนเข้ามาไว้ในบริเวณที่พัก

ห้าม เล่นการพนันทุกชนิด

ห้าม นำเครื่องมือที่อาจใช้เล่นการพนันได้มาไว้ในบริเวณที่พักของนักเรียน

ห้าม นำญาติหรือผู้อื่นซึ่งไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องเข้าไปห้องพักของนักเรียนโดยเด็ดขาด

2. บริการด้านอาหาร มีการประกอบอาหารเลี้ยงนักเรียนวันละ 3 มื้อ การประกอบเลี้ยงคนที่มีปริมาณมาก บางครั้งอาจไม่ถูกใจคนทั้งหมดแผนกประกอบเลี้ยงเป็นผู้จัดหา

3. บริการด้านสุขภาพอนามัย โรงเรียนเตรียมทหาร มีกองพยาบาล ซึ่งทำหน้าที่ดูแลด้าน สุขภาพ และอำนวยความสะดวกให้แก่เด็กนักเรียนที่เจ็บป่วย ให้ได้รับการตรวจรักษาตามความเหมาะสม โดยจัดให้มีการตรวจรักษาโรค การพักผ่อนและการบำบัดโรคด้านต่างๆ เช่น ทันตกรรม เวชกรรม

4. บริการด้านการขนส่ง นักเรียนเตรียมทหารเป็นนักเรียนที่อยู่ประจำ ในบางโอกาส เช่น วันหยุดที่ติดต่อกันหลายวัน หรือ วันหยุดเสาร์-อาทิตย์ จะมีรถบริการรับส่งนักเรียนจาก โรงเรียนเตรียมทหารไปส่งตามสถานีขนส่ง เช่น สถานีขนส่งสายใต้ สถานีขนส่งสายเหนือ และตะวันออกเฉียงเหนือ อาจไม่ได้รับบริการที่สะดวกสบายเพียงพอ เนื่องจากมีปริมาณของนักเรียนเพิ่มขึ้น

5. บริการด้านการทุนการศึกษา ในแต่ละปี โรงเรียนเตรียมทหารจะได้รับมอบทุนการศึกษาจากองค์กรมูลนิธิ และผู้มีจิตเมตตาโดยคุณสมบัติของ นักเรียนเตรียมทหารผู้รับทุน และจำนวนเงินของแต่ละทุนเป็นไปตามความประสงค์ของผู้ให้ทุน การพิจารณาผู้รับทุน โรงเรียนเตรียมทหารจะแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาความเหมาะสม จากคุณสมบัติหลักของนักเรียนเตรียมทหาร ดังนี้

5.1 มีฐานะยากจนหรือขาดผู้อุปการะ

5.2 มีความประพฤติเรียบร้อย ไม่เคยถูกลงทัณฑ์ สถานหนัก หรือถูกตัดคะแนนความประพฤติสถานกลางหรือสถานหนัก

6. บริการห้องสมุด ห้องสมุดโรงเรียนเตรียมทหาร ให้บริการทรัพยากรห้องสมุดประเภทวัสดุสิ่งตีพิมพ์ ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันศุกร์ (วันวันหยุดราชการ) เวลา 08.00-16.00 ผู้ใช้บริการห้องสมุดจะต้องปฏิบัติตามดังนี้

6.1 ผู้มีสิทธิยืมทรัพยากรห้องสมุดจะต้องทำบัตรสมาชิก โดยนำรูปถ่ายหน้าตรง ไม่สวมหมวก ขนาด 1 นิ้ว จำนวน 1 ใบมายื่นต่อเจ้าหน้าที่ห้องสมุดและจะต้องใช้บัตรสมาชิกของตนเองทุกครั้งที่ยืมทรัพยากรห้องสมุด

6.2 กำหนดเวลา การยืม-คืน วัสดุสิ่งพิมพ์ที่ไม่ใช่หนังสือสำรองตั้งแต่วันที่ 08.00-16.00 ของวันปิดทำการ ส่วนหนังสือสำรองให้ยืมได้ ตั้งแต่วันที่ 15.00-16.00 และต้องส่งคืนก่อนเวลา 09.00 ของวันรุ่งขึ้นที่ห้องสมุดเปิดทำการ

6.3 นักเรียนเตรียมทหาร สามารถยืมทรัพยากรห้องสมุดได้นาน 10 วัน ครั้งละไม่เกิน 3 เล่ม

7. บริการแนะแนวและให้คำปรึกษา การแนะแนวเป็นบริการที่จัดขึ้นในส่วนการศึกษา โรงเรียนเตรียมทหารเพื่อช่วยเหลือให้คำแนะนำนักเรียนเตรียมทหาร ที่มีปัญหาการเรียน ด้านสังคม และปัญหาส่วนตัวรวมทั้งให้ข้อมูลด้านการศึกษา และสถานะสังคมให้ นักเรียนเตรียมทหารรู้จักการปฏิบัติตามสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมได้ดีขึ้น เป็นการส่งเสริมความก้าวหน้าซึ่งจะทำให้ นักเรียนเตรียมทหารปรับปรุงพัฒนาตนเองได้อย่างเหมาะสม

7.1 นักเรียนเตรียมทหารที่การรับบริการขอคำปรึกษาสามารถติดต่อได้ที่
สำนักงานนายทหารจิตวิทยาและแนะแนว อาคารส่วนการศึกษา

7.2 กรณีที่ต้องการนัดพบ นายทหารจิตวิทยาฯ ให้นักเรียนเตรียมทหารเขียนใน
ใบแจ้งนัด ซึ่งมีไว้ให้ที่หน้าสำนักงานทหารจิตวิทยาและแนะแนว

7.3 นักเรียนเตรียมทหารที่ต้องการแสดงความคิดเห็นหรือต้องการร้องขอ
เกี่ยวกับข้อมูลด้านศึกษาหรือการแนะแนวต่างๆ ให้นักเรียนเตรียมทหารเขียนข้อความแสดงความคิดเห็นหรือสิ่งที่ต้องการร้องขอแล้วนำไปใส่ในตู้แสดงความคิดเห็นซึ่งมีติดตั้งไว้หน้าสำนักงาน
ทหารจิตวิทยาและแนะแนว

7.4 นักเรียนเตรียมทหารจะใช้บริการได้ทุกวัน-เวลาราชการ แต่อาจจะใช้วัน-
เวลาอื่นได้ถ้ามีการกำหนดนัดไว้ก่อนล่วงหน้า

7.5 นักเรียนเตรียมทหารที่มีปัญหาไม่รู้จะพึ่งพาอาศัยใคร ขอให้รีบถึงและใช้
บริการ ณ สำนักงานนายทหารจิตวิทยาและแนะแนว อาคารส่วนการศึกษา

จากสภาพแวดล้อมโรงเรียนเตรียมทหารดังที่กล่าวมาสรุปได้ว่า สภาพแวดล้อม
สถาบันแต่ละด้านมีอิทธิพลต่อการพัฒนาผู้เรียน ทั้งทางด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ
บุคลิกภาพ และความสามารถของแต่ละบุคคลเป็นอย่างมากดังนั้น หากสถาบันการศึกษาใดจัด
สภาพแวดล้อมได้อย่างเหมาะสมและถูกต้องตามหลักวิชาการแล้วนักเรียนจะมีความพึงพอใจและ
สามารถศึกษาเล่าเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัญหาข้อขัดแย้งต่าง ๆ ก็จะมีน้อยลง ทำให้สถาบัน
ศึกษาสามารถปฏิบัติภาระหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ ซึ่งการศึกษาสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเตรียม
ทหารที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหารจะทำให้ได้ข้อมูลที่มีประโยชน์ในการ
พัฒนาสถาบันในด้านต่าง ๆ ให้มีคุณภาพ

2. สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา

2.1 ความหมาย

สภาพแวดล้อม มีผู้ให้คำจำกัดความสภาพแวดล้อม ได้แก่ นางลักษณ์ มีจรูญสม
(2546 : 11) ได้กล่าวไว้ว่า สภาพแวดล้อม หมายถึง สิ่งที่มีอยู่โดยรอบหรือปะปนกันของ
สภาพแวดล้อมภายนอกและ ภายใน ที่มีผลกระทบต่องานมีชีวิต สิ่งที่อยู่โดยรอบนี้จะมีผลกระทบ
ต่องานมีชีวิตนั้น มิใช่เพียงที่เป็นรูปธรรมเท่านั้น วัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยม ฯลฯ ก็มีผลผูกพัน

ความรู้สึกรู้สึกนึกคิดและกิจกรรมของมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตาย ซึ่งเรียกว่า เป็นสภาพแวดล้อมที่เป็นนามธรรมด้วย ดังนั้นสภาพแวดล้อมของมนุษย์จึงต้องรวมทั้งสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และสภาพแวดล้อมทางสังคมเข้าไว้ด้วย และนอกจากนี้ยังมีผู้ให้คำจำกัดความของคำว่า สภาพแวดล้อมอยู่หลายความหมาย ดังนี้ วินู ทองพวง (2542 : 13) ได้ให้ความหมายของสภาพแวดล้อมในวิทยาลัย (College Environment) หมายถึง ลักษณะใด ๆ ที่ตามของสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นสิ่งเร้าที่มีศักยภาพอันมีอิทธิพลต่อนักศึกษา ส่วนพัชรี ผลานุรักษ์ (2542 : 12) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมสถานศึกษา หมายถึง หลักสูตรการเรียนการสอนความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา กิจกรรมเสริมหลักสูตร และการบริหารสภาพแวดล้อมในระบบโรงเรียน และ วิเชียร กระพี้แดง (2543 : 22) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมของระบบโรงเรียนประกอบด้วย

1. อาคารสถานที่ คือ การก่อสร้างและการออกแบบอาคารเรียน ห้องเรียน ซึ่งสามารถมีอิทธิพลต่อเจตคติและพฤติกรรม
2. องค์ประกอบขององค์การ คือ ส่วนประกอบของโครงการที่กำหนดไว้อย่างแน่นอน เช่น ขนาดของโรงเรียน สัดส่วนของนักเรียน เครื่องแบบนักเรียน วิธีสอน
3. บุคคลโดยรวม คือ คุณลักษณะเฉพาะต่าง ๆ ของบุคคลแต่ละคนที่ประกอบกันขึ้น เช่น อายุ ใจกว้าง ภาวะจิตใจ เป็นต้น
4. บรรยากาศทางสังคม ซึ่งเกิดจากตัวประกอบดังกล่าวทั้ง 3 องค์ประกอบ ซึ่งเกิดปฏิสัมพันธ์กัน

สีปพนนท์ เกตุทัต (ม.ป.ป. : 4) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมสถานศึกษา หมายถึง ลักษณะต่าง ๆ อันได้แก่ สภาพการบริการ บรรยากาศในการเรียนการสอนพฤติกรรมความสัมพันธ์กับเพื่อน บริเวณอาคารสถานที่และการบริการภายในสถานศึกษา สภาพแวดล้อมที่ดีมีองค์ประกอบหลายประการด้วยกัน เป็นต้นว่าวิธีการสอนของอาจารย์ กิจกรรมการเรียนการสอน การบริหารทางวิชาการ การประเมินผลการเรียน ความสัมพันธ์ทางวิชาการระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเพื่อนของนักศึกษา สภาพแวดล้อมทางกายภาพ อันได้แก่ อาคารสถานที่ และสิ่งแวดลอมต่าง ๆ เป็นต้น สภาพแวดล้อมที่ดีจะช่วยให้ นักศึกษาเรียนรู้ในสิ่งที่ประโชชน์ต่อชีวิต มีระเบียบขั้นตอนในการเรียน มีเจตคติที่ดีต่อการเรียน ใฝ่เรียนศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ โดยปราศจากการบังคับขู่เข็ญ นักศึกษาและอาจารย์สามารถสื่อสารแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้อย่างกว้างขวางและเสรี มีความร่วมมือและความสัมพันธ์ที่อบอุ่น ในกลุ่มนักศึกษาอย่างกว้างขวาง กิจกรรมทางวิชาการมีคุณค่าและได้รับความสนใจจากนักศึกษาตลอดจนส่งผล การจรรีกรักดีของนักศึกษาต่อสถาบันการศึกษา

ประสงค์ วงศาโรจน์ (2541 : 11) ได้ให้ความหมายของสภาพแวดล้อมสถานศึกษา หมายถึง สถานการณ์ ทั้งที่เป็นรูปธรรม และนามธรรมแนวความคิด ความรู้สึก เหตุการณ์ บรรยากาศ ระบบการศึกษา การปกครอง กิจกรรม ศักยภาพของบริเวณอาคาร สถานที่ – สิ่งต่าง ๆ ทั่วไป ที่มีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ และพัฒนาคน ด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม อารมณ์ และจิตใจ ของนักศึกษาในสถาบัน

อรพันธุ์ ประสิทธิ์รัตน์ (2545 : 54 - 55) ได้ให้ความหมายของสภาพแวดล้อมไว้ว่า หมายถึง สภาพสภาวะ หรือสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบ ๆ ที่มีอยู่ความธรรมชาติหรืออาจเป็นสิ่งที่ถูกจัดทำ สร้างขึ้น อาจเป็นสิ่งที่มีชีวิตหรือไม่มีชีวิต เป็นรูปธรรมที่มองเห็นได้หรือเป็นนามธรรมที่ไม่สามารถมองเห็นได้ อยู่ในห้องเรียน หรือนอกห้องเรียน ซึ่งมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพในการเรียนของผู้เรียน และได้ชี้แจงเพิ่มเติมว่า พฤติกรรมของผู้เรียนจะเป็นอย่างไร นั้น เกี่ยวข้องหรือได้รับอิทธิพลจากสภาพแวดล้อมเป็นส่วนใหญ่ การจัดสภาพแวดล้อมที่ดี ที่เหมาะสมกับวัยและระดับของผู้เรียน จะเป็นสิ่งที่มีความพึงพอใจในการเรียน ทำให้เกิดสมาธิและ ปัญญา

จากที่กล่าวมา สามารถสรุปความหมายของสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ว่า หมายถึงองค์ประกอบภายในซึ่งได้แก่ สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับการเรียนการสอน ความสัมพันธ์กับเพื่อน รวมทั้งความเป็นระเบียบ ความสะอาดของอาคารสถานที่ การจัดอำนวยความสะดวกและปลอดภัย ซึ่งเป็นสิ่งที่ช่วยกระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุนให้นักเรียน นักศึกษาสามารถพัฒนาตนเองให้ ไปสู่จุดมุ่งหมายตามที่ วิทยาลัย โรงเรียน หรือสถานศึกษานั้น ๆ กำหนดได้

2.2 ความสำคัญ

สภาพแวดล้อม เป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยให้การเรียนรู้ของ นักศึกษาได้บรรลุวัตถุประสงค์ ในขณะเดียวกัน ก็สร้างความรู้สึที่ดี ความรู้สึกพึงพอใจ รักและผูกพันในสถาบัน ต่ออาจารย์ และ เจ้าหน้าที่อื่น ๆ ภายในสถาบันด้วย เมื่อมองในแง่การบริหาร บุคคล การจัดสภาพแวดล้อมที่ดีของสถาบันการศึกษา มีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อการ และผู้ปฏิบัติงาน ดังที่ วิรัช วรรณรัตน์ (2533 : 21 - 23) ได้กล่าวไว้ในเรื่องสภาพแวดล้อมกับการ พัฒนาบุคลิกภาพนักเรียนว่า ปัจจัยที่ทำให้สถานศึกษามีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพนักเรียน ดังต่อไปนี้ คือ

1. พฤติกรรมการบริหารสถานศึกษา ที่ผู้บริหารปฏิบัติต่อครู อาจารย์ และนักเรียน นักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ ก็จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมครูอาจารย์ นักเรียน นักศึกษาให้ดีขึ้นได้
2. พฤติกรรมของครู ครูที่ดีจะสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนให้ดีขึ้น

3. การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมนักเรียนที่สำคัญอย่างหนึ่ง การจัดสภาพแวดล้อมให้น่าอยู่ เป็นระเบียบ สะอาด จะช่วยให้ให้นักเรียนได้ประสบการณ์ที่เจริญงอกงามต่อไป

4. กระบวนการเรียนการสอน หากได้มีการวางแผนล่วงหน้าเกี่ยวกับเป้าหมายที่ต้องการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบุคลิกภาพของนักเรียนในเรื่องใดบ้าง ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหานั้น ๆ แล้วกำหนด ขั้นตอนและกิจกรรมให้ไปสู่เป้าหมายที่ต้องการให้มากที่สุด

5. แบบแผนพฤติกรรม ของนักเรียนในสถานศึกษา นักเรียนเข้าใหม่จะพยายามเลียนแบบบุคลิกภาพนักเรียนเก่า สถานศึกษาจึงควรพยายามให้แบบแผนพฤติกรรมและบุคลิกภาพของนักเรียนโดยส่วนรวมอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจอยู่เสมอ จะมีส่วนร่วมให้นักเรียนใหม่เปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพไปในทางที่พึงปรารถนาได้ง่ายขึ้น

แผนการพัฒนาศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540 - 2544) ได้เน้นการศึกษาที่จัดให้สนองความต้องการของบุคคล ชุมชน สังคมและประเทศชาติ สอดคล้องกับความเป็นจริงในวิถีของคนกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและคุณค่าในสังคมไทย ตลอดจนสถาบันการศึกษาจะต้องเสริมสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อม เพื่อส่งผลต่อการเรียนที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนได้พัฒนาความพร้อมทั้งทางร่างกายและจิตใจ

กัญญา สาทร (2529 : 150 - 152) กล่าวว่าสภาพแวดล้อมที่ควรศึกษามีความสำคัญดังนี้

1. สร้างความพึงพอใจ และความสุขในการทำงาน
2. ลดการสูญเสียเวลาในการสอน
3. เพิ่มพูนประสิทธิภาพในการสอน การมีอุปกรณ์ การสอนที่ครบสมบูรณ์ มีหนังสือ เพียงพอต่อการค้นคว้า ช่วยให้ผู้สอนทำงานด้วยความเต็มใจ เต็มความรู้ ความสามารถ
4. สร้างสัมพันธภาพในการสอน เมื่อสภาพแวดล้อมมีความสะดวก มีความคล่องตัว ในการเรียนการสอน ทำให้ผู้สอนมีความสุข มีทัศนคติที่ดีในหน่วยงาน
5. ลดอัตราการย้าย การลาออกของอาจารย์ผู้สอน เนื่องจากความไม่พึงพอใจในสภาพแวดล้อม

วิเชียร กระพี้แดง (2543 : 31) กล่าวว่า การจัดการศึกษามีความสัมพันธ์กับการจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่มีภายในสถานศึกษา เพราะสภาพแวดล้อมต่าง ๆ จะส่งผลกระทบต่อผู้ที่ได้สัมผัสโดยตรง หากผู้บริหารสถานศึกษาจัดสภาพแวดล้อมที่ดี ผลกระทบก็จะออกมาในแนวทางที่ดี และในทางกลับกัน ถ้าจัดไม่ดีผลกระทบก็จะออกมาในแนวทางไม่ดีเช่นกัน ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจึงควรให้ความสำคัญ กับการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา

อรพันธ์ ประสิทธิ์รัตน์ (2545 : 27 - 59) ได้ให้ความสำคัญของสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน พอสรุปได้ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมจะสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน เช่น ห้องเรียนที่มีความสะดวกสบาย มีอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนครบถ้วน ทำให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียน ผู้สอนมีความสุขในการสอน
2. สภาพแวดล้อมจะสนับสนุนการเรียนในหลายด้าน เช่น ทำให้ผู้เรียนเกิดความประทับใจ เป็นตัวกระตุ้นผู้เรียนให้มีความสนใจและเกิดแรงจูงใจในการเรียน เปลี่ยนเจตคติไปในทางที่ดี มีความรู้สึกพึงพอใจ สนใจ อยากเรียน อยากรู้
3. สภาพแวดล้อมจะช่วยจัดประสบการณ์ที่พึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียน การปะทะสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ เป็นการกระตุ้นประสาทสัมผัสและสร้างประสบการณ์ สภาพแวดล้อมที่ดีจะเป็นตัวกำหนดประสบการณ์ของผู้เรียน
4. สภาพแวดล้อมที่ดีจะช่วยพัฒนาบุคลิกภาพของผู้เรียน มีการแสดงออกทางกาย วาจาและใจ ตามแบบอย่างที่ดีที่สังคมยอมรับ มีคุณธรรมและจริยธรรมที่เป็นเครื่องหมายของคนดี มีความประพฤติปฏิบัติที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างดี มีการหล่อหลอมและเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียนเป็นไปในทิศทางที่พึงประสงค์
5. สภาพแวดล้อมมีส่วนช่วยในการควบคุมชั้นเรียน ให้ผู้เรียนมีระเบียบวินัย ผู้เรียนที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ก็จะรู้จักสำรวม อยู่ในระเบียบวินัยมากขึ้น ชั้นเรียนจะมีระเบียบระบบและง่ายสำหรับผู้สอนมากขึ้น
6. สภาพแวดล้อมเป็นแหล่งทรัพยากรการเรียน สถาบันหลายแห่งเห็นความสำคัญของมุมวิชาการศูนย์วิชาการ มุมสื่อการเรียนการสอน ทำให้ผู้เรียนและผู้สอนสามารถใช้เป็นแหล่งค้นคว้า หากความรู้เพิ่มเติมได้ตลอดเวลา สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบยืดหยุ่นเป็นศูนย์กลางได้อย่างดี แหล่งทรัพยากรการเรียนจะช่วยให้ผู้เรียนมีการพัฒนาความรับผิดชอบ สร้างนิสัยใฝ่เรียนใฝ่รู้ ศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง ไม่ยึดติดอยู่แต่เฉพาะความรู้ที่ได้จากผู้สอน
7. สภาพแวดล้อมจะเสริมสร้างบรรยากาศในการเรียน ซึ่งจะเอื้อต่อการเรียนการสอนให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีความสะดวกสบายสงบ ปราศจากสิ่งรบกวน จะช่วยสร้างบรรยากาศทางวิชาการให้เกิดขึ้น
8. สภาพแวดล้อมจะช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดี ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียนด้วยกัน การจัดสถานที่ โต๊ะ เก้าอี้ อุปกรณ์ต่าง ๆ ให้ง่ายต่อการเคลื่อนไหวโยกย้าย จะทำให้ผู้สอนไปถึงตัวผู้เรียนได้สะดวก ผู้สอนไม่จำเป็นต้องอยู่หน้าชั้นเสมอไป ผู้สอนอยู่ท่ามกลาง

ผู้เรียนจะมีความใกล้ชิดกับผู้เรียน ผู้เรียนจะลดความกลัว กล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็นและมีเจตคติที่ดีต่อผู้สอน

9. สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม จะช่วยลดความเมื่อยล้าหรือความอ่อนเพลียทางด้านสรีระของผู้เรียน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ที่พอเหมาะกับร่างกายผู้เรียน การให้แสงสว่างในห้องเรียนที่เหมาะสม เป็นต้น

ดังนั้นสภาพแวดล้อมสถานศึกษา จึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อผู้เรียนและช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ความคิด บุคลิกภาพมีความรับผิดชอบและประสบผลสำเร็จในการศึกษา

2.3 วิธีการศึกษาสภาพแวดล้อมสถานศึกษา

วิธีการศึกษาสภาพแวดล้อมสถานศึกษาแตกต่างกันตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา ซึ่งเฟลด์แมน (กมลทิพย์ เกตุวสุนทร. 2542 : 22 - 23; อ้างอิงจาก Feldman. 1972 : 143 -148) ได้สรุปวิธีการศึกษาไว้ 6 ด้าน คือ

1. การศึกษาสภาพแวดล้อมในด้านมานุษยวิทยา สามารถนำมาใช้เป็นพื้นฐานทำให้เข้าใจวิธีการในศาสตร์แขนงอื่น ๆ เช่น ประวัติศาสตร์ สังคมศาสตร์ ปรัชญาการศึกษาและรัฐศาสตร์
2. การศึกษาสภาพแวดล้อมโดยแบ่งตามลักษณะทั่วไปที่มีความแตกต่างกัน เช่น การจัดหลักสูตร ระดับการศึกษา สถานที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษาตามลักษณะภูมิศาสตร์
3. การศึกษาสภาพแวดล้อมในด้านประชากรศาสตร์ นิเวศวิทยา และลักษณะที่เกี่ยวกับสถาบันการศึกษา ซึ่งสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยสามารถใช้เครื่องมือประเมินที่เรียกว่าเทคนิคการประเมินสภาพแวดล้อมวิทยาลัย (The Environment Assessment Technique หรือ EAT)
4. การศึกษาสภาพแวดล้อมโดยพิจารณาบรรยากาศในสถาบันการศึกษา ซึ่งเพสและสเติร์น (Pace and Stern) ใช้เครื่องมือประเมินที่เรียกว่า ดัชนีลักษณะมหาวิทยาลัย (The College Characteristics Index หรือ CCI) และมาตราวัดสภาพแวดล้อมวิทยา
5. การศึกษาสิ่งเร้าของสภาพแวดล้อมวิทยาลัย ซึ่งเชื่อว่ามีพลังทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการรับรู้ด้านประสาทสัมผัสของสมาชิกในวิทยาลัยโดยเฉพาะนักศึกษาแอสติน (Astin) ซึ่งใช้เครื่องมือในการศึกษาที่เรียกว่าแบบสำรวจกิจกรรมมหาวิทยาลัย (The Inventory of College Activities หรือ ICA)
6. การศึกษาสภาพแวดล้อมโดยแบ่งตามโครงสร้างทางสังคม ได้แก่ ธรรมชาติทางสังคมและโครงสร้างทางอำนาจในมหาวิทยาลัย ธรรมชาติและนิสิตในการจัดการทางสังคมในมหาวิทยาลัย

เลย์แมน (ฉันทลักษณ์ จันทรศรี. 2547 : 14 - 15; อ้างอิงจาก Layman, 1976 : 7210 -A) ได้ศึกษาทิศทางของนักศึกษาใหม่ที่มีต่อสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยแห่งโอคลาโฮมา (Oklahoma State University) ผลการศึกษา พบว่าการจัดสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยมีผลต่อนิสิตในด้านความเป็นเลิศทางวิชาการและควมมีระเบียบวินัย และยังพบว่าความเป็นเลิศทางวิชาการและการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความสัมพันธ์กับนักศึกษาที่ตั้งใจเรียนมากกว่านักศึกษาที่ไม่ตั้งใจเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

แอสติน (Astin, 1993 : 80 - 81) ได้สร้างทฤษฎี I-E-O Model เพื่อศึกษาผลกระทบของสภาพแวดล้อมต่อการพัฒนานิสิตนักศึกษามาเป็นเวลากว่า 30 ปี โดยได้ใช้ทฤษฎี I-E-O (The I-E-O Model) ดังนี้

I คือ Input หรือปัจจัยนำเข้า หมายถึง ลักษณะของนิสิตนักศึกษาเมื่อเริ่มเข้าเรียน

E คือ Environment หมายถึง สภาพแวดล้อมที่เป็นตัวแปรหลักที่มีผลต่อการพัฒนานิสิตนักศึกษา อันได้แก่ ลักษณะของสถาบัน หลักสูตร อาจารย์ กลุ่มเพื่อน และการมีส่วนร่วมของนักศึกษา (Student Involvement)

O คือ Outcome หรือผลลัพธ์ หมายถึง ลักษณะของนิสิตนักศึกษากายหลังจากได้ประสบกับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ แล้ว การเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาการของนิสิตนักศึกษาจึงดูได้จากการเปรียบเทียบลักษณะผลลัพธ์กับตัวป้อนนั่นเอง นอกจากนี้แอสติน (Astin) ยังได้กล่าวว่าระยะเวลาที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ด้วย กล่าวคือ เมื่อเราวัดสิ่งเดียวกันแต่ต่างเวลากันผลลัพธ์ที่ได้ย่อมได้แตกต่างกัน

นอกจากนี้ แอสติน ได้กล่าวถึงสภาพแวดล้อมที่มีผลการพัฒนานิสิตนักศึกษา ได้แก่

1. ลักษณะของสถาบัน (Institutional Characteristics) ได้แก่ ขนาดของสถาบัน บรรยากาศทางวิชาการในสถาบัน วุฒิการศึกษาของอาจารย์ อัตราส่วนระหว่างอาจารย์กับนิสิตนักศึกษา งบประมาณที่ใช้ในการผลิตนักศึกษา การจัดสวัสดิการแก่นักศึกษา
2. หลักสูตรและการเรียนการสอน (Curricular) ได้แก่ การจัดเนื้อหาสาระทางวิชาการและการจัดวิธีการสอนและการประเมินผลการสอน
3. อาจารย์ (The Faculty Environment) ได้แก่ อายุ บุคลิกลักษณะของอาจารย์ทักษะและสมรรถภาพในการสอน ขวัญและกำลังใจในการทำงาน อัตราเงินเดือน ทัศนคติต่อการเป็นอาจารย์
4. กลุ่มเพื่อน (The Peer Group) ได้แก่ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม นิสัยส่วนตัว

5. การมีส่วนร่วมของนักศึกษา (Student Involvement) หมายถึง การที่นักศึกษาทุ่มเท พลังกายและพลังใจในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ได้ประโยชน์จากสิ่งนั้น ๆ ดังนั้นการมีส่วนร่วม ในกิจกรรมต่าง ๆ จะทำให้นิสิตนักศึกษาได้มีการพัฒนาตนเองและเพิ่มทุนประสบการณ์มากขึ้น การมีส่วนร่วมดังกล่าวได้แก่ การมีส่วนร่วมกับสถาบัน การมีส่วนร่วมกับวิชาการ การมีปฏิสัมพันธ์ กับอาจารย์ทั้งในและนอกเวลาเรียน การมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมนิสิต นักศึกษา เป็นต้น

2.4 องค์ประกอบของสภาพแวดล้อมสถานศึกษา

ทวีศิลป์ สารเสน (2543 :17) ได้เน้นถึงสภาพแวดล้อมตามหลักจิตวิทยาว่าโดยเหตุที่ มนุษย์อาศัยอยู่ในสิ่งแวดล้อม จึงถือว่าสิ่งแวดล้อมมีหน้าที่เร้าให้มนุษย์แสดงพฤติกรรม ซึ่งในทาง จิตวิทยาแบ่งสิ่งแวดล้อมออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. สิ่งแวดล้อมภายนอก (Explicit Environment) ได้แก่ สิ่งแวดล้อมซึ่งอยู่นอกกาย มนุษย์ ได้แก่ วัตถุ สิ่งของ คน สัตว์ กิจกรรม อันเกิดจากวัตถุ สิ่งของ คนและสัตว์ รวมไปถึงสิ่งที่เป็นนามธรรม ซึ่งไม่มีตัวตน เช่น หลักศีลธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีด้วย ถ้าสิ่งแวดล้อม เหล่านี้เร้าให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมก็เรียกว่า สิ่งเร้าภายนอก (External Stimulus)

2. สิ่งเร้าภายใน (Implicit Environment) ได้แก่ การกระทำของอวัยวะต่างๆ ภายใน ร่างกายของมนุษย์เอง เช่น ความหิวกระหาย ความอยาก ถ้าสิ่งแวดล้อมภายในเร้าให้มนุษย์กระทำ พฤติกรรม ก็เรียกว่า สิ่งเร้าภายใน (Internal Stimulus)

นอกจากนี้ สุวพร ตั้งสมวรพงษ์ (2542 : 2 - 4) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบด้านการจัด สภาพแวดล้อมของสถาบันว่าเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งในการพัฒนานิสิตนักศึกษาด้วยการที่ จะทำให้นิสิตนักศึกษาพัฒนาได้ดั่งนั้นจะต้องจัดบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมในด้านต่าง ๆ อัน ได้แก่ สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร และ สภาพแวดล้อมด้านสังคมกลุ่มเพื่อน ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ให้เสรีภาพแก่นิสิต นักศึกษาในการที่จะ เลือกทิศทางการเรียนรู้ของตนเอง และเกิดพัฒนาการด้านอื่น ๆ ตามมาด้วย กล่าวคือ

1. สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ ต้องจัดสภาพแวดล้อมให้มุ่งส่งเสริม ทำให้เกิดความ เป็นเลิศทางวิชาการ เช่น มีการตกแต่งอาคารสถานที่ และบริเวณให้ดูดี ไม่ว่าจะเป็นอาคารเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุดที่ทันสมัยในด้านสื่อต่าง ๆ มีศักยภาพของการให้บริการ มีความพร้อมใน การที่จะให้นิสิตนักศึกษาเข้าไปใช้ การสร้างบรรยากาศให้เอื้อในการกระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุน ให้มีการหาความรู้เพิ่มเติม สร้างนิสัยรักการอ่านและรักการค้นคว้าจากห้องสมุด นอกจากนี้ต้อง คำนึงถึงการจัดโรงอาหาร หอพัก สถานที่พักผ่อนหย่อนใจและเครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ เพราะสิ่งเหล่านี้มีส่วนเสริมสร้างความเจริญงอกงามและเกื้อกูลการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษา

อยู่มาบรรยาศที่ร่มรื่นจะทำให้นิสิตนักศึกษาสดชื่น กระตือรือร้นที่จะเรียน เป็นแรงจูงใจให้นิสิตนักศึกษาอยากมาสถาบัน สิ่งที่ตามมาคือนิสิตนักศึกษาจะเกิดความรัก ความห่วงหา ความภูมิใจในสถาบัน นอกจากนี้การจัดระเบียบอาคารสถานที่ที่ถูกหลักสอดคล้องกับประโยชน์ใช้สอย ย่อมแสดงถึงความสามารถทางการบริหารสถาบันอย่างหนึ่ง เพราะนอกจากจะพัฒนานิสิตนักศึกษาแล้วยัง ส่งเสริมประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรในสถาบันการศึกษานั้น ๆ ด้วย

2. สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ (การเรียนการสอน) ได้แก่ การจัดหลักสูตรการเรียนการสอน พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ รวมทั้งการใช้สื่อต่าง ๆ ในการสอน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนและการสร้างบรรยากาศทางวิชาการ หากทุกอย่างที่กล่าวมาเป็นไปในทางที่เหมาะสมก็จะส่งผลให้ผู้เรียนได้รับความรู้และสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้ ส่งผลให้นิสิตนักศึกษามีความสำเร็จในการเรียนและจะพัฒนาทักษะแนวคิด แนวคิดและอุดมการณ์ต่างๆ ให้เกิดขึ้นในตนเองได้

3. สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร ก็เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่จะส่งผลให้ระบบการบริหารมีประสิทธิภาพ เกิดความคล่องตัวในการดำเนินการกิจต่างๆ นโยบายการบริหารงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ของสถาบัน ควรมีการสื่อสารให้นิสิตนักศึกษาทั่วไปในสถาบันได้รับทราบ เพราะเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับนิสิตนักศึกษามาก นอกจากนี้ควรให้นิสิตนักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนาตัวเองด้วยการบริหารที่ดีต้องมีความยืดหยุ่น ไม่ยึดติดในรูปแบบจนมากเกินไป รูปแบบการจัดองค์กรควรมีความยืดหยุ่นพอที่จะปรับเปลี่ยนได้เสมอ

4. สภาพแวดล้อมด้านสังคมกลุ่มเพื่อน มีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่และพัฒนาการทางสังคมการเลือกคบเพื่อน เทคนิคการปรับตัว ความสัมพันธ์ระหว่างรุ่นพี่-รุ่นน้อง การเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาและความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพราะนิสิตนักศึกษาในวัยนี้เป็นวัยที่ต้องการสังคม และต้องการมีเพื่อน และต้องการความสัมพันธ์กับเพื่อนมากกว่าครอบครัว ดังนั้นสภาพแวดล้อมด้านสังคมจะมีบทบาทต่อทัศนคติ สติปัญญา ความรู้ความสามารถและบุคลิกภาพของนิสิตนักศึกษา ซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนานิสิตนักศึกษามาก

แอสติน และลี (จันทลักษณ์ จันทรศรี. 2547 : 17; อ้างอิงจาก Astin and Lee. 1972 : 67) ได้กล่าวถึง สิ่งเร้าเชิงสภาพแวดล้อมของสถาบันที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาว่า หมายถึง พฤติกรรม เหตุการณ์หรือคุณลักษณะอื่นๆ ของสถาบันที่มีศักยภาพ ทำให้การรับรู้ของนักศึกษาเปลี่ยนไป ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถยืนยันโดยการสังเกตเห็นได้และแบ่งสิ่งเร้าเชิงสภาพแวดล้อมออกเป็น 4 ด้าน คือ 1) สภาพแวดล้อมทางกายภาพ 2) สภาพแวดล้อมทางการบริหาร 3) สภาพแวดล้อมทางด้านวิชาการ และ 4) สภาพแวดล้อมทางด้านกลุ่มเพื่อน และได้กล่าวถึงสิ่งเร้า

เชิง สภาพแวดล้อมของสถาบันที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาว่า หมายถึงพฤติกรรม เหตุการณ์ หรือ คุณลักษณะอื่น ๆ ของสถาบันที่มีศักยภาพ ทำให้การรับรู้ของนักศึกษาเปลี่ยนไป ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถยืนยันโดยการสังเกตเห็นได้และแบ่งสิ่งเร้าเชิงสภาพแวดล้อมออกเป็น 4 ด้านคือ 1. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ 2. สภาพแวดล้อมทางการบริหาร 3. สภาพแวดล้อมทางวิชาการ และ 4. สภาพแวดล้อมทางด้านกลุ่มเพื่อน และ ลำเนา ขจรศิลป์ (2538 : 80) กล่าวถึงสภาพแวดล้อมในสถาบันการศึกษาที่สำคัญ มี 4 ด้าน กล่าวคือ สภาพแวดล้อมทางด้านกายภาพ สภาพแวดล้อมทางการบริหาร สภาพแวดล้อมทางการเรียนการสอน และสภาพแวดล้อมทางสังคมกลุ่มเพื่อน ส่วน อัมพันธ์ อ่องเอี่ยม (2541 : 40 - 41) ได้กล่าวว่ากิจกรรมนักศึกษาจำเป็นอย่างยิ่งต่อการเสริมสร้างภาวะผู้นำ บุคลิกภาพ และสมรรถภาพในด้านต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นในตัวนักศึกษา การเปิดโอกาสให้นักศึกษาใช้ความเป็นประชาธิปไตยในกิจกรรมต่าง ๆ ให้นักศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่มีความถนัด อาจารย์ให้ความร่วมมือและเข้าร่วมกิจกรรม สิ่งเหล่านี้ทำให้นักศึกษาเพียบพร้อมไปด้วยความรู้ ความสามารถ ประกอบกับ จันทร์เพ็ญ หงษ์ทอง (2545 : 35 - 36) ได้เสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าการจัดบริการนิสิตเป็นงานที่สำคัญ ที่จะช่วยส่งเสริมให้นิสิตมีประกอบการนอกเหนือจากการเรียนการสอน การจัดอำนวยการที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนของนิสิต ได้แก่ บริการทางวิชาการ บริการด้านสุขภาพ บริการให้คำปรึกษา บริการทุนการศึกษา ห้องสมุด หรือปฏิบัติการกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงความต้องการที่แท้จริงของนิสิต

กล่าวได้ว่า สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาประกอบด้วย สภาพแวดล้อมทางกายภาพ สภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน สภาพแวดล้อมด้านการให้บริการและสภาพแวดล้อมด้านสัมพันธ์ภาพกลุ่มเพื่อน

3. การจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา

3.1 ด้านกายภาพ

เป็นการจัดสภาพแวดล้อมโดยธรรมชาติหรือที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งมีอิทธิพลต่อบุคคลที่อยู่ในสภาพแวดล้อมนั้น สำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติ (2534 : 2) ได้กำหนดมาตรฐานของอาคารสถานที่ไว้ดังนี้

1. ห้องเรียนห้องปฏิบัติการควรมีขนาดมาตรฐานสากล มีอุปกรณ์เกี่ยวกับการเรียนการสอนครบและทันสมัย ซึ่งจะกระตุ้นให้นักศึกษามีความอยากรู้อยากเห็น และควรเป็นห้องเฉพาะของแต่ละวิชา

2. ห้องพักอาจารย์ ต้องคำนึงถึงความสะดวกต่อการทำงานของอาจารย์ ควรเป็นห้องที่มีอุปกรณ์ในการเตรียมการสอนครบ มีสิ่งอำนวยความสะดวก มีที่พักผ่อนในเวลาวางเพื่อจะได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างอาจารย์ด้วยกัน จะได้เกิดความสัมพันธ์กลมเกลียวกัน

3. ห้องพักนักศึกษา ต้องเป็นสถานที่ให้นักศึกษาได้พบปะพูดคุยกับเพื่อน หรืออาจมีกีฬาในร่มรวมอยู่ด้วยกันได้

4. ห้องน้ำ ห้องส้วม มีความเหมาะสมกับจำนวนผู้ใช้ ห้องน้ำชาย - หญิง ต้องแยกออกจากกัน มีสุขภัณฑ์ เครื่องอำนวยความสะดวกพร้อม เช่น สบู่ กระดาษชำระ ฯลฯ อากาศถ่ายเทได้ดี

5. ห้องสมุด มีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับนักศึกษา ต้องมีหนังสือที่จำเป็นสำหรับการศึกษาค้นคว้า มีอากาศถ่ายเทได้ดี มีการฝึกให้นักศึกษาใช้ห้องสมุดเป็นด้วย

6. ห้องเรียน ต้องออกแบบให้ถูกสุขลักษณะ ทางระบายอากาศต้องมีการถ่ายเทได้ดี สำหรับบริเวณที่พักผ่อนหย่อนใจ บริเวณรอบอาคารทั่วๆ ไป ควรมีพวงม้วนไม้ ตลอดทั้งทางเดินที่ปลอดภัย ที่นั่งพักผ่อนนักศึกษาควรจัดไว้เป็นมุมๆ

7. โรงอาหารต้องออกแบบให้โปร่ง สะดวกสบายต่อการทำงานสะอาด มีอากาศถ่ายเทได้ดี ไม่มีสิ่งรบกวนและต้องรักษาให้สะอาดอยู่เสมอ

อาคารสถานที่นับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญส่วนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน จำเป็นต้องได้รับการออกแบบวางผังการก่อสร้างโดยสถาปนิกและวิศวกรและผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อให้โรงเรียนอำนวยความสะดวกและพร้อมที่จะขยายตัวออกไปอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ซึ่งปริญญา อังศุสิงห์ (2529 : 23) ได้กล่าวถึงโรงเรียนที่ดีไว้ว่าต้องมีคุณลักษณะ 10 ประการ ดังนี้

1. ความเพียงพอ (Adequacy) หมายถึง พื้นที่บริเวณอาคาร ห้องเรียน และอุปกรณ์ต่างๆ อย่างเพียงพอ

2. ความเหมาะสม (Suitability) หมายถึง ความเหมาะสมในการเลือกสถานที่ตั้งของโรงเรียน ลักษณะของพื้นที่ การจัดห้องต่างๆ เป็นต้น

3. ความปลอดภัย (Safety) หมายถึง การป้องกันมิให้เกิดอุบัติเหตุหรืออันตรายต่างๆ

4. สุขลักษณะ (Healthfulness) หมายถึง การพิจารณาส่งเสริมในด้านสุขภาพและอนามัยเป็นหลัก

5. ระยะเวลาการติดต่อใช้สอย (Accessibility) หมายถึง เส้นทางหรือระยะทางจากบ้านมาโรงเรียน หรือจากจุดต่างๆ ในบริเวณโรงเรียน

6. การยืดหยุ่นได้ (Flexibility) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพื้นที่ ผังนั่งเก้าอี้หรืออุปกรณ์เครื่องใช้ให้ใช้ประโยชน์แก่กิจกรรมหลายๆ อย่างได้

7. ประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง การใช้พื้นที่ อาคาร อุปกรณ์ต่างๆ ให้ได้ผลเต็มที่

8. การประหยัด (Economy) หมายถึง การวางแผนผังบริเวณ ออกแบบอาคารให้คุ้มค่ากับเงินที่ได้ลงทุนไป และเสียค่าบำรุงรักษาน้อย

9. การขยายตัว (Expansibility) หมายถึง การขยายตัวของบริเวณและอาคารโดยมีการออกแบบที่เหมาะสม ขยายตัวได้ง่ายและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายน้อย

10. รูปร่าง (Appearance) หมายถึง การวางแผนผังบริเวณ โรงเรียน อาคารและการตกแต่งภายในภายนอกให้เป็นที่น่าชมแก่ผู้พบเห็น รวมทั้งการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ให้สวยงามและสะอาดอยู่เสมอ

ประสค์ วงศาโรจน์ (2541 : 11) ได้กล่าวถึงสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ หมายถึง บริเวณสภาพพื้นที่และสถานที่ตั้ง อาคารเรียน อาคารประกอบการ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด โรงฝึกกีฬา สนามกีฬา โรงอาหาร สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ห้องน้ำ ห้องสุขา ตลอดจนการตกแต่งอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ การวางแผนผังและการจัดในสถาบันที่เหมาะสม มีความสำคัญในการส่งเสริมคุณภาพของนักศึกษา

ชาติชาย ศักดิ์คำดวง (2541 : 18 -19) ได้ศึกษา การบริหารสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าสภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ เช่น บริเวณพื้นที่ของสถานที่ตั้งอาคารเรียน ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด สนามกีฬา สถานที่รับแขก สถานที่พักผ่อน การตกแต่งสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ภายในสังคม รวมทั้งสภาพแสงเสียงและสิ่งอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่และการศึกษาในสถานศึกษา การสร้างอาคารเรียน จะต้องคำนึงถึงความสะดวกสบายในการให้บริการการศึกษา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงเรื่องหลักสูตรกิจกรรมของชุมชนต่าง ๆ ตลอดจนกิจกรรมที่จัดขึ้นในวันหนึ่ง ๆ ในสถานศึกษา ดังนั้นก่อนที่จะจัด วางแผนอาคารเรียนต่าง ๆ การออกแบบ ก่อสร้างจะต้องคำนึงประโยชน์ใช้สอยให้ครบก่อนด้วย

กมลทิพย์ เกตุารุณทร (2542 : 111) ได้ศึกษา สภาพแวดล้อมสาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ในทัศนะของนักศึกษาปริญญาโท พบว่า การจัดการด้านอาคารสถานที่ของสาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ ควรดำเนินการปรับปรุงแก้ไขหลายประการ เช่น ไม่มีห้องพักหรือที่นั่งพักผ่อนให้นักศึกษาเมื่อต้องรอเรียน หรือประชุมปรึกษาหารือทางวิชาการกับเพื่อน ๆ อีกทั้งนักศึกษาไม่สามารถหาอาหารรับประทานได้ง่าย ห้องน้ำไม่สะอาด

บริเวณอาคารสถานที่ยังไม่สะอาดสวยงามและปลอดภัยเท่าที่ควร สถานที่เรียนตั้งอยู่ห่างไกลจากชุมชน ปัญหาดังกล่าว อาจเป็นเพราะสถานที่ตั้งสาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติตั้งอยู่ห่างไกลชุมชน จึงทำให้ผู้ประกอบการร้านอาหารและสาธนาอุปโภคต่าง ๆ ไม่สะดวกที่จะให้บริการนักศึกษา

สมคิด บางโม (2544 : 139) กล่าวว่า งานสำคัญอย่างหนึ่งของผู้บริหารการศึกษา คือ การบริหารอาคารสถานที่ ถ้าบริหารได้ดี สถานที่เหมาะสม การใช้อาคารและตกแต่งอาคารที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน แล้วย่อมจะทำให้การบริหารงานด้านอื่น ๆ ดีไปด้วย การบริหารอาคารสถานที่ ควรคำนึงถึงสถานที่ตั้ง อาคารเรียน ห้องเรียน อาคารประกอบ การดูแล บำรุงรักษาอาคาร

สุจิตรา สุคนธ์ทรัพย์ (2545 : 9) ได้กล่าวว่า อาคารเรียนเป็นส่วนสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนของนิสิต และช่วยให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ ดังนั้น การจัดสร้างอาคารควรคำนึงถึงประโยชน์ที่มีต่อการเรียนการสอน และเกิดประโยชน์ใช้สอยมากที่สุด

ในส่วนของโรงเรียนเตรียมทหารแห่งใหม่ ตั้งอยู่ที่ตำบลศรีกะอาง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก มีอาณาบริเวณ ประมาณ 2,460 ไร่ มีระยะทางจากกรุงเทพฯ โดยถนนสาย อังครักษ์-นครนายก เป็นระยะทางประมาณ 100 กิโลเมตร สภาพภูมิประเทศโดยทั่วไปด้านทิศเหนือเป็นแนวเขาโดยตลอด บริเวณตอนกลางเป็นที่ราบลาดเอียงสู่ด้านทิศใต้ มีพื้นที่เพียงพอที่จะสามารถใช้ก่อสร้างอาคารส่วนราชการสถานที่ฝึก ศึกษาและการกีฬาพร้อมทั้งส่วนบริการส่วนที่พักอาศัย และส่วนประกอบอื่นๆ ที่สมบูรณ์

ในการออกแบบวางแผนผังแม่บทของโรงเรียนเตรียมทหารแห่งใหม่ ได้ยึดถือหลักการในการจัดวางผัง คือ ประโยชน์การใช้สอยของพื้นที่และอาคาร ความสัมพันธ์ระหว่างอาคารในส่วนย่อยและกลุ่มอาคาร และการใช้พื้นที่โดยส่วนรวมลักษณะผังเป็นแบบเมืองร้อนขึ้นวางแนวอาคารให้สัมพันธ์กับทิศทางลมแดดและภูมิประเทศ มีบรรยากาศที่สง่างามสมเป็นสถาบันการศึกษาสำคัญของชาติ ทั้งนี้โดยคำนึงถึงความต้องการของโรงเรียนเตรียมทหาร และมุ่งเน้นให้เป็นสถาบันการศึกษาที่ทันสมัยที่สุดในภูมิภาคนี้ นอกจากนั้นยังได้ศึกษาบทเรียนการก่อสร้างจากโรงเรียนนายร้อยพระพุทธจอมเกล้า แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข เช่น ระบบระบายน้ำ ระบบประปา การปรับพื้นที่กันสาด ระบบสายล่อฟ้า สายไฟฟ้าใต้ดินและระบบโทรศัพท์ เป็นต้น

สรุปว่า การจัดสภาพแวดล้อมด้านกายภาพนั้น เป็นการดำเนินการทางธรรมชาติ หรือที่มนุษย์สร้างขึ้นและมีอิทธิพลต่อการเรียนการสอน ได้แก่ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด โรงอาหาร อาคารพยาบาล สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ห้องสุขา และอาคารที่พัก เป็นต้น

3.2 ด้านการเรียนการสอน

สภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน ซึ่ง นิพนธ์ วรรณเวช (2538 : 28) ได้ให้ความหมายว่าสภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน หมายถึง การจัดการเรียนการสอนและการสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้ความรู้ และสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้ โดยบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ประกอบกับการจัดหลักสูตร พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ การนำสื่อการเรียนการสอนมาใช้อย่างถูกต้องเหมาะสมรวมถึงสัมพันธภาพระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ซึ่งสอดคล้องกับ สุวพร ตั้งสมรพงษ์ (2542 : 77) ได้กล่าวว่า สภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดหลักสูตรการเรียนการสอน พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ รวมทั้งการใช้สื่อต่าง ๆ ในการสอนและปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ต้องสอดคล้องกันอย่างเหมาะสม ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนได้รับความรู้และสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ประสบความสำเร็จในด้านการเรียนและยังพัฒนาทักษะแนวคิด และอุดมการณ์ต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นในตนเองได้ และวินัย วีระพัฒนานนท์ (2542 : 22) ยังกล่าวว่าในปัจจุบันปัญหาสภาพเศรษฐกิจได้ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมทางสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และปัญหาคุณภาพประชากร ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ดังนั้นการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาควรจะต้องจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในภาวะปัจจุบัน ดังนี้คือ

1. เนื้อหา ในการเรียนการสอน ต้องเป็นความรู้เกี่ยวกับตนเอง ชุมชนและภูมิภาค เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และภูมิปัญญาของท้องถิ่น
2. การจัดเนื้อหาการเรียนหรือด้านความรู้ในหลักสูตรแต่ละสาขา จะต้องบูรณาการมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน รวมทั้งสัมพันธ์กับชีวิตมากยิ่งขึ้น
3. การเรียนการสอนต้องมุ่งสร้างคุณธรรม และจริยธรรมโดยสอดแทรกอยู่ในทุกสาขาวิชาให้มากขึ้น
4. กระบวนการเรียนการสอน จะต้องสร้างให้คนมีปัญญา รู้จักคิด รู้จักใช้เหตุผล ปรับพฤติกรรมการสอน และมีการตรวจสอบติดตามการทำงานของอาจารย์

ดังนั้นสภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน จึงเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์บรรยากาศในการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์ที่มีคุณภาพและสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ การจัดหลักสูตรและการสอนของอาจารย์ การนำสื่อการเรียนมาใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม รวมถึงสัมพันธภาพระหว่างผู้เรียนและผู้สอน องค์กรประกอบเหล่านี้มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2544 : 10 - 16) ได้กล่าวไว้ว่า สำหรับการจัดการศึกษาในระดับปริญญาตรี ควรมีการปฏิรูปการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

1. กลวิธีการเรียนรู้ ต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการของครูจากการป้อนเป็นการจัดการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ใช้ประโยชน์จากแหล่งความรู้ สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและความรู้ที่เป็นประโยชน์ร่วมกัน

2. กลยุทธ์การเรียนการสอน ได้แก่ ด้านผู้เรียน ผู้สอน การเรียนการสอน หลักสูตร ผู้บริหาร สภาพแวดล้อม ซึ่งสถาบันการศึกษาต้องมีการจัดการด้านสภาพแวดล้อม ซึ่งจะเอื้อต่อการปฏิบัติการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ภายในสถาบันการศึกษา เช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ และหน่วยงานที่พัฒนาการเรียนการสอน

และ นิพนธ์ วรรณเวช (2538 : 28) กล่าวว่า การเรียนการสอนมีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 3 ประการ คือ ผู้เรียน ผู้สอน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน และเมื่อพิจารณาถึงความหมายของการสอน หมายถึง การจัดกิจกรรมการสอนของครู ซึ่งรวมถึงตั้งแต่การวางแผน การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ การควบคุมปฏิริยาต่างๆ ของครูและผู้เรียน การตัดสินใจ การวัดผล และการปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้นกว่าเดิม และกนกรัตน์ นาคหยุดย (2540 : 17) กล่าวว่า การที่ผลิตผลของวิทยาลัยจะมีคุณภาพต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่างประกอบกัน สภาพแวดล้อมทางด้านการเรียนการสอน เป็นปัจจัยที่สำคัญ การเรียนการสอนจะประสบผลดีตามความมุ่งหมายเมื่อนักศึกษาตั้งใจเรียน อาจารย์ตั้งใจสอน และมีเทคนิคในการสอนใหม่ๆ แปลกๆ เหมาะกับเนื้อหาวิชา

อำพัน อ่องเอี่ยม (2541 : 137) ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยศรีปทุม ในทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษา พบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอน นักศึกษามีความเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากอาจารย์บางท่านยังขาดเทคนิคในการถ่ายทอดวิชาความรู้และมีความรู้ไม่ทันสมัยเท่าที่ควร ควรให้ความช่วยเหลือแก่นักศึกษาที่บกพร่องทางการเรียนมากขึ้น ดังนั้น ควรให้มีการจัดโครงการอบรมสัมมนา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการสอนให้กับอาจารย์ผู้สอน และ ชรินทร์ มั่งคั่ง (2537 : 44 - 45) กล่าวว่า ครูมีบทบาทสำคัญในการปรับพฤติกรรมและสร้างเสริมบุคลิกภาพของนักเรียน เพื่อให้มีบุคลิกภาพที่สังคมต้องการและพึงประสงค์โดยมีหลักดังนี้

1. ครูควรเสริมแรงทันทีที่นักเรียนแสดงพฤติกรรมและบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ เช่น การเดินผ่านครูแล้วไหว้ ครูควรเสริมแรงด้วยการยิ้ม และพยักหน้า ฯลฯ

2. เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ ครูควรนิ่งเฉยไม่สนใจเพื่อยับยั้งพฤติกรรมเด็ก

3. เมื่อเด็กก้าวร้าว ครูควรตักเตือน ทำโทษหรือทำทัณฑ์บน หากไม่ได้ผลครูควรใช้หลักความสันนิทสนม

4. ครูควรสร้างบรรยากาศเพื่อพัฒนา

5. ครูควรจัดกิจกรรมสนองความต้องการของนักเรียน เช่น การเล่นเกมให้นักเรียนปฏิบัติตามกฎ กติกา

6. สร้างบรรยากาศความปลอดภัย อบอุ่น มีอิสระ กล้าแสดงออกเพื่อสร้างบุคลิกภาพความเชื่อมั่นในตนเอง

7. ครูพยายามจัดกิจกรรม เพื่อละลายแรงงูใจ ฝึกร้าว ใจฝึกร้าว ใจฝึกร้าว และสร้างแรงงูใจ ฝึกร้าว ใจฝึกร้าว

ชนนุช บุญสิทธิ์ (2541 : 57 - 59) กล่าวว่า บรรยากาศในชั้นเรียนควรมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และเสริมสร้างพัฒนาความขยันหมั่นเพียร ซึ่งจะต้องเป็นห้องเรียนที่มีบรรยากาศอบอุ่นเป็นกันเอง มีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูกับนักเรียนด้วยกันเอง นักเรียนทุกคนนับถือกฎเกณฑ์และระเบียบของห้องเรียนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตลอดจนครูมีความเข้าใจนักเรียนยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนและเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงออกในการอภิปรายปัญหาต่างๆ ดังนั้น ทั้งนักเรียนและครูจึงมีหน้าที่สร้างบรรยากาศที่ดีในชั้นเรียนร่วมกัน และได้ให้ความเห็นว่า บรรยากาศทางการเรียนการสอนเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับนักเรียนเพราะนักเรียนที่มีสัมพันธภาพที่ดีกับครู จะทำให้นักเรียนปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดี แต่ถ้าหากนักเรียนกับครูมีสัมพันธภาพที่ไม่ดีต่อกัน ส่งผลให้เด็กมีแนวโน้มก้าวร้าว ไม่เป็นมิตร ไม่สนใจการเรียน บรรยากาศในการเรียนจึงมีผลต่อพฤติกรรมของนักเรียน

ศิริกาญจน์ จันทน์เรือง (2543 : 16 - 19) เสนอแนะเกี่ยวกับบรรยากาศในการเรียนการสอนไว้ดังนี้

1. ผู้สอนควรสร้างบรรยากาศในทางบวก ผู้เรียนจะรู้สึกยอมรับนับถือและรู้สึกว่าการเรียนมีคุณค่า ได้แก่

1.1 หลีกเลี่ยงการพูดว่า “ไม่ถูกต้อง” สำหรับคำตอบของผู้เรียน ควรจะใช้คำถามเหล่านี้แทน เช่น ทำไมคุณคิดอย่างนั้น หรือคุณสามารถจะอธิบายในรายละเอียดได้หรือไม่ หรือใครมีความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากนี้บ้าง คำถามเหล่านี้จะเป็นที่ยอมรับมากกว่าและจะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม

1.2 ฟังอย่างระมัดระวัง ควรมีการสื่อให้เห็นว่ามีการยอมรับความคิดเห็นของผู้เรียนอย่างชัดเจนในขณะที่ผู้เรียนแสดงการยอมรับความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่แสดงความคิดเห็นอยู่

1.3 อย่าทำให้ผู้เรียนเกิดความอับอายโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่หน้าชั้นเรียน ควรจะหลีกเลี่ยงการปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนในทางที่จะทำให้ผู้เรียนได้รับความอับอาย เรียกร้องความสนใจ หรือทำให้ผู้เรียนรู้สึกไม่สนใจ หลีกเลี่ยงการเยาะเย้ย ถากถาง ผู้เรียนส่วนมากจะไม่มีอารมณ์ขันเกี่ยวกับเรื่องอย่างนี้ อย่าแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงานของผู้เรียนมาพูดเป็นการส่วนตัวหลังเลิกเรียน

1.4 เมื่อผู้สอนจำเป็นต้องแสดงความคิดเห็นในทางลบ พยายามอย่าพูดเฉพาะเจาะจงถึงผู้เรียนคนใดคนหนึ่ง ถ้าต้องการจะทำเช่นนั้นควรเรียกผู้เรียนมาพูดเป็นการส่วนตัวหลังเลิกเรียน

1.5 ปฏิบัติต่อผู้เรียนเสมือนเป็นผู้ใหญ่คนหนึ่ง

1.6 กระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นและถามคำถามในห้องเรียน

2. ผู้สอนต้องแน่ใจว่าได้สนใจผู้เรียนทุกคน ได้แก่

2.1 อย่าละเลยผู้เรียนที่เงียบขรึมหรือไม่แสดงพฤติกรรมออกมามากนัก

2.2 ผู้สอนควรตระหนักและระมัดระวังเกี่ยวกับความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบบุคคลใดบุคคลหนึ่งในกลุ่มผู้เรียนที่อาจมีพฤติกรรมในทางลบ ซึ่งอาจเกี่ยวเนื่องมาจากการแต่งกาย เพศ ลักษณะ ท่าทางหรืออายุ

2.3 ถ้าผู้สอนเชื่อว่าสามารถที่จะควบคุมความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบบุคคลใดบุคคลหนึ่งได้แล้ว ผู้สอนก็ควรระมัดระวังเกี่ยวกับลักษณะทางเชื้อชาติ หรือลักษณะส่วนบุคคล และนิสัยของผู้เรียนซึ่งจะทำให้ผู้สอนแสดงปฏิกิริยาออกมาในทางที่ผู้เรียนรู้สึกไม่ชอบพฤติกรรมเหล่านี้จะแสดงออกมาอย่างไม่รู้ตัวโดยการที่ไม่เรียกผู้เรียนเหล่านั้นตอบคำถามหรือมีส่วนร่วมในการอภิปราย หรือไม่ประสานสายตากับผู้เรียนเหล่านั้น

3. ผู้สอนควรมีการกระตุ้นผู้เรียนโดยใช้ลักษณะท่าทางเพื่อก่อให้เกิดบรรยากาศที่ดี มั่นคงและมีความเชื่อมั่น ได้แก่

3.1 ประสานสายตากับผู้เรียนเสมอ

3.2 เคลื่อนไหวไปรอบ ๆ ห้องมีการบรรยายอย่างเป็นธรรมชาติและชีวิตชีวา

3.3 ควบคุมลักษณะท่าทางซึ่งจะแสดงออกให้เห็นถึงความไม่มั่นใจในตนเองได้

3.4 ยิ้มและหัวเราะในชั้นเรียน และกระตุ้นให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงออกด้วย

3.5 คุณภาพของเสียงเป็นเรื่องสำคัญ เสียงจะต้องมีพลังชัดเจน และมีเสียงขึ้น ๆ ลง ๆ

4. ผู้สอนต้องพยายามรู้จักผู้เรียนทุกคน ในขณะเดียวกันก็เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รู้จักตัวผู้สอน

4.1 จำชื่อผู้เรียนอย่างรวดเร็ว ในชั้นเรียนขนาดใหญ่ขอให้ผู้เรียนนั่งที่เดิมทุกครั้ง ในช่วงสองถึงสามอาทิตย์แรก ใช้แผนผังที่นั่งถ่ายรูปผู้เรียนและให้ผู้เรียนเขียนชื่อใต้ภาพ

4.2 เรียนรู้เกี่ยวกับผู้เรียนแต่ละคนและยอมรับข้อมูลส่วนบุคคลเพิ่มเติม เช่น เกิดที่ไหน สนใจที่จะทำอะไรบ้าง

4.3 เต็มใจที่จะบอกข้อมูลส่วนตัวของผู้สอนแก่ผู้เรียน ในชั้นเรียนผู้สอนอาจจะพูดเกี่ยวกับประสบการณ์ส่วนตัวแต่ต้องใช้วิจารณญาณว่าจะพูดมากน้อยแค่ไหน

4.4 พยายามค้นหาสถานการณ์ส่วนบุคคลหรือสิ่งที่ขัดขวางความก้าวหน้าของการเรียนซึ่งจะรบกวนการเรียนรู้ของผู้เรียนและการเข้าชั้นเรียน เช่น ตารางงานที่ผิดปกติ

5. ผู้สอนต้องเตรียมการเสริมแรงทางบวกโดยเฉพาะ ได้แก่

5.1 ใช้เวลาในการแสดงความชื่นชมผู้เรียนที่สามารถทำงานได้ดีแต่ต้องระวังไม่ให้มากเกินไปจนขาดความจริงใจ

5.2 พูดกับผู้เรียนเมื่อมีการขาดส่งงาน การขาดเรียนสม่ำเสมอ และการมาสาย

6. ผู้สอนต้องจัดระบบชั้นเรียนให้เหมาะสมเสมอโดยคำนึงถึงเวลาเรียนของผู้เรียนได้แก่

6.1 อย่ามาสาย การมาสายจะทำให้ผู้เรียนรู้สึกว่าการมาตรงเวลาไม่ใช่สิ่งสำคัญสำหรับผู้สอน

6.2 อยู่ในชั้นเรียนตลอดเวลาสอน ในบางครั้งผู้สอนอาจจะออกจากชั้นเร็วกว่าปกติแต่อย่าทำจนเป็นนิสัย ผู้เรียนอาจจะสรุปได้ว่าผู้สอนไม่เตรียมตัว ไม่สนใจในวิชาที่สอนหรือไม่คิดว่าเวลาเรียนมีความสำคัญ

6.3 สังเกตพฤติกรรมที่ขาดความสนใจ เช่น การขยับตัวเนื่องมาจากความเบื่อหน่าย หรือไออยู่เสมอ การมองผู้เรียนคนอื่นหรือมองหนังสือก่อนหมดเวลารวมทั้งสังเกตลักษณะท่าทาง ทักษะคติต่อการเรียนและการขาดการประสานสายตา

6.4 เริ่มเรียนให้ตรงเวลาถึงแม้ว่าผู้เรียนจะมาไม่ครบ ถ้าไม่ทำเช่นนี้จะทำให้ผู้ที่มาตรงเวลามีความรู้สึกไม่ดี

7. ผู้สอนต้องสร้างบรรยากาศทางกายภาพในห้องเรียนให้เหมาะสม

7.1 ตรวจสอบอุณหภูมิในห้องเรียนว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ โดยอาจจะสังเกตจากปฏิกิริยาของผู้เรียน เช่น ม้วนแขนเสื้อตลอดเวลา

7.2 พยายามจัดโต๊ะให้อยู่ในลักษณะที่สบาย ๆ

7.3 แน่ใจว่าแสงอาทิตย์ที่ส่องผ่านม่านหน้าต่างไม่ทำให้ผู้เรียนเกิดปัญหาในการมองเห็นกระดานหรือสมุดบันทึก

กนกรัตน์ นักหุทัย (2540 : 17) ได้กล่าวว่า พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ที่แสดงออกตามทัศนคติ และความคาดหวังบางประการที่อาจารย์มีอยู่ มีผลต่อการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน อาจารย์ที่มีทัศนคติที่ดีต่อการสอนและต่อนักศึกษา เป็นผู้ที่มีมองโลกในแง่ดี ย่อมเป็นผู้สร้างบรรยากาศที่ดีให้เกิดขึ้นแก่ชั้นเรียน ได้มากกว่าอาจารย์ที่มีทัศนคติในทางตรงกันข้าม ความคาดหวังของอาจารย์ที่มีต่อนักศึกษามักมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของอาจารย์ที่แสดงออกต่อนักศึกษาด้วย

ประกอบทั้ง สุจิตรา สุคนธ์ทรัพย์ (2545 : 85) กล่าวถึงการเลือกสื่อการเรียนการสอน ควรจัดให้เหมาะสมแก่ระดับความรู้และวัยของผู้เรียน มีเนื้อเรื่องถูกต้องตามหลักสูตรและตรงตามความจริง เหมาะกับบทเรียนที่สอนอยู่มีคุณค่าทางเทคนิคดี คำนึงถึงเงินและเวลาที่เสียไป ช่วยให้การสอนของอาจารย์น่าสนใจยิ่งขึ้น ระยะเวลาที่ใช้ในการแสดงอุปกรณ์นั้นพอดีกับเวลาที่กำหนด ส่งเสริมให้นิสิตกระทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และหาง่ายหาง่าย ใช้สะดวก ส่วนการใช้สื่อการสอนก็มีการเสนอแนะไว้ดังนี้

1. การเตรียมอุปกรณ์

1.1 ทำให้ง่าย ๆ และชัดเจน ควรจะนำเสนอหนึ่งแนวความคิดต่อหนึ่งสไลด์หรือแผ่นใส

1.2 อุปกรณ์การสอนจะต้องใหญ่เพียงพอที่จะมองเห็นได้จากหลังห้องเรียน

1.3 โดยทั่วไป แผ่นใส 1 แผ่นเขียนได้ 7 บรรทัด แต่ละบรรทัดเขียนได้ 7 คำ

1.4 แผ่นสไลด์ที่เตรียมไว้ควรจะเว้นที่ว่างรอบ ๆ ขอบไว้

1.5 อย่าให้ข้อมูลมากเกินไป

1.6 ใช้สีแดงหรือสีส้มในกรณีที่สำคัญ ๆ หรือตรงที่เน้น

1.7 อย่าใช้สีมืดเป็นฉากหลัง เช่น สีดำ น้ำเงิน หรือเขียวเข้ม

1.8 สีเหลืองเป็นสีที่เห็นง่ายพอ ๆ กับสีชมพู สีฟ้าอ่อน และสีเขียวอ่อน

1.9 ใช้แผนภูมิและกราฟมากกว่าใช้ตารางในการนำเสนอข้อมูลและรูปภาพ

2. การใช้สื่อ

2.1 เลือกอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับห้องเรียนและเอกสารที่จะสอน

2.2 ทราบวิธีการทำงานของอุปกรณ์วิธีการปิดและเปิด การปรับโฟกัสและทดลองไฟรวมทั้งรู้ว่าหลอดไฟสำรองอยู่ที่ไหน

2.3 ฝึกหัดการใช้อุปกรณ์โสตทัศนศึกษา

2.4 อย่าขอโทษสำหรับสิ่งที่กำลังบรรยายอยู่ถ้าผู้สอนรู้สึกไม่สะดวกสบายสำหรับคุณภาพของเครื่องมือควรทดลองอีกครั้งหนึ่ง เป็นการไม่สุภาพสำหรับผู้ฟังถ้าใช้สื่อที่ไม่ค่อยดี

2.5 มองและพูดกับผู้เรียน ไม่ใช่พูดกับเครื่องมือ กระดานดำ เครื่องฉายภาพ ข้ามศีรษะหรือสไลด์

2.6 แสดงจุดสำคัญ ๆ บนจอภาพเพื่อชี้นำผู้ชม เลือจุดใดจุดหนึ่งและโฟกัสที่จุดนั้น พยายามเคลื่อนไหวให้น้อยที่สุด

2.7 อย่าอ่านข้อมูลบนจอภาพเพราะผู้เรียนสามารถที่จะอ่านได้ ยกเว้นคำจำกัดความหรือคำที่ขยักออกมาจากหนังสือ

2.8 อย่ายืนบังหน้าจอภาพ หรือแผนภูมิ

2.9 ควรจะมีรายละเอียดบางอย่างอยู่ในกระดานที่แจกให้ผู้เรียน เพื่อผู้เรียนไม่ต้องใช้เวลาทั้งหมดลอกข้อมูลบนจอภาพ

3. คำแนะนำในการใช้เครื่องฉายข้ามศีรษะ

3.1 เวลาเปลี่ยนแผ่นใส ค่อย ๆ เปลี่ยนบางส่วนของแผ่นใสที่บรรยายไปแล้ว ระหว่างการบรรยาย

3.2 เบนความสนใจมาที่ผู้สอนโดยปิดเครื่องหลังจากการอธิบาย

3.3 แบ่งแผ่นใสเป็นส่วน ๆ ด้วยกระดาษแข็งและค่อย ๆ เปิดข้อมูลที่แต่ละส่วน

3.4 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนคิดเกี่ยวกับข้อมูลที่ปิดไว้ โฉนดการซ่อนแผ่นใสแต่ละแผ่นไว้เพื่อเพิ่มข้อมูลที่เล็กที่ละน้อย แต่ต้องระวังข้อมูลที่ผู้เรียนจดบันทึกไว้ด้วย

3.5 ใส่ฉากและตัวอักษร ขอบแผ่นใสเพื่อช่วยให้ผู้สอนสามารถจำข้อความสำคัญสำหรับการอธิบายได้

4. คำแนะนำในการใช้เครื่องฉายสไลด์ขนาด 35 มิลลิเมตร

4.1 วางแผนเรื่องที่จะพูดเกี่ยวกับสไลด์ โดยไม่ต้องใช้วิธีจำ

4.2 ใช้เครื่องมือควบคุมเครื่องฉายสไลด์อยู่หน้าชั้นเรียนผู้สอนต้องเผชิญหน้ากับผู้เรียนและพยายามสังเกตความสนใจของผู้เรียน

4.3 จำกัดเวลาอธิบายของแต่ละสไลด์ถ้าเป็นเรื่องที่ไม่ยากมากนัก

4.4 ถ้าเป็นไปได้ควรมีแสงสว่างให้เพียงพอกับการจดบันทึก

4.5 ควรมีสไลด์ที่แนะนำแต่ละส่วนและหัวข้อใหม่ ๆ ควรใช้สไลด์ว่าง ๆ คั่นแต่ละส่วนไว้

4.6 เมื่อเสร็จสิ้นการใช้สไลด์ให้ปิดเครื่องทันที

5. คำแนะนำในการใช้วิดีโอและภาพยนตร์

5.1 ควรจะดูวิดีโอหรือฟิล์มทั้งหมดก่อน

5.2 ควรจะใช้เพียงบางส่วนของวิดีโอ หรือภาพยนตร์สอนเท่านั้นเพื่อที่ผู้สอนจะได้มีเวลาสำหรับอภิปราย

5.3 สนับสนุนให้มีกิจกรรมหลังการดูวิดีโอหรือภาพยนตร์ เช่น อภิปรายการแสดงบทบาทสมมติหรือได้ว่าที่

5.4 ถ้าเป็นไปได้ควรมีแสงที่เพียงพอสำหรับผู้เรียนจดบันทึก

5.5 อาจจะปิดม่านหรือที่บังแสงเพื่อช่วยให้ภาพชัดเจน

5.6 บอกผู้เรียนเกี่ยวกับจุดประสงค์ของภาพยนตร์

พรเทพ ไทยรักษ์ (2539 : 184) ได้ศึกษาทัศนะของนักศึกษามหาบัณฑิตต่อ

กระบวนการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ใน 4 ด้าน คือ ด้านเนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน การประเมินผลด้านคุณภาพ และด้านปัจจัยที่สนับสนุนต่อการเรียนการสอน พบว่า นักศึกษามีความเห็นว่าการเรียนการสอน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับดีมาก ส่วนในการจัดการเรียนการสอน อาจารย์มีการชี้แจงวัตถุประสงค์ เสนอเค้าโครง เนื้อหาวิชา กำหนดการสอน งานที่ทำ และเงื่อนไขต่าง ๆ ให้ทราบอย่างชัดเจน และกระตุ้นให้นักศึกษาได้ทำการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม ส่วนนักศึกษาได้รู้จักคิด วิเคราะห์ วิวิจารณ์ อภิปราย และแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ระหว่างนักศึกษา

กนกรัตน์ นาคฤทัย (2540 : 17) กล่าวว่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิตและระหว่างนิสิตด้วยกันเองมีผลต่อการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน การให้นิสิตได้มีโอกาสซักถาม เข้าร่วมกิจกรรมให้มาก จะทำให้บรรยากาศในชั้นเรียนมีความสนุก กระตือรือร้น ปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนิสิตด้วยกันเองมีส่วนช่วยสร้างบรรยากาศที่ดีในชั้นเรียน อำพัน อ่องเอี่ยม (2541 : 25) อ้างอิงจากโคแกน กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนิสิตเป็นปัจจัยอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญมากในกระบวนการศึกษาและมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการสอนในสถาบันการศึกษา

สุดา ทัพสุวรรณ (2541 : 24 - 25) ได้กล่าวเกี่ยวกับบทบาทของครูผู้สอนในระยะเริ่มต้นปฏิรูปการศึกษาภายในโรงเรียน สรุปได้ดังนี้

1. ด้านบุคลิกภาพของครู ซึ่งมีอิทธิพลต่อความคิดความรู้สึกรักของนักเรียน ได้แก่ แต่งกายดี เหมาะสม ทันสมัย น้ำเสียงไพเราะและชัดเจน มีอารมณ์ขัน ไม่มองความผิดของนักเรียนเป็นเรื่องใหญ่โตจนกระทั่งให้อภัยไม่ได้ สุภาพ อ่อนโยน มีความเป็นมิตร มีความยุติธรรม รักและศรัทธาในอาชีพครู

2. การปฏิบัติการสอน ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องในการสร้างความสัมพันธ์และทำความเข้าใจระหว่างครูกับนักเรียน ได้แก่ การเตรียมการสอนที่ดีจะช่วยให้นักเรียนมีความศรัทธาในตัวครู ไม่หวงวิชาความรู้พร้อมจะถ่ายทอดอย่างเต็มความสามารถ ควบคุมชั้นเรียนได้เรียบร้อย ตรวจงานนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ประเมินผลนักเรียนเป็นระยะ ๆ เพื่อจะได้รับทราบว่ามีปัญหาตรงจุดใด จะได้แก้ไขได้ทัน ให้อิสระและเสรีภาพ แก่นักเรียนพอสมควรในการแสดงความคิดเห็นทั้งในและ นอกห้องเรียน รู้หลักในการอบรมให้นักเรียนเป็นคนดี ไม่จุกจิกจู้จี้ รักษาความลับของนักเรียนไว้เป็นส่วนตัว ครูผู้สอนนับว่าเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดในกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งการถ่ายทอดความรู้ ครูเป็นผู้ปฏิบัติงานโดยตรง ในกระบวนการสอน ความใกล้ชิดกับนักเรียนและเป็นผู้บันทึกพฤติกรรมของผู้เรียน ดังนั้นครูจึงมีบทบาทอย่างมากต่อการเรียนการสอนของนักเรียน (นริศ มณีนัย. 2540 : 19)

และสิ่งสำคัญประการสุดท้ายของกระบวนการจัดการเรียนการสอน คือ การวัดและประเมินผลการศึกษา เพราะเป็นการวัดผลและประเมินเกี่ยวกับความรู้ ความสามารถ ความสนใจ ทักษะคติ ตลอดจนทักษะของนักศึกษา อันจะนำไปปรับปรุงวิธีการสอน การใช้อุปกรณ์การสอน การแนะแนวและการประเมินได้ ดังที่ พัชรี ผลานุรักษ์ (2542 : 27) ได้ศึกษาถึงหน้าที่การประเมินผลการศึกษาไว้ 5 ประการดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนตระหนักว่า ตนเองมีการเปลี่ยนแปลงหรือมีการพัฒนาในพฤติกรรมอย่างไร
2. ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจเมื่อเขาทำในสิ่งที่ควรกระทำ
3. เป็นพื้นฐานของการตัดสินใจของผู้เรียนว่าตนมีความพร้อมหรือต้องการความช่วยเหลือแก้ไขในวิชาใด
4. ช่วยให้ครูตัดสินใจว่า การสอนของครูเหมาะสมหรือไม่
5. เป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารในการตัดสินใจต่าง ๆ

การจัดการศึกษาโรงเรียนเตรียมทหาร เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาคุณภาพชีวิตและให้สามารถทำประโยชน์ให้กับสังคม ตามบทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะพลเมืองดีตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยให้นักเรียนเตรียมทหารได้พัฒนาชาวปัญญา มีความรู้และทักษะอันจำเป็นต่อการประกอบอาชีพทหาร-ตำรวจ ร่วมพัฒนาสังคมด้วยแนวทางและวิธีการใหม่ๆ และบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม

สรุปได้ว่า การจัดสภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอนนั้นเป็นที่ดำเนินการ ที่เอื้ออำนวยต่อการเรียน การสอน ได้แก่ หลักสูตร วิธีการสอน บรรยากาศการเรียนการสอน ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนักเรียน สื่อการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติการ และการวัดประเมินผล

3.3 ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน

การจัดกิจกรรมนักเรียน หมายถึง งานที่นักเรียนหรือสถาบันการศึกษาจัดขึ้น มีลักษณะเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนในด้านแก้ปัญหา บุคลิกภาพ ทักษะคิด และการมีส่วนร่วมในสังคม ได้แก่ กิจกรรมกีฬา กิจกรรมวิชาการ กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ และกิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนา นักศึกษาในด้านต่าง ๆ นอกเหนือไปจากสิ่งที่บังคับให้ทุกคนต้องเรียนในชั้นเรียน การเข้าร่วม กิจกรรมต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ และไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของคะแนนในวิชาใดวิชาหนึ่ง

สุชาญ โภคิน (2539 : 1) ให้ความเห็นว่าการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมจะช่วยพัฒนา นิสิตในด้านต่อไปนี้

1. พัฒนาความคิดและระดมสมอง ให้มีความคิดริเริ่มและความคิดสร้างสรรค์
2. ฝึกการแก้ปัญหาและตัดสินใจ ซึ่งจะเพิ่มความรู้ขั้นพื้นฐาน สามารถนำไปใช้ในการทำงานในโอกาสต่อไป
3. การทำงานเป็นทีม เพื่อให้รู้จักการร่วมมือและประสานงานที่ดีและเป็นการสร้าง คุณค่าร่วมให้เกิดขึ้นด้วย

4. ด้านมนุษยสัมพันธ์ เป็นกิจกรรมช่วยให้รู้จักการอยู่ร่วมกัน มีหลักการในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และมีหลักการในการปรับตัวให้เข้ากับหมู่คณะหรือสังคมได้

การศึกษาขั้นพื้นฐาน (2544 : 38) กล่าวเกี่ยวกับ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ว่า สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนเข้าร่วมกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ และความแตกต่าง ระหว่างบุคคลของผู้เรียน โดยคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ชมรมวิชาการเพื่อเกื้อกูลส่งเสริมการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้
2. จัดกิจกรรมตามความสนใจ ความถนัดตามธรรมชาติ และความสามารถ ความ ต้องการ ของผู้เรียนและชุมชน
3. จัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนมีบุคลิกภาพและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ฝึกการทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม เช่น กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี เป็นต้น
4. จัดกิจกรรมประเภทบริการด้านต่าง ๆ ฝึกการทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม
5. การประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมอย่างเป็นระบบ โดยให้ถือว่าเป็นเกณฑ์ ประเมินผลการผ่านช่วงชั้นเรียน

วีระเดช เชื้อนาม (2545 : 33 - 34) ได้เสนอแนวคิด ที่สามารถใช้เป็นแนวทางในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพไว้สรุปได้ดังนี้

1. กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดี ควรช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางด้านร่างกาย เป็นกิจกรรมที่ให้มีการเคลื่อนไหว เพื่อช่วยให้ประสาทการรับรู้ของผู้เรียนตื่นตัว
2. กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดี ควรช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางสติปัญญาเป็นกิจกรรมที่ท้าทายความคิดของผู้เรียน กระตุ้นสมองผู้เรียน
3. กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดี ควรช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในทางสังคม เป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว
4. กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดี ควรช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางอารมณ์ เป็นกิจกรรมที่ส่งผลต่ออารมณ์ ความรู้สึกของผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชีวิต ประสบการณ์และความเป็นจริงของผู้เรียน

วิณุ ทองพวง (2542 : 37 - 40) กล่าวถึงความสำคัญของกิจกรรมนักศึกษา สรุปได้ดังนี้

1. ความสำคัญต่อนักศึกษา
 - 1.1 กิจกรรมมีหลายประเภท สามารถตอบสนองความต้องการของนักศึกษา ทางร่างกาย และความสนใจ ทำให้มีโอกาสร่วมงานร่างกายและความคิดกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม
 - 1.2 ความหลากหลายของกิจกรรมนักศึกษา ช่วยให้นักศึกษาสามารถค้นหาอาชีพงานอดิเรกและ กิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจที่เหมาะสมกับตนเองได้
 - 1.3 กิจกรรมนักศึกษา ทำให้เกิดความสมดุลในด้านความรู้ และความสนใจของนักศึกษา
 - 1.4 กิจกรรมทำให้มีโอกาสนเปลี่ยนบรรยากาศ อิริยาบถ เกิดการผ่อนคลายความตึงเครียด
 - 1.5 การทำกิจกรรม ทำให้มีโอกาสดำเนินงานตนเองทั้งทางด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์ ร่างกาย และจิตใจ
 - 1.6 การทำกิจกรรม จะได้มีโอกาสเสริมสร้างประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ
 - 1.7 การทำกิจกรรม จะทำให้นักศึกษาเห็นคุณค่าของตนเอง และเกิดความรู้สึกนึกคิดที่ดีต่อตนเอง

2. ความสำคัญต่อสถาบันการศึกษา

กิจกรรมจะพัฒนานักศึกษาให้เป็นบุคคลที่มีความสมบูรณ์ ทั้งทางด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์ ร่างกายและจิตใจ ทำให้สถาบันบรรลุเป้าหมายในการจัดการศึกษา การทำงานพร้อมกันกับอาจารย์และนักศึกษา ทำให้นักศึกษาเกิดความอบอุ่น เกิดการเรียนรู้ มีความเข้าใจต่ออาจารย์และสถาบันดีขึ้น นอกจากนั้นกิจกรรมทางด้านกีฬา ศิลปวัฒนธรรม และบำเพ็ญประโยชน์ ยังมีส่วนช่วยในการเผยแพร่ชื่อเสียงและเกียรติคุณของสถาบันได้เป็นอย่างดี สำหรับกิจกรรมต่างๆ ที่มีความสำคัญของสถาบันการศึกษา โรงเรียนเตรียมทหาร ได้แก่

3. ความสำคัญต่อประเทศ

สำเนา ขจรศิลป์ (2538 : 122 - 124) ได้กล่าวว่า ตั้งแต่ปี 2500 เป็นต้นมา ในแต่ละปีมีนักศึกษาจำนวนมากออกค่ายอาสาพัฒนาชนบท ในถิ่นทุรกันดาร ได้สร้างถาวรวัตถุหลายอย่าง เช่น โรงเรียน สะพาน เป็นต้น นอกจากนี้นักศึกษายังได้ช่วยแนะนำประชาชนในชนบทให้มีความรู้เกี่ยวกับการเกษตร การสาธารณสุข และการศึกษาเพื่อช่วยให้ชาวชนบทมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น กิจกรรมด้านกีฬา ได้ช่วยให้นักศึกษาซึ่งเป็นเยาวชนของชาติ มีร่างกายที่แข็งแรง และที่สำคัญที่สุด กิจกรรมนักศึกษาเป็นกระบวนการทางการศึกษาที่ช่วยพัฒนานักศึกษาทั้งทางด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม ร่างกาย จิตใจ ให้เป็นเยาวชนที่มีคุณภาพ สามารถที่จะพัฒนาประเทศให้มีความเจริญยิ่งขึ้น กิจกรรมนักศึกษาจึงนับได้ว่ามีความสำคัญต่อประเทศเป็นอันมาก

สรุป การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาด้านการจัดกิจกรรม เช่น การดำเนินการที่ส่งเสริมความรัก ความผูกพัน ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนและปลูกฝังบุคลิกภาพที่ดี ได้มีโอกาสพบปะเพื่อน รุ่นพี่ และรุ่นน้อง การเข้าสังคม รวมทั้งได้พัฒนาทัศนคติที่ดีต่อสถาบันต่อไป

3.4 ด้านสัมพันธภาพกลุ่มเพื่อน

กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการทางความรู้ ทัศนคติ บุคลิกภาพ คุณธรรม และสัมฤทธิ์ของนักศึกษา นักศึกษาต้องใช้เวลาในส่วนใหญ่อยู่ในสถานศึกษา จึงต้องปรับตัวให้เข้าถึงสภาพแวดล้อมในกลุ่มเพื่อน เพราะกลุ่มเพื่อนให้ความมั่นใจเลียบอบรับในพฤติกรรมต่างๆ ของเขา ทำให้ไม่สบายใจ มีความสุข และกลุ่มเพื่อนยังมีอิทธิพลทำให้นักศึกษามีความเชื่อมั่น มีพฤติกรรมไปตามกลุ่มที่เขายึดอยู่ (พรจิต พิระพัฒนกุล. 2543 : 49)

สำหรับอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อนักศึกษาแต่ละคนนั้น เฟลด์แมนและนิวคอมบ์ (Feldman and Newcomb; อ้างถึงใน ประกอบ คูปริตน์. 2525) ได้สรุปไว้ดังนี้

1. กลุ่มช่วยเชื่อมโยงชีวิตภายในครอบครัวกับพ่อแม่หรือผู้ปกครองกับชีวิตการทำงานในโลกกว้าง ช่วยให้นักศึกษาผ่านพ้นวิกฤตต่างๆ และมีอิสระจากบ้านครอบครัว

2. กลุ่ม สามารถเกื้อหนุนการกำหนดวัตถุประสงค์ในการเรียนและวิชาการได้ในบางโอกาส
3. เพื่อน สามารถให้กำลังใจในเรื่องต่างๆ ไป ซึ่งไม่สามารถจะหาได้จากคณาจารย์ชั้นเรียน หรือหลักสูตรที่กำหนดไว้
4. เพื่อน ให้โอกาสแก่นักศึกษาในการอยู่ร่วมกัน โดยเฉพาะกับผู้ที่มีภูมิหลัง ความสนใจ และการฝึกอบรมที่แตกต่างกัน
5. เพื่อน ช่วยเสริมคุณค่าภายในกลุ่มให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น และยากที่จะเปลี่ยนแปลงและอาจแสดงออกในรูปทำทนายและต่อต้านคุณค่า ความคิดเก่าๆ กระตุ้นความสำนึกทางวิชาการและเป็นเรื่องทดสอบแนวความคิด ประสบการณ์ใหม่ๆ แนะนำการอาชีพ กระตุ้นและให้กำลังใจนิสิตนักศึกษาที่จะเปลี่ยนแนวความคิด
6. กลุ่ม ช่วยเหลือให้นักศึกษามีความมั่นใจและพอใจตนเองยิ่งขึ้น ตอบสนองความสนใจของนิสิตนักศึกษาที่ไม่ได้รับการตอบสนองทางด้านวิชาการหรือลี้ภัยทางวิชาการมาแล้ว และเพื่อน มีส่วนในการชักจูงให้เลิกล้มเลิกการศึกษาหรือลาออกจากสถาบัน
7. เพื่อน ช่วยฝึกการเข้าสังคมและการสร้างความสัมพันธ์ส่วนตัว ซึ่งจะมีส่วนต่อนิสิตนักศึกษาในการให้ความช่วยเหลือกัน เมื่อสำเร็จออกไปทำงานแล้ว

มันทนา แขวงโสภา (2538 : 31) ได้ให้ความเห็นว่า สภาพแวดล้อมด้านกลุ่มเพื่อน เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาของนักศึกษาเป็นอย่างมาก ความเป็นอยู่ในกลุ่มนักศึกษาเป็นสภาพแวดล้อมอย่างหนึ่งที่จะส่งเสริมให้นักศึกษา มีความเจริญงอกงามทั้งจิตใจ อารมณ์ สังคม และทำให้นักศึกษามีความสัมพันธ์อันดีต่อกันสามารถปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ ก่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าให้กับตนเองและสังคม

อารมณ์ มัตตะเดช (2543 : 34 - 43) ได้กล่าวถึงสัมพันธภาพกับเพื่อน สรุปได้ดังนี้

1. การติดต่อสื่อสารเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างสัมพันธภาพ ความไม่สามารถรับรู้ถึงอารมณ์ที่ซ่อนเร้นอยู่ของผู้อื่นอาจทำให้เกิดการรับรู้และการตีความผิดพลาด สัมพันธภาพที่ดีก็จะไม่เกิดขึ้น
2. การพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการสร้างสัมพันธภาพนั้น บุคคลจะต้องเปิดเผยความรู้สึกของตนเอง และรับรู้ความรู้สึกที่เกิดขึ้นของบุคคลนั้น
3. การติดต่อสื่อสารความหมายด้วยภาษาพูด และภาษาท่าทางมีความสำคัญที่จะทำให้นักศึกษาสามารถรับรู้และเข้าใจถึงความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมของกันและกัน

4. การคบเพื่อน เป็นเรื่องที่สำคัญสำหรับวัยรุ่นที่ต้องการพึ่งพา และได้รับการระคับประคองด้านการจิตใจ ต้องการให้เพื่อนเข้าใจและยอมรับ การกลัวเพื่อนทอดทิ้งและไม่ให้ร่วมกลุ่มจะทำให้พยายามปรับตนให้เป็นที่ยอมรับ ทำตามเพื่อน เลียนแบบเพื่อน ทั้งทำทาง การแต่งกาย วิธีพูด ความคิด และค่านิยมต่าง ๆ เพื่อจะได้สามารถร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นและรักษาความสัมพันธ์อันใกล้ชิดไว้

5. สาเหตุที่ทำให้วัยรุ่นต้องการเข้ากลุ่มเพื่อน คือ ต้องการความเชื่อมั่นหรือความมั่นคงในการดำเนินชีวิตประจำวัน ต้องการความอิสระ เป็นตัวของตัวเอง ไม่อยู่ภายใต้กรอบของครอบครัว ต้องการสนุกสนานและผ่อนคลาย ต้องการมีประสบการณ์ในการสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น ต้องการความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาในด้านต่าง ๆ การพัฒนาทักษะทางสังคม ต้องการทราบสัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศ จึงทำให้วัยรุ่นเข้าหาเพื่อนและกลุ่มเพื่อน เพราะว่าเพื่อนและกลุ่มเพื่อนสามารถตอบสนองความต้องการเหล่านี้ของวัยรุ่นได้

6. เพื่อนและกลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อวัยรุ่นมาก เนื่องจากเพื่อนจะทำให้วัยรุ่นหันมามองตนเองและรับรู้ว่าเป็นตนเองอย่างไร ได้เรียนรู้การสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น เรียนรู้กฎเกณฑ์ต่างๆ ของกลุ่ม ทำให้สามารถพัฒนาความรู้สึกรู้จักคิด เจตคติที่มีต่อตนเอง รวมทั้งพัฒนาบุคลิกภาพซึ่งมีผลทำให้สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้

สุมิตรา ชิตามร (2546 : 27) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมด้านสังคมกลุ่มเพื่อน เป็นลักษณะของวัยรุ่นที่มีความต้องการที่จะอยู่ในกลุ่มอย่างมีความสุข เพราะกลุ่มเพื่อนให้ความมั่นใจและยอมรับพฤติกรรมต่างๆ ของเขา ทำให้มีความสบายใจ มีความสุขและยังมีอิทธิพล ทำให้นักศึกษามีความเชื่อ และมีพฤติกรรมไปตามลักษณะที่เขายึดอยู่ และกลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลดังนี้

1. เป็นกลุ่มที่จะประสานชีวิตจากสังคมในบ้านไปสู่สังคมมหาวิทยาลัย
2. เป็นกลุ่มที่จะสนับสนุนและเป็นเครื่องมือ ให้บรรลุเป้าหมายของพุทธิปัญญาในการศึกษา
3. เป็นกลุ่มที่สนับสนุนสนองอารมณ์ จิตใจ และความต้องการของนักศึกษา
4. เป็นกลุ่มที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาเรียนรู้ และเข้าใจชีวิตการเรียนอยู่ร่วมกัน การสมาคมและการทำงานกับคนที่มีความแตกต่าง
5. กลุ่มเพื่อนอาจช่วยในการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ กระตุ้นให้เกิดความคิดหรือประสบการณ์หรืออาจจะช่วยกันรักษาสภาพที่คงเดิมไว้
6. กลุ่มเพื่อนจะช่วยแก้ไขปัญหานักศึกษาที่เรียนไม่ค่อยดี หรือมีความผิดหวัง

จักรกฤษณ์ ประกอบผล (2546 : 18) ได้กล่าวว่า นักศึกษาที่มีความพึงพอใจในความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนในชั้นเรียนสูง มีแนวโน้มจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีความพึงพอใจในความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนในชั้นเรียนต่ำ และจักรกฤษณ์ ประกอบผล ให้ความเห็นว่าความสัมพันธ์กลุ่มเพื่อน มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการใช้ชีวิตของนักศึกษาในวิทยาลัย การปฏิสัมพันธ์การแลกเปลี่ยนความคิดเป็นระหว่างกลุ่มเพื่อนและครูอาจารย์ จะทำให้นักศึกษาเกิดความอบอุ่นและเกิดความพร้อมในด้านต่าง ๆ ตลอดจนความมั่นใจในตนเอง

การปฏิบัติของนักเรียนที่มีอาวุโสกว่า (โรงเรียนนายเรืออากาศ. 2541 : 198 - 199) ดังต่อไปนี้

1. ต้องดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งด้านความประพฤติและความเป็นผู้นำมีระเบียบวินัย
2. ให้ความเมตตา ยุติธรรม และคุณธรรมแก่นักเรียนผู้มีอาวุโสน้อยกว่าและเมื่อพบเห็นนักเรียนผู้มีอาวุโสน้อยกว่ามีความประพฤติไม่เหมาะสม หรือระเบียบวินัย ให้ชี้แจงหรือตักเตือน ถ้านักเรียนผู้มีอาวุโสน้อยกว่า แสดงกิริยาไม่สุภาพ หรือแสดงกิริยาไม่เคารพให้รายงานต่อผู้บังคับบัญชาโดยตรง ของตนให้ทราบเพื่อจะดำเนินการแก้ไขต่อไป
3. ไม่แสดงกิริยาหยาบคาย ต่อหน้านักเรียนที่มีอาวุโสน้อยกว่า
4. ช่วยเหลือผู้บังคับบัญชาเป็นการอบรมชี้แจง ว่ากล่าวตักเตือน หรือปรับปรุงลักษณะทหารต่อนักเรียนที่มีอาวุโสน้อยกว่า เมื่อผู้บังคับบัญชามอบหมาย

กล่าวโดยสรุป การจัดสภาพแวดล้อมด้านสัมพันธภาพกลุ่มเพื่อนเป็นการดำเนินการที่ส่งเสริมการสร้างสรรค์ ให้เกิดสภาพสังคมที่ดีในกลุ่มนักเรียน ได้แก่ การรวมกลุ่มเพื่อนเพื่อการศึกษาค้นคว้า การช่วยเหลือเพื่อนร่วมรุ่น ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมรุ่น ความสัมพันธ์ระหว่างรุ่นพี่รุ่นน้อง การทำงานร่วมกันเป็นทีม และส่งเสริมความสามัคคี กีฬาและสันทนาการ

3.5 ด้านการให้บริการ

การบริการด้านกิจการนิสิตและสวัสดิการ เช่นเดียวกับการบริการโดยทั่วไปที่มีหลักการในการบริการที่ควรคำนึงถึง (กุลธน ธนาพงศธร. 2528) ได้แก่

1. หลักความสอดคล้องกับความต้องการของบุคคลเป็นส่วนใหญ่ คือ ประโยชน์และบริการที่องค์การจัดขึ้นให้นั้น จะตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการส่วนใหญ่หรือทั้งหมด มิใช่เป็นการจัดให้แก่บุคคลใดหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเฉพาะ
2. หลักความสม่ำเสมอ คือ การให้บริการนั้นๆ ต้องดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ มิใช่ทำๆ หยุดๆ ตามความพอใจของผู้ให้บริการหรือผู้ปฏิบัติงาน

3. หลักความเสมอภาค คือบริการที่จัดนั้นจะต้องให้ผู้มาใช้บริการทุกคนอย่างเสมอหน้า และเท่าเทียมกัน ไม่มีการให้สิทธิพิเศษแก่บุคคลหรือกลุ่มใดในลักษณะที่แตกต่างจากกลุ่มอื่นๆ อย่างเห็นได้ชัด

4. หลักความปลอดภัย คือ ค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้ในบริการจะต้องไม่มากเกินไปกว่าผลที่จะได้รับ

5. หลักความสะดวก คือ บริการที่จัดให้ผู้รับบริการ จะต้องเป็นไปในลักษณะที่ปฏิบัติได้ง่าย สะดวกสบาย สิ้นเปลืองทรัพยากรไม่มากนัก และยังไม่เป็นการสร้างภาระยุ่งยากใจให้แก่ผู้ให้บริการหรือผู้ใช้บริการมากเกินไป

จันทร์เพ็ญ หงษ์ทอง (2545 : 35 - 36) กล่าวว่าด้านการจัดบริการนิสิตเป็นงานที่สำคัญที่จะช่วยส่งเสริมให้นิสิตมีประสบการณ์นอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอน การจัดดำเนินการที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนนิสิตได้แก่ บริการทางวิชาการ บริการด้านสุขภาพ บริการให้คำปรึกษา บริการทุนการศึกษา บริการห้องสมุด บริการห้องแล็บคอมพิวเตอร์ บริการห้องปฏิบัติการ โดยคำนึงถึงความต้องการที่แท้จริงของนิสิต และไม่ใช่เพียงแต่ให้นิสิตเกิดความพึงพอใจเท่านั้น ยังคงต้องมุ่งที่เอื้ออำนวยความสะดวกให้แก่ นิสิตเกิดการเรียนรู้มากที่สุด

สุมิตรา ชิตามร (2546 : 30) ให้ความหมายของงานบริการนิสิตว่า คือ การบริการต่าง ๆ ที่มหาวิทยาลัย จัดการ ควบคุม ประสานงานด้านต่าง ๆ ให้แก่นิสิต เป็นรายบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวก เอื้ออำนวยและส่งเสริมให้นิสิตมีความพร้อมในการศึกษาเล่าเรียน มีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม สามารถดำรงชีวิตขณะที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยอย่างมีความสุขในสถานศึกษามีการให้บริการได้แก่ บริการด้านห้องสมุด

การให้บริการนักศึกษาถือว่าเป็นงานที่สำคัญ และควรให้ความสนใจอย่างมากเพราะเป็นส่วนช่วยเสริมสร้างพลังประสบการณ์ให้กับนิสิต นักศึกษาให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์ นอกเหนือจากการเรียนการสอนซึ่งได้แก่ การจัดบริการแก่นักศึกษาด้านสุขภาพ บริการให้คำปรึกษา แนะนำ บริการทุนการศึกษา บริการจัดหางานพิเศษ บริการหอพัก บริการห้องสมุด และบริการประชาสัมพันธ์

บริการห้องสมุด

ลักษณะของห้องสมุด ประกอบด้วย อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม เครื่องมือและอุปกรณ์ที่เหมาะสมในการบริการ ทรัพยากรสารสนเทศ บุคลากร การจัดการทางด้านเทคนิค และการบริการของห้องสมุด และผู้ใช้ (แม่นมาส ขวลิขิต. 2541 : 69 - 72)

1. สภาพแวดล้อม ได้แก่

1.1 อาคารของห้องสมุด อาจเป็นอาคารเอกเทศ หรือเป็นส่วนหนึ่งของอาคารหนึ่งๆ ก็ได้ แต่ต้องคำนึงถึงความเหมาะสม และความสะดวกสบายในการเข้าออกเพื่อใช้บริการ ควรตั้งอยู่ในที่ที่เป็นศูนย์กลางของสถานศึกษาที่สามารถไปมาได้สะดวก

1.2 บรรยากาศภายในห้องสมุดการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องสมุดต้องทำให้เกิดความรู้สึกสบาย และปลอดโปร่ง มีแสงสว่างที่ติดตั้งอย่างเหมาะสมที่จะทำให้ผู้ใช้สามารถอ่านหนังสือได้นานๆ โดยไม่รู้สึกรำคาญเมื่อยตา และไม่เป็นอันตรายต่อสายตา

2. ทรัพยากรสารสนเทศ สิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ คือ คุณภาพ และปริมาณของทรัพยากรสารสนเทศที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้มากที่สุด

3. การบริการ เป็นการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการให้ได้รับสารสนเทศตามที่ต้องการ ตลอดจนอำนวยความสะดวกสบายต่างๆ การบริการจะประสบผลสำเร็จเป็นที่พึงพอใจแก่ผู้ใช้บริการหรือไม่ ขึ้นอยู่กับการดำเนินงานของบรรณารักษ์ และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด

กาญจนา ศรีภาพสินธุ์ (2538 :473 - 476) กล่าวว่า ห้องสมุดมีบทบาทในการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก เป็นศูนย์รวมแห่งวิชาการ ส่งเสริมการเรียนการสอนให้ได้ผลดียิ่งขึ้น นิสิตสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างกว้างขวาง เป็นแหล่งที่ปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน และได้กล่าวถึงการจัดการบริการห้องสมุดไว้ดังนี้

1. สถานที่

1.1 ควรตั้งอยู่ในที่สะดวกแก่การมาใช้บริการของอาจารย์ และนิสิตอยู่ห่างไกลจากเสียงรบกวนทั้งปวง

1.2 มีขนาดมากพอแก่การใช้

1.3 มีแสงสว่างตามธรรมชาติพอสมควร ไม่เป็นอันตรายต่อสายตา มีระบบถ่ายเทอากาศดี

1.4 มีครุภัณฑ์ต่าง ๆ ได้แก่ โต๊ะ เก้าอี้ ชั้นหนังสือ ที่อ่านหนังสือพิมพ์ ที่วางวารสาร ตู้และป้ายนิเทศการ ตู้บัตรรายการที่ยืม-ส่ง หนังสือ

2. หนังสือและวัสดุอุปกรณ์ ต้องมีหนังสือ นิตยสาร และวัสดุอุปกรณ์มากเพียงพอ ดังนี้

2.1 หนังสือตรงตามหลักสูตรในสาขาต่าง ๆ

2.2 หนังสือค้นคว้าอ้างอิง เช่น พจนานุกรม สารานุกรม และหนังสืออ้างอิงอื่นๆ

2.3 หนังสือส่งเสริมหลักสูตร หรือหนังสืออ่านประกอบ เพื่อช่วยขยายความรู้ให้กว้างขวาง

2.4 หนังสือส่งเสริมพัฒนาการต่างๆ เช่น หนังสือนวนิยาย เรื่องสั้น วรรณคดี ชีวิตประวัติ และหนังสือสารคดีเบาๆ ในสาขาต่างๆ

2.5 นิตยสารตามสาขาวิชาในหลักสูตรและนิตยสารเพื่อความรู้ ความบันเทิง

2.6 หนังสือพิมพ์ไม่น้อยกว่า 3 ฉบับ

2.7 วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ เช่น ภาพนิ่ง ภาพยนตร์ แผ่นเสียง หรือสื่ออื่นๆ ตามความเหมาะสมและจำเป็น

สุมิตรา ชิตามร (2546 : 30) ได้กล่าวถึงการบริการบริเวณภายในห้องสมุดและจุดประสงค์ของการจัดบริการห้องสมุด สรุปได้ดังนี้ จัดพื้นที่ให้เป็นสัดส่วน มีการจัดหาสื่อความรู้ หนังสือ สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ อุปกรณ์โสตสื่ออื่น ๆ ที่เหมาะสม จัดไว้ให้ผู้ใช้บริการได้ศึกษาหาความรู้ ได้ตามจุดประสงค์ของห้องสมุดและของผู้ค้นคว้า มีเครื่องช่วยอำนวยความสะดวกในการค้นหาสิ่งที่ต้องการ มีพื้นที่สำหรับบริการ พื้นที่สำหรับศึกษา ค้นคว้า อ่านหนังสือสารคดี วิชาการทั่วไป หนังสืออ้างอิง วารสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์ จุลสาร มีชั้นเปิดในการวางสื่อให้ผู้รับบริการสามารถบริการได้ด้วยตนเอง มีแผนผังและป้ายแสดงที่อยู่แสดงการใช้ พื้นที่ต้องใช้เสียงควรอยู่ในพื้นที่เสียงไม่รบกวนคนอื่น สำหรับจุดประสงค์ของการจัดบริการห้องสมุด พอสรุปได้ดังนี้

1. เพื่อใช้ในการศึกษา ค้นคว้า หาความรู้ ความคิด
2. เพื่อใช้ถ่ายทอดข่าวสาร ความเปลี่ยนแปลงในชีวิตประจำวัน
3. เพื่อใช้ในการค้นคว้า วิจัย สร้างสรรค์ความรู้ ความคิดใหม่
4. เพื่อก่อให้เกิดแรงคลใจ ความจรรโลงใจ ความสุข
5. เพื่อใช้ประโยชน์ในการพักผ่อนหย่อนใจในยามว่าง และหาความเพลิดเพลิน

บริการการแนะแนว

สำเนา ขจรศิลป์ (2539 : 229) กล่าวว่า การแนะแนวเป็นกระบวนการที่สำคัญที่ช่วยให้นักศึกษาบรรลุตามวัตถุประสงค์ การแนะแนวเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการศึกษาทุกระดับ และกาญจนา ศรีภาพสินธุ์ (2538 : 344 - 346) กล่าวว่า การบริหารงานแนะแนวจะได้ผลดีหากผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องต่างๆ อาจารย์แนะแนว อาจารย์ที่ปรึกษา มีความเข้าใจถึงปรัชญาและหลักการในการดำเนินการ สรุปได้ดังนี้

1. การแนะแนวเป็นกระบวนการต่อเนื่อง ตลอดระยะเวลาที่นิสิตนักศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย ข้อมูลนิสิตมีมากเท่าใดยิ่งเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของครูแนะแนว

2. การแนะแนวเป็นการบริการที่จัดให้แก่บัณฑิตทุกคน ไม่ใช่เฉพาะนิสิตที่มีปัญหาหรือเรียนอ่อน จึงควรติดตามพัฒนาการของนิสิตทุกคน

3. การแนะแนวจะช่วยให้บัณฑิตแต่ละคน เข้าใจสภาพและฐานะของตนเอง สามารถช่วยเหลือตนเองได้ฝึกให้บัณฑิตพึ่งตนเองได้

4. การแนะแนวต้องถือหลักว่านิสิตแต่ละคนมีความแตกต่างกัน

5. การแนะแนวต้องมุ่งส่งเสริมให้นิสิตมีพัฒนาการที่ดีทั้งทางกาย สังคม อารมณ์ และสติปัญญา

6. การแนะแนวคือหลักในการดำเนินงานจากการป้องกัน ไม่ให้นิสิตประสบปัญหาและช่วยแก้ไขได้เมื่อนิสิตมีปัญหา

7. การแนะแนวจะได้ผลดี ถ้าสถาบันมีบุคลากรที่ได้รับการศึกษาทางนี้มาเป็นอย่างดี ถ้าไม่มีควรจัดให้มีการอบรมขึ้น

8. การแนะแนวต้องถือว่า เป็นส่วนประกอบการสอนและการศึกษาทำควบคู่ไปกับการสอนได้

กาญจนา ศรีภาพสินธุ์ (2538 : 359 - 360) กล่าวว่าอาจารย์แนะแนวต้องทำหน้าที่รับผิดชอบอย่างกว้างขวางในการให้บริการ ต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่าย การดำเนินการจึงต้องสอดคล้องเกี่ยวข้องและประสานกันให้ถูกต้องตามหลักการอย่างมีประสิทธิภาพ และกล่าวถึงลักษณะนิสัยของอาจารย์แนะแนวไว้ ดังนี้

1. สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
2. มีอารมณ์ดี มีความกระตือรือร้น และมีความเชื่อมั่นแต่ละคนจะได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้น

3. มีความสามารถในการช่วยเหลือให้ผู้อื่นเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง มีความสามารถสร้างความเข้าใจอันดีมีความเป็นตัวของตัวเอง

4. มีความสามารถในการปรับตัวสมกับบุคลิกภาพของตนเองและพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขตนเองได้ดียิ่งขึ้น

5. มีการตัดสินใจที่น่าเชื่อถือและไว้วางใจได้

6. มีความตั้งใจที่จะทำงานนอกเหนือจากงานในหน้าที่ และไม่ก้าวล่วงงานของผู้อื่น

7. มีความเข้าใจปัญหาพิเศษที่เกิดขึ้นในหมู่นักกลุ่มเล็ก และมีความเข้าใจในระดับทางเศรษฐกิจและสังคมของคนส่วนรวม

8. มีความสนใจสูงในการปรับปรุงงานในหน้าที่ของตนให้ดียิ่งขึ้นอยู่ตลอดเวลา

สุมิตรา ชิตามร (2546 : 39 - 40) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการบริการให้คำปรึกษาไว้ ดังนี้

1. จัดให้มีผู้ให้คำปรึกษาที่มีความเชี่ยวชาญ ทำหน้าที่ช่วยเหลือนิสิต
2. ให้นิสิตได้ศึกษาตนเอง ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและอาชีพ
3. ให้นิสิตยอมรับและกล้าเผชิญกับความจริง รับรู้ข้อบกพร่องของตนเพื่อปรับปรุงและจัดข้อบกพร่องนั้น

4. เปิดโอกาสให้นิสิตระบายความทุกข์เรื่องความอดทนความไม่พอใจกับผู้ที่นิสิตไว้วางใจ

5. ช่วยให้นิสิตมีทักษะแก้ปัญหา สามารถเผชิญกับความยุ่งยากในชีวิต เลือกลงและตัดสินใจด้วยตนเอง ตลอดจนปรับตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ และดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข

บริการด้านสุขภาพอนามัย

บริการด้านอนามัย มีเป้าหมายหลักดังต่อไปนี้ (ทบทวนมหาวิทยาลัย. 2541 : 25)

1. มีมาตรการในการป้องกันโรคระบาดในสถาบันอุดมศึกษาที่มีประสิทธิภาพ
2. ให้บริการปัจจุบันพยาบาลและบริการตรวจรักษาโรคที่มีคุณภาพดีแก่นักศึกษาและบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษา
3. ให้บริการด้านเภสัชกรรมที่จำเป็นแก่นักศึกษาและบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษา
4. ให้บริการหรือติดต่อบริการทันตกรรมที่มีคุณภาพดีแก่นักศึกษาและบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษา
5. ให้บริการหรือติดต่อบริการจิตเวชที่มีคุณภาพดีแก่นักศึกษาและบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษา

สุมิตรา ชิตามร (2546 : 33) กล่าวว่า บริการสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยนับว่าเป็นพื้นฐานสำคัญของการศึกษาของนิสิต การที่นิสิตปราศจากโรคภัยมีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์แข็งแรงก็ย่อมประกันความสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียนได้ นิสิตแต่ละคนโดยธรรมชาติแล้วมีความสามารถและมีคุณค่าสูงส่ง การบริการสุขภาพอนามัยที่ดีย่อมนำมาซึ่งความแข็งแรงสมบูรณ์ของร่างกายและจิตใจ พร้อมทั้งจะพัฒนางานให้เจริญสูงสุดเท่าที่จะทำได้

จักรกฤษณ์ ประกอบผล (2546 : 30) สรุปความสำคัญของการบริการด้านสุขภาพไว้ดังนี้

1. ช่วยให้นักศึกษามีสุขภาพแข็งแรง สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ และสังคม อันจะมีผลช่วยให้นักศึกษามีความตั้งใจศึกษาเล่าเรียน มีความเจริญทางสมองสูง ทำให้เกิดสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี

2. ช่วยปลูกฝังสร้างเสริมสุขนิสัยและเจตคติให้แก่เด็ก พฤติกรรมทางด้านอนามัยเหล่านี้จะติดตัวเด็กไปจนโต เมื่อเป็นผู้ใหญ่ก็จะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมทางด้านสุขภาพอนามัยที่ดีเป็นแบบอย่างที่ดีในสังคม

3. ช่วยให้อายุยืน กรณีที่มีสุขภาพอนามัยที่ดีจะลดอัตราการตาย มีอายุยืนยาว ลดการเจ็บป่วย และลดการรักษาพยาบาลไปด้วย

4. ทำให้ทุกฝ่ายที่ทำงานร่วมกันในการสร้างเสริมสุขภาพที่ดีให้แก่เด็กมีความเข้าใจต่อกัน ร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ต่างฝ่ายต่างเข้าใจบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตน และพยายามทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด

บริการด้านอาหารและน้ำดื่ม

กาญจนา ศรีภาพสินธุ์ (2538 : 417 - 418) กล่าวว่า มหาวิทยาลัยควรดูแลและควบคุมงานบริการด้านอาหารอย่างใกล้ชิดให้อาหารมีทั้งคุณภาพและปริมาณ อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ต้องได้รับการรักษาและทำความสะอาดอย่างถูกต้อง ควบคุมการใช้และการเก็บรักษาเป็นอย่างดี แม่ครัว คนงาน ภารโรง ที่เกี่ยวข้องต้องเป็นผู้ที่มีร่างกายแข็งแรง สุขภาพสมบูรณ์ปราศจากโรคติดต่อ และมีนิสัยที่ดี โรงอาหารอยู่ในสภาพที่สะอาดถูกสุขลักษณะ และสรุปว่ามหาวิทยาลัยควรยึดหลักการบริการอาหารดังต่อไปนี้

1. จัดให้นิสิตได้รับอาหารที่ถูกสัดส่วนและมีคุณค่าครบตามหลักโภชนาการ
2. จัดให้นิสิตได้รับประทานอาหารด้วยความประหยัดไม่มุ่งหากำไร
3. มุ่งให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา

สำเนา ขจรศิลป์ (2539 : 173) กล่าวว่า การบริการอาหารแก่นิสิตต้องคำนึงถึงความสะอาดเป็นสำคัญมีการจัดระบบในการทิ้งขยะ เศษอาหาร และน้ำล้างภาชนะ สถานที่ประกอบอาหาร ที่จำหน่ายอาหาร ต้องจัดให้มีความสะดวก สวยงาม และป้องกันไม่ให้มีกลิ่นรบกวน การประกอบอาหารต้องยึดหลักการสุขาภิบาลอาหาร เพื่อให้มีอาหารมีความสะอาด ปราศจากเชื้อโรคและสารพิษ ผู้เกี่ยวข้องต้องได้รับการตรวจโรคติดต่ออย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้นิสิตรับประทานอาหารที่สะอาดและเป็นผลดีต่อสุขภาพ

สุมิตรา ชิตามร (2546 : 34) กล่าวว่า การจัดน้ำดื่มเป็นเรื่องสำคัญ มหาวิทยาลัยต้องควบคุมน้ำดื่มให้สะอาดและถูกหลักอนามัย ไม่เป็นอันตรายต่อนิสิตอาจเป็นน้ำก๊อกธรรมดาหรือน้ำพุ ถ้าจะให้เกิดความสะดวกควรจัดที่สำหรับน้ำดื่มเป็นแบบน้ำพุ เพราะจะได้ไม่ต้องจัดหาแก้วน้ำและเป็นการลดภาระที่ต้องปฏิบัติกับแก้วน้ำด้วย

บริการด้านทุนการศึกษา

สำเนา ขจรศิลป์ (2537 : 142 - 156) ได้กล่าวถึง ทุนการศึกษา สรุปได้ดังนี้

เงินเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดของนักศึกษาที่จะได้มาเพื่อเป็นค่าหน่วยกิต ค่าธรรมเนียม ค่าวัสดุ อุปกรณ์ ค่าตำราและอื่น ๆ ถ้านักศึกษาขาดแคลนเงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่าย นักศึกษาย่อมมีปัญหามากมายทำให้เกิดวิตกกังวล ทำให้ขาดสมาธิในการศึกษาเล่าเรียน นักศึกษาบางคนต้องหยุดเรียนกลางคัน การช่วยเหลือนักศึกษาในด้านการเงินโดยจัดเป็นทุนการศึกษาจึงเป็นสวัสดิการพื้นฐานที่สำคัญที่ควรจัดให้นักศึกษา

ทุนการศึกษาแบ่งเป็น 10 ประเภท คือ

1. ทุนเรียนดี เป็นการจัดทุนการศึกษาเพื่อเป็นรางวัลแก่นักศึกษาที่มีผลการเรียนดีเด่น เพื่อให้เกิดแข่งขันทางวิชาการ
2. ทุนเฉพาะสาขา ส่วนใหญ่เป็นทุนที่ผู้มีจิตศรัทธาบริจาคเงินเพื่อสนับสนุนการศึกษาสาขาใดสาขาหนึ่งโดยเฉพาะ สำหรับนักศึกษาที่มีผลการศึกษาได้คะแนนสูงสุดในสาขานั้น ๆ
3. ทุนนักกีฬา เป็นทุนแก่นักศึกษาที่มีความสามารถทางด้านการกีฬา เข้าศึกษาและเล่นกีฬาให้สถาบันเพื่อสร้างชื่อเสียงให้กับสถาบัน
4. ทุนฉุกเฉิน เป็นทุนที่จัดไว้ช่วยเหลือนักศึกษาที่ครอบครัวประสบเคราะห์กรรม เช่น อัคคีภัย ว่างภัย อุทกภัย หรือภัยอื่นๆ ที่ทำให้นักศึกษาได้รับความเดือนร้อน
5. ทุนขาดแคลนทุนทรัพย์ หรือทุนยากจน ทุนประเภทนี้เดิมจัดแก่นักศึกษาที่ยากจนแต่มีผลการเรียนดี แต่หลักการยากจนแต่เรียนดีเป็นหลักการที่ขัดแย้งกัน เพราะนักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์จะไม่มีเงินที่จะซื้ออุปกรณ์ ตำราเรียน หรืออื่นๆ ได้ครบถ้วนและมีความวิตกกังวล จึงเป็นการยากที่จะเรียนให้ได้ผลดี ปัจจุบันจึงมุ่งจัดสรรทุนแก่นักเรียนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ที่มีผลการเรียนพอที่จะสำเร็จการศึกษาได้
6. ทุนทำงาน เป็นการให้นักศึกษาเห็นคุณค่าของเงินจะให้นักศึกษาทำงานแล้วให้ค่าตอบแทน เช่น ช่วยทำงานในห้องสมุด ช่วยงานฝ่ายกิจกรรมนักศึกษา เป็นต้นทำให้นักศึกษาเห็นคุณค่าของเงินและมีประสบการณ์ในการทำงาน
7. ทุนอาหารกลางวัน เป็นการจัดโครงการอาหารกลางวันให้นักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ได้รับประทานอาหาร เงินดังกล่าวอาจเป็นรายได้ของสถาบันหรือเงินบริจาค
8. ทุนยืม เป็นการจัดหาเงินจำนวนหนึ่งไว้ให้นักศึกษายืมเพื่อช่วยเหลือนักศึกษาที่ขาดทุนหรือมีปัญหาชั่วคราว เป็นเงินจำนวนไม่มาก และนักศึกษาต้องนำมาใช้คืนตามระยะเวลาที่กำหนด หรือหักจากเงินค่าประกันของเสียหาย

9. ทุนการวิจัย ทุนการศึกษาประเภทนี้ ส่วนมากเป็นทุนสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เพื่อช่วยเหลือนักศึกษาเป็นค่าใช้จ่ายในการทำวิทยานิพนธ์

10. ทุนเงินกู้จากธนาคาร เป็นการใช้นโยบายเพื่อการศึกษาของธนาคาร โดยแนะนำให้ นักศึกษากู้เงินจากธนาคาร

วัตถุประสงค์ของการจัดทุนการศึกษา ในภาพรวมมีดังนี้

1. เพื่อช่วยเหลือนักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ให้สามารถศึกษาได้จนสำเร็จการศึกษา
2. เพื่อสนับสนุนสถาบันการศึกษา ให้สามารถดำเนินการตามนโยบายของสถาบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. เพื่อช่วยเหลือนักศึกษาที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะยากจน ให้มีโอกาสได้ศึกษาเล่าเรียนจนสำเร็จการศึกษา

4. เพื่อให้คำปรึกษานักศึกษาที่มีปัญหาเกี่ยวกับปัญหาด้านการเงิน

หลักการจัดสรรทุนการศึกษา มีดังนี้

1. ควรมีคณะกรรมการพิจารณาทุนการศึกษา
2. ต้องมีข้อมูลและหลักฐานของนักศึกษาเกี่ยวกับปัญหาด้านการเงินอย่างถูกต้องชัดเจน เชื่อถือได้

3. สามารถจัดสรรทุนให้แก่นักศึกษาอย่างเหมาะสม

4. พยายามจัดสรรทุนให้แก่นักศึกษาอย่างทั่วถึงให้มากที่สุด

5. จัดลำดับนักศึกษา และจำนวนเงินให้เป็นไปตามสภาพความเป็นจริง

6. จัดสรรทุนการศึกษาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสถาบัน

บริการด้านหอพัก

สำเนา ขจรศิลป์ (2533 : 93 - 101) ให้ความเห็นว่า ที่พักอาศัยเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมาก เพราะนอกจากเป็นที่พักอาศัยของนักศึกษาแล้ว หอพัก จะเป็นที่ให้ทั้งด้านความรู้ ปรับปรุงบุคลิกภาพ ความมีระเบียบวินัย และการแสดงออกทั้งกาย วาจา ใจ ได้อย่างดี หอพักจะเป็นตัวเสริมให้นักศึกษามีความเพียบพร้อมด้วยคุณสมบัติที่พึงปรารถนา มีคุณธรรม จริยธรรม และมุ่งมั่นที่จะใช้วิชาการให้เป็นประโยชน์ ต่อสังคมในอนาคต ฉะนั้นการจัดบริการหอพัก จึงควรมีลักษณะที่เอื้อต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของนักศึกษา กล่าวคือ ควรจัดบริการเครื่องอำนวยความสะดวกในหอพัก ได้แก่ ตู้เสื้อผ้า เตียงนอน ที่นอน โต๊ะ เก้าอี้สำหรับทำงาน ชั้นเก็บหนังสือ และควรมีอุปกรณ์ที่ให้นักศึกษาใช้ร่วมกันได้ เช่น โต๊ะรีดผ้า ราวตากผ้า เครื่องทำน้ำเย็น นอกจากนี้ควรจัดให้มีห้องอ่านหนังสือ ห้องพักผ่อน บริเวณหอพักควรปลูกต้นไม้ให้ร่มรื่น และตกแต่งให้สวยงาม เพื่อให้นักศึกษาใช้เป็นที่พักผ่อนหรือเป็นที่อ่านหนังสือ

ประสงค์ วงศาโรจน์ (2541 : 142) ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดสมุทรสาครในทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา พบว่า ด้านการให้บริการแก่นักศึกษานั้นยังไม่เหมาะสมเท่าที่ควร เช่น การจัดบริการหอพักนักศึกษาวิทยาลัยได้จัดบริการแก่นักศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย สภาพความเป็นอยู่ไม่สะดวก เช่น เครื่องใช้สอยที่จำเป็นประจำห้อง มีไม่พร้อมเช่น ตู้เสื้อผ้า โต๊ะเขียนหนังสือ การจัดให้บริการด้านสุขภาพ ผู้ที่ทำหน้าที่ให้บริการไม่เพียงพอ เพราะต้องทำหน้าที่ครูผู้สอนด้วย ทำให้นักศึกษาที่มารับบริการไม่สะดวกเท่าที่ควร

บริการหอพักนักศึกษา มีเป้าหมายของบริการดังต่อไปนี้ (ทบทวมหาวิทยาลัย.

2541 : 11 - 27)

1. ให้บริการที่พักอาศัยที่มีความสะอาด สะดวกสบายและปลอดภัยแก่นักศึกษาในราคาที่ยุติธรรม
2. มีสิ่งอำนวยความสะดวกและกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาของนักศึกษา เช่น จัดที่นั่งอ่านหนังสือ จัดคอมพิวเตอร์ให้นักศึกษาใช้อย่างเพียงพอ จัดห้องบรรยายและห้องสอนทบทวนขนาดเล็ก มีโทรทัศน์ โทรศัพท์ประจำหอพักเพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสาร มีน้ำดื่มที่สะอาดไว้ให้บริการ มีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกภายในห้องพักเพียงพอ เป็นต้น
3. มีสภาพแวดล้อมและกิจกรรมเพื่อช่วยพัฒนานักเรียนมีระบบที่ปรึกษาหอพัก โดยให้มีที่ปรึกษาประจำแต่ละหอพัก เพื่อจัดสภาพแวดล้อมและกิจกรรมพัฒนานักศึกษาในด้านต่างๆ เช่น การพัฒนาการปกครองตนเอง การรู้จักอยู่ร่วมกับผู้อื่น การสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น การวางแผนด้านการศึกษาและการประกอบอาชีพ การพัฒนาคุณธรรมและการพัฒนาด้านร่างกาย เป็นต้น

สรุปได้ว่า การจัดสภาพแวดล้อมด้านการให้บริการ เป็นงานที่สำคัญเพราะเป็นการดำเนินการที่เอื้ออำนวยให้นักเรียนเกิดความรู้สึกที่ดี และมีความพร้อมในการเรียน มีความสะดวก ปลอดภัยและมีความสุข ได้แก่ บริการห้องสมุด สื่อเทคโนโลยี การรักษาพยาบาล บริการอาหาร-น้ำดื่ม การพักผ่อนหย่อนใจ บริการทุนการศึกษา และบริการแนะแนวและให้คำปรึกษา

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยต่างประเทศ

ลันท์ (Lundt. 1989 : 1740) ได้ศึกษาเรื่อง ผลกระทบของแนวคิดต่อตนเอง ลักษณะทางบ้านและสภาพแวดล้อมของโรงเรียนในเมืองมอนทานาตะวันตกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา พบว่าลักษณะทางบ้านและสภาพแวดล้อมของโรงเรียนมีความสำคัญเท่าๆ กันต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา เมื่อใดที่มีการคาดการณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาเมื่อนั้นสภาพแวดล้อมของโรงเรียนมีผล

ถึง 55% ในขณะที่ลักษณะทางบ้านมีผล 45% นอกเหนือจากอิทธิพลโดยตรงเหล่านี้แล้ว ยังมีอิทธิพลทางอ้อม ซึ่งได้แก่ โครงสร้างทางครอบครัว ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง การเลี้ยงดู การทุ่มเทให้ได้เกรดที่ดี เวลาที่ใช้ในการทำการบ้าน การแบ่งชั้นเรียน การคาดหวังของครู ความพอใจของครูที่มีต่องานสภาพของสิ่งอำนวยความสะดวกของโรงเรียนและการร่วมกิจกรรมต่างๆ ของนักเรียนวิจัยยังได้พบว่า การวัดความศรัทธาตนเองที่เจาะจง และการไปศึกษา ยังเป็นตัวบ่งชี้ในเรื่องของแนวคิดต่อตนเองได้ดีกว่าคำถามทั่วไปในเรื่องของความศรัทธาตนเองอีกด้วย

วูร์น (มันทนา แขวงโสภา. 2538 : 57; อ้างอิงจาก Vroom. 1990 : 240) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิทยาลัยด้านศิลปะขนาดเล็กกับสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัย โดยสำรวจความคิดเห็นและสัมภาษณ์ผู้บริหารที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจาก 119 วิทยาลัยใน 5 รัฐ ของเขตตะวันตกของประเทศอเมริกา พบว่าสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมมีอิทธิพลต่อบุคคลและการปรับตัวตามธรรมชาติ วิทยาลัยขนาดเล็กจะเชื่อมโยงสิ่งต่างๆ เข้าด้วยกัน เมื่อมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ผลการวิจัยนี้เป็นข้อสรุปสำหรับนโยบายทางกาจัดการศึกษา ให้คำนึงถึงความถึงสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมของวิทยาลัยขนาดเล็ก และใช้เป็นข้อเสนอแนะสำหรับนักปฏิบัติในการสร้างทฤษฎีใหม่และเป็นหัวข้อวิจัยในอนาคตต่อไป

ดอยลี (Doyle. 1992 : 4243) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมทางกายภาพสำหรับกิจกรรมการแก้ปัญหาด้านเทคนิคในโปรแกรมเทคโนโลยีของโรงเรียนมัธยม ผลการวิจัยมีดังนี้

1. ปัจจัยที่เกี่ยวกับฐานข้อมูลมีความสำคัญมาเป็นอันดับหนึ่งนอกจากนี้มีปัจจัยด้านสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อที่ไม่ใช่สิ่งพิมพ์ ข้อมูลของกิจกรรมเก่าของนักเรียน เครื่องช่วยเหลือการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซอฟต์แวร์ที่เหมาะสม เครื่องมือป้อนข้อมูลและดึงข้อมูลทางคอมพิวเตอร์และวิธีการทางเทคโนโลยีเพื่อช่วยเหลือประสาทสัมผัสของมนุษย์ กำกับดูแลคุณสมบัติทั่วไปหรือแนะแนว/บันทึกการนำเสนอ กิจกรรมหรือ R&D ของครู/นักเรียน
2. ปัจจัยที่เกี่ยวกับการขยายขอบเขตของแหล่งการเรียนรู้มีความสำคัญเป็นอันดับสอง ซึ่งรวมถึง โอกาสในการสังเกตโลกความจริงและระบบการติดต่อสื่อสารที่อยู่นอกโรงเรียน
3. ปัจจัยที่เกี่ยวกับการวางแผนสถานที/ทรัพยากรมีความสำคัญเป็นอันดับสาม ซึ่งรวมถึงการเชื่อมเครื่องมือ วัสดุทางกายภาพ การรวบรวมวัสดุ การแปลงโครงสร้างพลังงาน/กลไก เทคโนโลยีการควบคุม และมาตรฐานที่มีพื้นฐานมาจากความต้องการทางการศึกษาของนักเรียน
4. ปัจจัยเกี่ยวกับการออกแบบสถานที่และทรัพยากรมีความสำคัญอันดับสี่ ซึ่งรวมถึงทรัพยากรด้านคอมพิวเตอร์และทรัพยากรที่ทำด้วยตนเอง

5. ปัจจัยที่เกี่ยวกับสภาพโดยรอบมีความสำคัญอันดับห้า ซึ่งรวมถึงสถานที่ในการระดมความคิดเป็นกลุ่ม ๆ การให้ความรู้สื่อก่อนและเื่ออำนวยความสะดวกผู้ใช้ และการให้ความสำคัญเรื่องสีและสถาปัตยกรรม

คัมปีซานโน(Campisano 1992 : 65-66) ได้ศึกษาจากตัวแบบเชิงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบของสิ่งแวดล้อมของที่ทำงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่มหาวิทยาลัยแห่งรัฐโอริโซนา โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างตัวแบบเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับผลกระทบของสิ่งแวดล้อมของที่ทำงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา Jesuit ที่มีสภาพสิ่งแวดล้อมที่ทำงานและพฤติกรรมในโรงเรียน Jesuit โรงเรียนสอนศาสนาของอเมริกา ผลการศึกษาพบว่าถ้าโรงเรียนต้องการบรรลุสิ่งต่อไปนี้ ได้แก่ ประสิทธิภาพขององค์กร ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นไปตามเป้าหมายของโรงเรียน การมอบหมายงานที่เหมาะสมกับครู และครูที่ตั้งใจทำงาน ดังนั้นครูใหญ่ต้องจัดสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการเสริมสร้างความคิดริเริ่ม ลดการกำหนดงานที่จะก่อให้เกิดความกำกวมในบทบาทหน้าที่และการขัดแย้งในการทำงานควรให้ความสมดุลระหว่างระบบราชการกับความอิสระในวิชาชีพครู ครูใหญ่ต้องเลือกครูใหม่ที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในการทำงานของโรงเรียน

งานวิจัยในประเทศ

กนกรัตน์ นาคหุทัย (2540 : 110) ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางการศึกษาในวิทยาลัยพาณิชยการ สังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร ใน 4 ด้าน คือ ด้านการเรียนการสอน ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน ด้านกิจกรรมนักศึกษา และด้านอาคารสถานที่ ผลการวิจัยพบว่านักศึกษามีความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน นักศึกษามีความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอนอยู่ในระดับดีมากและด้านอื่นๆ อยู่ในระดับปานกลาง

ประสงค์ วงศาโรจน์ (2541 : 88) ได้ศึกษาทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดสมุทรสาครใน 6 ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านบริหาร ด้านการเรียนการสอน ด้านการให้บริการนักศึกษา ด้านสังคมในกลุ่มเพื่อน และด้านกิจกรรมนักศึกษา ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษามีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมโดยรวมและในแต่ละด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

อำพัน อ่องเอี่ยม (2541 : 134) ได้ศึกษาทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยศรีปทุมใน 6 ด้าน คือ ด้านการเรียนการสอน ด้านการบริหาร ด้านการให้บริการ ด้านการจัดกิจกรรมนักศึกษา ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน และด้านอาคารสถานที่ ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารอาจารย์ที่มีระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานต่างกันมีทัศนะ

ต่อสภาพแวดล้อมโดยรวมและในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน นักศึกษาที่ศึกษาในคณะต่างกัน มีทักษะต่อสภาพแวดล้อมโดยรวม และในแต่ละด้านแตกต่างกัน

จันทร์เพ็ญ หงษ์ทอง (2545 : 95) ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของคณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒตามทักษะของนิสิตแพทย์ ใน 6 ด้าน คือ ด้านการเรียนการสอน ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านกิจกรรมนิสิต ด้านการบริการนิสิต ด้านอาคารสถานที่ และด้านความสัมพันธ์กลุ่มเพื่อน ผลการวิจัยพบว่านิสิตแพทย์มีทักษะต่อสภาพแวดล้อมโดยรวมและรายด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและ นิสิตแพทย์ที่ศึกษาชั้นปีต่างกัน มีทักษะต่อด้านอาคารสถานที่ และด้านความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนต่างกัน

จักรกฤษณ์ ประกอบผล (2546 : 82) ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของการศึกษาในวิทยาลัยพาณิชยการธนบุรีใน 5 ด้าน คือ ด้านการเรียนการสอน ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน ด้านกิจกรรมนักศึกษา ด้านบริการนักศึกษา และด้านอาคารสถานที่ ผลการวิจัยพบว่านักศึกษามีความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการเรียนการสอน และด้านสังคมกลุ่มเพื่อน อยู่ในระดับมาก และนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในแผนกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมโดยรวมและรายได้แตกต่างกัน

ศุภิตรา ชิตามร (2546 : 70) ศึกษาทักษะของนิสิตที่มีต่อสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ใน 5 ด้าน คือ ด้านอาคารสถานที่ ด้านการเรียนการสอน ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน ด้านการให้บริการนิสิต และด้านกิจกรรมนิสิต ผลการวิจัยพบว่า ทักษะของนิสิตที่มีต่อสภาพแวดล้อมโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง แต่จะมีกลุ่มนิสิต ที่ศึกษาต่างคณะกันมีทักษะต่อสภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ต่างกัน

มนัส นิลสวัสดิ์ (2547 : 71) ได้ศึกษาแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ใน 4 ด้าน คือ ด้านการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ด้านการช่วยเหลือสังคม ด้านการเรียนรู้เพื่อรู้และการพัฒนาตนเอง และด้านการประกอบอาชีพ ผลการวิจัยพบว่า นิสิตมีความเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านการช่วยเหลือสังคมอยู่ในระดับปานกลาง และ นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่แตกต่างกันมีความเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจโดยรวมแตกต่างกันในด้านการช่วยเหลือสังคม ด้านการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาทั้ง 5 ด้าน คือด้านกายภาพ ด้านการเรียนการสอน ด้านสัมพันธภาพ กลุ่มเพื่อน ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน และด้านการให้บริการแสดงให้เห็นว่าสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่ และมีความสำคัญต่อการพัฒนาสติปัญญา ความรู้ ความคิด ทักษะ คุณธรรม และจริยธรรมของนักเรียน สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาที่ดีย่อมมีส่วนส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนมีความพอใจและศึกษาในสถาบันนั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยได้คำนึงถึงประโยชน์และความสำคัญของเรื่องนี้ จึงทำการศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด ทั้งนี้เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาปรับปรุงสภาพแวดล้อมโรงเรียนเตรียมทหารต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากร และการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นอาจารย์สังกัดส่วนการศึกษา โรงเรียนเตรียมทหารและนักเรียนเตรียมทหาร ชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2549 จำแนกเป็นอาจารย์ 111 คนและนักเรียนเตรียมทหารจำนวน 1,568 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เป็นอาจารย์สังกัดส่วนการศึกษา โรงเรียนเตรียมทหารจำนวน 94 คน และนักเรียนเตรียมทหารชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 จำนวน 654 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan 1970 : 608) จากนั้นสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ระบบชั้นยศของอาจารย์และชั้นปีของนักเรียนเตรียมทหาร เป็นชั้นในการสุ่ม ต่อจากนั้นสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างแสดงไว้ในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ จำแนกตามสถานภาพชั้นยศ และนักเรียน
เตรียมทหาร จำแนกตามชั้นปี

สถานภาพ	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
อาจารย์		
ร.ต. – ร.อ.	80	68
พ.ต. ขึ้นไป	31	26
รวม	111	94
นักเรียนเตรียมทหาร		
ชั้นปีที่ 1	537	224
ชั้นปีที่ 2	503	210
ชั้นปีที่ 3	528	220
รวม	1,568	654

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ซึ่ง
แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะของ
แบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียน
เตรียมทหารและแบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรม
นักเรียน และ ด้านสัมพันธภาพกลุ่มเพื่อนซึ่งแบบสอบถามเป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating
Scale) 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ส่วนด้านการให้บริการใช้แบบ
สัมภาษณ์เป็นการแสดงความคิดเห็น ปัญหา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ด้านการ
ให้บริการโดยเก็บจากการสัมภาษณ์ ตัวแทนนักเรียนจากแต่ละเหล่าทัพ และหัวหน้านักเรียนแต่ละ
ชั้นปีรวม 15 คน

วิธีการสร้างเครื่องมือ

ในการสร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาแนวความคิดเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมสถานศึกษา จากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือจากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้ค้นคว้าโดยศึกษาจากแบบสอบถาม เรื่อง ทักษะของนิสิตที่มีต่อสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ของ สุมิตรา จิตามร (2546 : 111 - 116) แบบสอบถามเรื่องสภาพแวดล้อมวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดสมุทรสาครในทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษา ของ ประสงค์ วงศาโรจน์ (2541 : 114 - 125) และแบบสอบถามเรื่องสภาพแวดล้อมวิทยาลัยพยาบาลและผดุงครรภ์ กระทรวงสาธารณสุขในทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษาของ มันทนา แวงโสภา (2538 : 110 - 112)
3. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้ครอบคลุมสภาพแวดล้อมที่ต้องการศึกษาของโรงเรียนเตรียมทหารทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน ด้านสัมพันธภาพกลุ่มเพื่อนและด้านการให้บริการ
4. นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเรียบร้อยแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์แก้ไขข้อบกพร่องในด้านภาษาและความถูกต้องในด้านเนื้อหา
5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์แนะนำแล้วไปเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) พิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ
6. วิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) และข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ผลปรากฏว่าข้อคำถามใช้ได้ทุกข้อโดยมีค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.6 - 1.00
7. แบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 50 คน ที่โรงเรียนเตรียมทหารแล้วนำมาวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นด้านกายภาพ เท่ากับ 0.758 ด้านการเรียนการสอน เท่ากับ 0.889 ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน เท่ากับ 0.847 และด้านสัมพันธภาพกลุ่มเพื่อน เท่ากับ 0.879
8. จัดพิมพ์ใช้เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ เพื่อไปใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ขอนหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมทหาร โดยผู้วิจัยนำหนังสือไปส่งด้วยตนเอง เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้อาจารย์และนักเรียนเตรียมทหารที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม
2. ขอความร่วมมือจากผู้บังคับการกรมนักเรียนโรงเรียนเตรียมทหารในการนำแบบสอบถามไปแจกให้นักเรียนเตรียมทหารและขอสัมภาษณ์ และขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการส่วนการศึกษาในการนำแบบสอบถามไปแจกให้อาจารย์ในส่วนการศึกษาโรงเรียนเตรียมทหาร
3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามแจกให้กลุ่มตัวอย่างอาจารย์และนักเรียนเตรียมทหารและมอบหมายให้หัวหน้านักเรียน เก็บรวบรวมแบบสอบถามจากนักเรียนเตรียมทหารส่งคืนผู้วิจัย ส่วนแบบสอบถามที่แจกให้กลุ่มตัวอย่างอาจารย์ มอบหมายให้ตัวแทนอาจารย์แต่ละกองวิชาเก็บแบบสอบถามคืนผู้วิจัย หากแบบสอบถามฉบับที่ไม่ได้รับคืนผู้วิจัยจะติดต่อทวงถามทางโทรศัพท์และทางไปรษณีย์ และผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมแบบสอบถามตั้งแต่วันที่ 15 - 30 พฤษภาคม 2549 และได้รับคืนมา 654 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100
4. ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์นักเรียนเตรียมทหาร เหล่าทัพละ 1 คน ในแต่ละชั้นปี และหัวหน้านักเรียนในแต่ละชั้นปีรวม 15 คน เป็นตัวแทนนักเรียนเตรียมทหารในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยประสานงาน ติดต่อ นัดหมาย นักเรียนเตรียมทหารที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยบันทึกรายละเอียดข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เพื่อป้องกันการลืมและการตกหล่นของข้อมูลในรายละเอียดต่างๆ

การจัดกระทำข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจัดกระทำข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

การจัดกระทำข้อมูล

1. เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนมา ผู้วิจัยนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม
2. นำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ของตัวเลือกที่กำหนดไว้
3. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ วิเคราะห์เนื้อหา และสรุปประเด็นมาจัดเป็นกลุ่มเพื่อรวบรวมความคิดเห็นของนักเรียนเตรียมทหารที่เป็นกลุ่มตัวอย่างนั้นๆ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

ข้อมูลตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามใช้สถิติร้อยละ (Percentage) และนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

ข้อมูลตอนที่ 2 การศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหารวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คะแนนเฉลี่ย (Mean) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และแปลความหมายของค่าเฉลี่ยดังนี้ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 86)

4.50-5.00 หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

3.50-4.49 หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมมีความเหมาะสมในระดับมาก

2.50-3.49 หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

1.50-2.49 หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมมีความเหมาะสมในระดับน้อย

1.00-1.49 หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมมีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

ข้อมูลตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยการจัดกลุ่มของข้อมูลที่มีลักษณะในทิศทางเดียวกันมาประมวลและวิเคราะห์ผลเพื่อสรุปข้อคิดเห็น ปัญหา และข้อเสนอแนะของการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหารด้านการให้บริการ

สถิติที่ใช้ในการการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 ร้อยละ (Percentage)

1.2 คะแนนเฉลี่ย (Mean)

1.3 ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC)

2.2 หาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหารใน 5 ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน ด้านสัมพันธภาพกลุ่มเพื่อนและด้านการให้บริการโดยจำแนกเป็นกลุ่มอาจารย์และนักเรียนเตรียมทหาร โดยอาจารย์แบ่งตามระดับชั้นยศ ส่วนนักเรียนเตรียมทหารแบ่งเป็นชั้นปี ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจำแนกออกเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหารตามความคิดเห็นของอาจารย์

ตอนที่ 3 การศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร ตามความคิดเห็นของนักเรียนเตรียมทหาร

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร ด้านการให้บริการ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ สถานภาพ ระดับชั้นยศ ชั้นปีของนักเรียนเตรียมทหาร ใช้สถิติการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 จำนวน ค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพ ระดับชั้นยศ และระดับชั้นปีของนักเรียนเตรียมทหาร

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพ		
อาจารย์	94	12.6
นักเรียนเตรียมทหาร	654	87.4
รวม	748	100
ระดับชั้นยศ		
ร.ต.-ร.อ.	68	72.4
พ.ต. ขึ้นไป	26	27.6
รวม	94	100
ชั้นปีของนักเรียนเตรียมทหาร		
ชั้นปีที่ 1	224	34.25
ชั้นปีที่ 2	210	32.11
ชั้นปีที่ 3	220	33.63
รวม	654	100

จากตาราง 3 เมื่อจำแนกตามสถานภาพ ปรากฏว่า เป็นอาจารย์ร้อยละ 12.6 เป็นนักเรียนเตรียมทหารร้อยละ 87.4 เมื่อจำแนกตามระดับชั้นยศ เป็น ร.ต. - ร.อ. ร้อยละ 72.4 เป็น พ.ต. ขึ้นไป ร้อยละ 27.6 เมื่อจำแนกตามชั้นปีของนักเรียนเตรียมทหาร เป็นชั้นปีที่ 1 ร้อยละ 34.25 ชั้นปีที่ 2 เป็นร้อยละ 32.11 ชั้นปีที่ 3 ร้อยละ 33.63

ตอนที่ 2 การศึกษาการจัดภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร
ตามความคิดเห็นของอาจารย์

ในการศึกษาการจัดภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหารตาม
ความคิดเห็นของอาจารย์ใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยรวม รายด้าน
และรายชื่อ จำแนกตามระดับชั้นยศ ได้แก่ ร.ต. - ร.อ. และ พ.ต. ขึ้นไป ปรากฏผลดังแสดงใน
ตาราง 4 - 8

ตาราง 4 คะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร ตามความคิดเห็นของอาจารย์
จำแนกตามระดับชั้นยศ โดยรวมและรายด้าน (n = 94)

สภาพแวดล้อมโรงเรียนเตรียมทหาร	ร.ต. - ร.อ. (n = 68)			พ.ต. ขึ้นไป (n = 26)			รวม (n = 94)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
			ความเหมาะสม			ความเหมาะสม			ความเหมาะสม
1. ด้านกายภาพ	3.74	0.60	มาก	3.68	0.75	มาก	3.74	0.60	มาก
2. ด้านการเรียนการสอน	3.99	0.59	มาก	3.87	0.54	มาก	3.99	0.59	มาก
3. ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน	3.89	0.64	มาก	3.84	0.55	มาก	3.89	0.64	มาก
4. ด้านสัมพันธภาพกลุ่มเพื่อน	4.04	0.62	มาก	3.91	0.57	มาก	4.04	0.62	มาก
รวม	3.91	0.61	มาก	3.82	0.55	มาก	3.91	0.61	มาก

จากตาราง 4 พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร ตามความคิดเห็นของอาจารย์โดยรวม มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.61) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความเหมาะสมในระดับมากทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านสัมพันธภาพกลุ่มเพื่อน ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.62) ด้านการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.59) ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 0.64) และด้านกายภาพ ($\bar{X} = 3.74$, S.D. = 0.60)

และเมื่อพิจารณาตามระดับชั้นยศ การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร ตามความคิดเห็นของอาจารย์ ที่มีระดับชั้นยศ ร.ต. - ร.อ. พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.63) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความเหมาะสมในระดับมากทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านสัมพันธภาพกลุ่มเพื่อน ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.64) ด้านการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.60) ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.67) และด้านกายภาพ ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = 0.61) ส่วนความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีระดับชั้นยศ พ.ต. ขึ้นไป พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.55) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความเหมาะสมในระดับมากทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านสัมพันธภาพกลุ่มเพื่อน ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.57) ด้านการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.54) ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.55) และด้านกายภาพ ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.75)

ตาราง 5 คะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร ตามความคิดเห็นของอาจารย์ ด้านกายภาพ เป็นรายข้อ (n = 94)

สภาพแวดล้อมโรงเรียนเตรียมทหาร ด้านกายภาพ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความเหมาะสม
1. โรงเรียนเตรียมทหารตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีการคมนาคมไปมาสะดวก	2.28	.79	ปานกลาง
2. การจัดภูมิทัศน์ภายในโรงเรียนเตรียมทหาร	3.70	.65	มาก
3. การจัดตกแต่งบริเวณอาคารเรียน	3.79	.62	มาก
4. การจัดที่นั่งพักผ่อนบริเวณอาคารเรียนแต่ละอาคาร	3.80	.63	มาก
5. ขนาดของห้องเรียนกับจำนวนนักเรียนเตรียมทหาร	4.07	.46	มาก
6. ภายในห้องเรียนมีอุปกรณ์ที่จำเป็นเพียงพอสำหรับการเรียนการสอน	3.95	.61	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

สภาพแวดล้อมโรงเรียนเตรียมทหาร ด้านกายภาพ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความเหมาะสม
7. สภาพภายในห้องเรียน เช่น แสงสว่าง การถ่ายเทอากาศ	4.03	.51	มาก
8. คุณภาพของครุภัณฑ์ ภายในห้องเรียน เช่น โต๊ะ เก้าอี้	3.98	.63	มาก
9. จำนวนห้องปฏิบัติการแต่ละวิชาต่อจำนวนนักเรียน เตรียมทหาร	3.96	.60	มาก
10. จำนวนเครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ในห้องเรียน ปฏิบัติการต่อจำนวนนักเรียนเตรียมทหาร	3.99	.51	มาก
11. การดูแลรักษาและปรับปรุงสภาพของอาคารพยาบาล	4.04	.54	มาก
12. ขนาดของห้องพัก สิ่งอำนวยความสะดวกกับจำนวน นักเรียนเตรียมทหาร	3.95	.59	มาก
13. จำนวนที่นั่งรับประทานอาหารต่อจำนวนนักเรียน เตรียมทหาร	4.06	.48	มาก
14. จำนวนห้องสุขากับจำนวนนักเรียนเตรียมทหาร	3.93	.69	มาก
15. สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ปริมาณการให้บริการ โทรศัพท์สาธารณะ ไปรษณีย์ ตู้ ATM ภายในโรงเรียน เตรียมทหาร	2.79	.76	ปานกลาง
รวม	3.74	0.60	มาก

จากตาราง 5 พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร ตามความคิดเห็นของอาจารย์ด้านกายภาพ โดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$, S.D. = 0.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ยกเว้นข้อ 1 โรงเรียนเตรียมทหาร อยู่ในที่มีการคมนาคมไปมาสะดวก ($\bar{X} = 2.28$, S.D. = 0.79) และข้อ 15 สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ปริมาณการให้บริการโทรศัพท์สาธารณะ ไปรษณีย์ ตู้ ATM ภายในโรงเรียนเตรียมทหาร ($\bar{X} = 2.79$, S.D. = 0.76) อยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 6 คะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา
ในโรงเรียนเตรียมทหาร ตามความคิดเห็นของอาจารย์ ด้านการเรียนการสอน เป็นรายข้อ (n = 94)

สภาพแวดล้อมโรงเรียนเตรียมทหาร ด้านการเรียนการสอน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความเหมาะสม
1. การจัดเนื้อหาหลักสูตรต่อเนื่องและสัมพันธ์ทุกวิชา	3.91	.45	มาก
2. อาจารย์ผู้สอนรู้จักใช้วิธีการสอนและหลักจิตวิทยาการสอน	4.16	.62	มาก
3. อาจารย์ยินดีรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนที่แสดงออก	4.06	.58	มาก
4. อาจารย์ผู้สอนมีการสอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรมต่างๆ ในวิชาชีพแก่นักเรียน	4.27	.65	มาก
5. อาจารย์เลือกใช้สื่อการสอนประกอบบทเรียน	4.11	.66	มาก
6. อาจารย์ผู้สอนแนะนำเอกสาร ตำรา แหล่งวิชาเพื่อให้นักเรียน ได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม	4.05	.69	มาก
7. อาจารย์เลือกใช้วิธีการวัดผลประเมินผลเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา	4.06	.52	มาก
8. อาจารย์มีเอกสารประกอบการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ	4.13	.60	มาก
9. อาจารย์กระตือรือร้นที่จะสอนและไม่เลียดสอน	4.04	.56	มาก
10. อาจารย์มีการตรวจผลงานและแจ้งผลให้ทราบเสมอ	3.93	.60	มาก
11. อาจารย์อธิบายข้อสงสัยของนักเรียนได้อย่างชัดเจน	3.81	.60	มาก
12. มีการชี้แจงจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน วิธีการเรียนและ การวัดประเมินผลอย่างชัดเจนตั้งแต่ชั่วโมงแรกของการเรียนการสอน	4.31	.62	มาก
13. อาจารย์จัดกิจกรรมหรือมอบหมายงานได้เหมาะสมกับบทเรียน	4.13	.55	มาก
14. ความสนใจและตั้งใจเรียนของนักเรียนในชั้นเรียน	3.83	.56	มาก
15. นักเรียนเตรียมทหารสามารถแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วม ในการเรียนการสอนได้อย่างอิสระ	3.69	.62	มาก
รวม	3.99	0.59	มาก

จากตาราง 6 พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร ตามความคิดเห็นของอาจารย์ ด้านการเรียนการสอนโดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อ ที่มีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรกดังนี้ ข้อ 12 มีการชี้แจงจุดมุ่งหมายของ การเรียนการสอน วิธีการเรียนและการวัดประเมินผลอย่างชัดเจนตั้งแต่ชั่วโมงแรกของการเรียน การสอน ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.62) ข้อ 4 อาจารย์ผู้สอนมีการสอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรมต่างๆ ในวิชาชีพแก่นักเรียน ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.65) และข้อ 2 อาจารย์ผู้สอนรู้จักใช้วิธีการสอนและหลักจิตวิทยาการสอน ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.62)

ตาราง 7 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร ตามความคิดเห็นของอาจารย์ ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียนเป็นรายข้อ (n = 94)

สภาพแวดล้อมโรงเรียนเตรียมทหาร ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความเหมาะสม
1. มีการจัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อพัฒนาบุคลิก-ภาพและ ความเป็นผู้นำของนักเรียนเตรียมทหาร	4.66	.54	มากที่สุด
2. ระยะเวลาที่มีการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม เช่น ระบบ นักเรียนใหม่ ระบบนักเรียนอาวุโส	4.54	.59	มากที่สุด
3. การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมของนักเรียน เตรียมทหาร	4.00	.77	มาก
4. จำนวนนายทหาร นายตำรวจที่ดูแลด้านการจัดกิจกรรม นักเรียนเตรียมทหาร	3.90	.65	มาก
5. การส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมพบปะสังสรรค์	3.87	.79	มาก
6. นักเรียนเตรียมทหารเข้าร่วมกิจกรรมหรือทำประโยชน์ เพื่อสังคมภายนอก	3.70	.68	มาก
7. นักเรียนเตรียมทหารให้ความร่วมมือในการเข้าร่วม กิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ	4.12	.63	มาก
8. ระบบนักเรียนใหม่ ควรจัดให้มีระยะเวลาที่สั้นลง	2.74	.74	ปานกลาง

ตาราง 7 (ต่อ)

สภาพแวดล้อมโรงเรียนเตรียมทหาร ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความเหมาะสม
9. โรงเรียนเตรียมทหารจัดให้มีการประเมินผลการทำกิจกรรม ต่างๆ ของนักเรียน	3.77	.79	มาก
11. โรงเรียนเตรียมทหารสนับสนุนและอำนวยความสะดวก ในการจัดกิจกรรมทุก ๆ กิจกรรมแก่นักเรียน	4.04	.50	มาก
12. นักเรียนเตรียมทหารมีความรักและผูกพันในสถาบัน	4.13	.64	มาก
13. นักเรียนเตรียมทหารรุ่นพี่ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี	3.91	.58	มาก
14. บรรยากาศในการจัดกิจกรรมต่างๆ เป็นไปอย่างราบรื่น	3.97	.49	มาก
15. การมีส่วนร่วมในการจัดการแข่งขันกีฬาประเพณี เตรียมทหาร-ยุพราชวิทยาลัยและเตรียมทหาร-เตรียมอุดม	4.11	.61	มาก
รวม	3.89	0.64	มาก

จากตาราง 7 พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร ตามความคิดเห็นของอาจารย์ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียนโดยรวม มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 0.64) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ยกเว้นข้อ 1 มีการจัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพและความเป็นผู้นำของนักเรียนเตรียมทหาร ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.54) และ ข้อ 2 ระยะเวลาที่มีการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม เช่น ระบบนักเรียนใหม่ ระบบนักเรียนอาวุโส ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.59) อยู่ในระดับมากที่สุดส่วนข้อ 8 ระบบนักเรียนใหม่ ควรจัดให้มีระยะเวลาที่สั้นลง ($\bar{X} = 2.74$, S.D. = 0.74) และข้อ 10 ช่วงเวลาที่มีการจัดกิจกรรมมีผลกระทบต่อเวลาเรียน ($\bar{X} = 3.32$, S.D. = 0.73) อยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 8 คะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการศึกษาใน
โรงเรียนเตรียมทหาร ตามความคิดเห็นของอาจารย์ ด้านสัมพันธภาพกลุ่มเพื่อน เป็นรายข้อ
(n = 94)

สภาพแวดล้อมโรงเรียนเตรียมทหาร ด้านสัมพันธภาพกลุ่มเพื่อน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความเหมาะสม
1. การส่งเสริมสัมพันธภาพที่ดีระหว่างรุ่นพี่-รุ่นน้อง	4.60	.61	มากที่สุด
2. การมีส่วนร่วมในการทำงานเป็นทีมของนักเรียน เตรียมทหาร	4.38	.65	มาก
3. การร่วมกันทำกิจกรรมของนักเรียนเตรียมทหารเพื่อ เผยแพร่ชื่อเสียงของโรงเรียนเตรียมทหาร	3.98	.67	มาก
4. การให้ความช่วยเหลือแนะนำแก่เพื่อนที่มีปัญหา ด้านการเรียน เรื่องส่วนตัว	3.83	.58	มาก
5. การมีเวลาว่างในการพบปะสรวลระหว่างรุ่นพี่-รุ่นน้อง และเพื่อนร่วมรุ่น	3.97	.72	มาก
6. กิจกรรมรับแหวนรุ่นมีส่วนรังเสริมความสัมพันธ์อันดี ระหว่างรุ่นพี่-รุ่นน้อง	4.26	.63	มาก
7. กิจกรรมกีฬาประเพณีเตรียมทหาร-เตรียมอุดม วัน เวลา ที่จัดให้มีความเหมาะสม	4.32	.67	มาก
8. กิจกรรมกีฬาประเพณีเตรียมทหาร-ยุพราชวิทยาลัย วันเวลา ที่จัดมีความเหมาะสม	4.33	.64	มาก
9. นักเรียนเตรียมทหาร และข้าราชการในโรงเรียนเตรียม ทหารให้ความร่วมมือเข้าร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ	4.16	.67	มาก
10. นักเรียนเตรียมทหารรุ่นพี่ปฏิบัติตามเป็นแบบอย่างที่ดี แก่รุ่นน้อง	4.01	.64	มาก
11. นักเรียนเตรียมทหารปฏิบัติตามระเบียบเกียรติศักดิ์ สม่ำเสมอ	4.03	.51	มาก
12. นักเรียนเตรียมทหารรู้สึกภูมิใจในความเป็นนักเรียน เตรียมทหาร	4.11	.57	มาก

ตาราง 8 (ต่อ)

สภาพแวดล้อมโรงเรียนเตรียมทหาร ด้านสัมพันธภาพกลุ่มเพื่อน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความเหมาะสม
13. นักเรียนมีความเป็นส่วนตัวในระหว่างใช้ชีวิตในโรงเรียน เตรียมทหาร	3.19	.76	ปานกลาง
14. นักเรียนเตรียมทหารยอมรับและสนับสนุนซึ่งกันและกัน	3.82	.54	มาก
15. รุ่นพี่คอยให้ความช่วยเหลือแนะแนวทางด้านต่างๆ แก่รุ่นน้อง	3.88	.56	มาก
รวม	4.04	0.62	มาก

จากตาราง 8 พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร ตามความคิดเห็นของอาจารย์ ด้านสัมพันธภาพกลุ่มเพื่อน โดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.62) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมในระดับมาก ยกเว้นข้อ 1 การส่งเสริมสัมพันธภาพที่ระหว่างรุ่นพี่-รุ่นน้อง ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.61) อยู่ใน ระดับมากที่สุด ส่วนข้อ 13 นักเรียนมีความเป็นส่วนตัวในระหว่างใช้ชีวิตในโรงเรียนเตรียมทหาร ($\bar{X} = 3.19$, S.D. = 0.76) อยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 3 การศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร ตามความคิดเห็นของนักเรียนเตรียมทหาร

ในการศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร ตามความคิดเห็นของนักเรียนเตรียมทหารใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยรวม รายด้าน และรายข้อ จำแนกตามระดับชั้นปี ได้แก่ ชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 ปรากฏผลดัง แสดงในตาราง 9 - 13

ตาราง 9 คะแนนเฉลี่ย ความเป็ยเบนมาตรฐานการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร ตามความคิดเห็นของนักเรียน
เตรียมทหารจำแนกตามระดับชั้นปี โดยรวมและรายด้าน (n = 654)

สภาพแวดล้อม	ชั้นปีที่ 1 (n = 224)			ชั้นปีที่ 2 (n = 210)			ชั้นปีที่ 3 (n = 220)			รวม (n = 654)		
โรงเรียนเตรียมทหาร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความเหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความเหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความเหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความเหมาะสม
1. ด้านกายภาพ	3.69	0.83	มาก	3.86	0.80	มาก	3.91	0.81	มาก	3.93	0.78	มาก
2. ด้านการเรียนการสอน	4.01	0.76	มาก	3.96	0.74	มาก	3.75	0.73	มาก	3.99	0.74	มาก
3. ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน	3.86	0.91	มาก	3.91	0.82	มาก	3.95	0.84	มาก	3.86	0.86	มาก
4. ด้านสัมพันธภาพกลุ่มเพื่อน	3.93	0.90	มาก	4.00	0.83	มาก	4.03	0.83	มาก	3.98	0.86	มาก
รวม	3.94	0.85	มาก	3.93	0.79	มาก	3.87	0.80	มาก	3.94	0.81	มาก

จากตาราง 9 พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร ตามความคิดเห็นของนักเรียนเตรียมทหาร โดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.81) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความเหมาะสมในระดับมากทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.74) ด้านสัมพันธภาพกลุ่มเพื่อน ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.86) ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.86) และ ด้านกายภาพ ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.78)

และเมื่อพิจารณาในแต่ละระดับชั้นปี พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร ตามความคิดเห็นของนักเรียนเตรียมทหารชั้นปีที่ 1 โดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.85) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความเหมาะสมในระดับมากทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.76) ด้านสัมพันธภาพกลุ่มเพื่อน ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.90) ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.91) และด้านกายภาพ ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 0.83)

การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร ตามความคิดเห็นของนักเรียนเตรียมทหารชั้นปีที่ 2 โดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.79) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความเหมาะสมในระดับมากทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านสัมพันธภาพกลุ่มเพื่อน ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.83) ด้านการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.74) ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.82) และด้านกายภาพ ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.80)

การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร ตามความคิดเห็นของนักเรียนเตรียมทหารชั้นปีที่ 3 โดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.80) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความเหมาะสมในระดับมากทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านสัมพันธภาพกลุ่มเพื่อน ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.83) ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.84) ด้านกายภาพ ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.81) และ ด้านการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.73)

ตาราง 10 คะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการศึกษาใน
โรงเรียนเตรียมทหาร ตามความคิดเห็นของนักเรียนเตรียมทหาร ด้านกายภาพเป็นรายข้อ (n = 654)

สภาพแวดล้อมโรงเรียนเตรียมทหาร ด้านกายภาพ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความเหมาะสม
1. โรงเรียนเตรียมทหารตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีการคมนาคม ไปมาสะดวก	3.24	1.1	ปานกลาง
2. การจัดภูมิทัศน์ภายในโรงเรียนเตรียมทหาร	4.09	.73	มาก
3. การจัดตกแต่งบริเวณอาคารเรียน	4.08	.72	มาก
4. การจัดที่นั่งพักผ่อนบริเวณอาคารเรียนแต่ละอาคาร	3.73	.89	มาก
5. ขนาดของห้องเรียนกับจำนวนนักเรียนเตรียมทหาร	4.31	.71	มาก
6. ภายในห้องเรียนมีอุปกรณ์ที่จำเป็นเพียงพอสำหรับการ การเรียนการสอน	4.11	.81	มาก
7. สภาพภายในห้องเรียน เช่น แสงสว่าง การถ่ายเทอากาศ	4.17	.75	มาก
8. คุณภาพของครุภัณฑ์ ภายในห้องเรียน เช่น โต๊ะ เก้าอี้	4.24	.73	มาก
9. จำนวนห้องปฏิบัติการแต่ละวิชาต่อจำนวนนักเรียน เตรียมทหาร	4.15	.77	มาก
10. จำนวนเครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ในห้องเรียน ปฏิบัติการต่อจำนวนนักเรียนเตรียมทหาร	4.06	.79	มาก
11. การดูแลรักษาและปรับปรุงสภาพของอาคารพยาบาล	3.94	.78	มาก
12. ขนาดของห้องพัก สิ่งอำนวยความสะดวกกับจำนวน นักเรียนเตรียมทหาร	3.89	.83	มาก
13. จำนวนที่นั่งรับประทานอาหารต่อจำนวนนักเรียน เตรียมทหาร	4.01	.75	มาก
14. จำนวนห้องสุขากับจำนวนนักเรียนเตรียมทหาร	3.97	.81	มาก
15. สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ปริมาณการให้บริการ โทรศัพท์สาธารณะ ไปรษณีย์ ตู้ ATM ภายในโรงเรียน เตรียมทหาร	2.97	1.1	ปานกลาง
รวม	3.93	0.78	มาก

จากตาราง 10 พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่ต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร ตามความคิดเห็นของนักเรียนเตรียมทหารด้านกายภาพ โดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.78) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ยกเว้นข้อ 1 โรงเรียนเตรียมทหารตั้งอยู่ในที่มีการคมนาคมไปมาสะดวก ($\bar{X} = 3.24$, S.D. = 1.10) และ ข้อ 15 สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ปริมาณการให้บริการโทรศัพท์สาธารณะ ไปรษณีย์ ตู้ ATM ภายใน โรงเรียนเตรียมทหาร ($\bar{X} = 2.97$, S.D. = 1.10) อยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 11 คะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร ตามความคิดเห็นของนักเรียนเตรียมทหาร ด้านการเรียนการสอนเป็นรายข้อ (n = 654)

สภาพแวดล้อมโรงเรียนเตรียมทหาร ด้านการเรียนการสอน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความเหมาะสม
1. การจัดเนื้อหาหลักสูตรต่อเนื่องและสัมพันธ์ทุกวิชา	3.91	.69	มาก
2. อาจารย์ผู้สอนรู้จักใช้วิธีการสอนและหลักจิตวิทยาการสอน	3.86	.71	มาก
3. อาจารย์ยินดีรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนที่แสดงออก	3.99	.72	มาก
4. อาจารย์ผู้สอนมีการสอดแทรกคุณธรรมและ จริยธรรม ต่างๆ ในวิชาชีพแก่นักเรียน	4.02	.71	มาก
5. อาจารย์เลือกใช้สื่อการสอนประกอบบทเรียน	3.93	.74	มาก
6. อาจารย์ผู้สอนแนะนำเอกสาร ตำรา แหล่งวิชาเพื่อให้ นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม	3.88	.79	มาก
7. อาจารย์เลือกใช้วิธีการวัดผลประเมินผลเหมาะสมกับ เนื้อหารายวิชา	3.96	.77	มาก
8. อาจารย์มีเอกสารประกอบการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ	4.03	.75	มาก
9. อาจารย์กระตือรือร้นที่จะสอนและไม่เคยขาดสอน	4.20	.74	มาก
10. อาจารย์มีการตรวจผลงานและแจ้งผลให้ทราบเสมอ	4.05	.75	มาก

ตาราง 11 (ต่อ)

สภาพแวดล้อมโรงเรียนเตรียมทหาร ด้านการเรียนการสอน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความเหมาะสม
11. อาจารย์อธิบายข้อสงสัยของนักเรียนได้อย่างชัดเจน	3.96	.74	มาก
12. มีการชี้แจงจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน วิธีการเรียน และการวัดประเมินผลอย่างชัดเจนตั้งแต่ชั่วโมงแรกของการเรียนการสอน	4.18	.74	มาก
13. อาจารย์จัดกิจกรรมหรือมอบหมายงานได้เหมาะสม กับบทเรียน	4.00	.76	มาก
14. ความสนใจและตั้งใจเรียนของนักเรียนในชั้นเรียน	3.92	.79	มาก
15. นักเรียนเตรียมทหารสามารถแสดงความคิดเห็นและ มีส่วนร่วมในการเรียนการสอนได้อย่างอิสระ	4.07	.81	มาก
รวม	3.99	0.74	มาก

จากตาราง 11 พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร ตามความคิดเห็นของนักเรียนเตรียมทหาร ด้านการเรียนการสอน มีความเหมาะสมในระดับมาก ทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ข้อ 9 อาจารย์กระตือรือร้นที่จะสอนและไม่เคยขาดสอน ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.74) ข้อ 12 มีการชี้แจงจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน วิธีการเรียนและการวัดประเมินผลอย่างชัดเจนตั้งแต่ชั่วโมงแรกของการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.74) และข้อ 8 อาจารย์มีเอกสารประกอบการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.75)

ตาราง 12 คะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัด
การศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร ตามความคิดเห็นของนักเรียนเตรียมทหาร ด้านการจัด
กิจกรรมนักเรียน เป็นรายชื่อ (n = 654)

สภาพแวดล้อมโรงเรียนเตรียมทหาร ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความเหมาะสม
1. มีการจัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพและความเป็นผู้นำ ของนักเรียนเตรียมทหาร	4.15	.71	มาก
2. ระยะเวลาที่มีการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม เช่น ระบบ นักเรียนใหม่ ระบบนักเรียนอาวุโส	3.99	.78	มาก
3. การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมของนักเรียนเตรียมทหาร	3.82	.83	มาก
4. จำนวนนายทหาร นายตำรวจที่ดูแลด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน เตรียมทหาร	4.12	.77	มาก
5. การส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมพบปะสังสรรค์	3.79	.92	มาก
6. นักเรียนเตรียมทหารเข้าร่วมกิจกรรมหรือทำประโยชน์เพื่อสังคม ภายนอก	3.67	1.04	มาก
7. นักเรียนเตรียมทหารให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรม อย่างสม่ำเสมอ	3.97	.78	มาก
8. ระบบนักเรียนใหม่ ควรจัดให้มีระยะเวลาที่สั้นลง	3.25	1.27	มาก
9. โรงเรียนเตรียมทหารจัดให้มีการประเมินผลการทำกิจกรรมต่างๆ ของนักเรียน	3.88	.79	มาก
10. ช่วงเวลาที่มีการจัดกิจกรรม มีผลกระทบต่อเวลาเรียน	3.79	.96	มาก
11. โรงเรียนเตรียมทหารสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการ จัดกิจกรรมทุก ๆ กิจกรรมแก่นักเรียน	4.00	.75	มาก
12. นักเรียนเตรียมทหารมีความรักและผูกพันในสถาบัน	4.31	.74	มาก
13. นักเรียนเตรียมทหารรุ่นพี่ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี	3.91	.92	มาก
14. บรรยากาศในการจัดกิจกรรมต่างๆ เป็นไปอย่างราบรื่น	4.02	.76	มาก
15. การมีส่วนร่วมในการจัดการแข่งขันกีฬาประเพณี เตรียมทหาร-ยุพราชวิทยาลัยและเตรียมทหาร-เตรียมอุดม	3.92	1.05	มาก
รวม	3.86	0.86	มาก

จากตาราง 12 พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร ตามความคิดเห็นของนักเรียนเตรียมทหารด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน โดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.86) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ทุกข้อ ยกเว้น ข้อ 8 ระบบนักเรียนใหม่ ควรจัดให้มีระยะเวลาที่สั้นลง ว่ามีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.25$, S.D. = 1.27)

ตาราง 13 คะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร ตามความคิดเห็นของนักเรียนเตรียมทหาร ด้านสัมพันธภาพกลุ่มเพื่อน เป็นรายข้อ (n = 654)

สภาพแวดล้อมโรงเรียนเตรียมทหาร ด้านสัมพันธภาพกลุ่มเพื่อน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความเหมาะสม
1. การส่งเสริมสัมพันธภาพที่ดีระหว่างรุ่นพี่-รุ่นน้อง	4.10	.83	มาก
2. การมีส่วนร่วมในการทำงานเป็นทีมของนักเรียน เตรียมทหาร	4.09	.75	มาก
3. การร่วมกันทำกิจกรรมของนักเรียนเตรียมทหารเพื่อ เผยแพร่ชื่อเสียงของโรงเรียนเตรียมทหาร	4.01	.81	มาก
4. การให้ความช่วยเหลือแนะนำแก่เพื่อนที่มีปัญหา ด้านการเรียน เรื่องส่วนตัว	3.96	.85	มาก
5. การมีเวลาว่างในการพบปะสังสรรค์ระหว่างรุ่นพี่-รุ่นน้อง และเพื่อนร่วมรุ่น	3.77	.95	มาก
6. กิจกรรมรับเหวนรุ่นมีส่วนสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดี ระหว่างรุ่นพี่-รุ่นน้อง	4.13	.84	มาก
7. กิจกรรมกีฬาประเพณีเตรียมทหาร-เตรียมอุดม วัน เวลา ที่จัดให้มีความเหมาะสม	3.87	1.0	มาก
8. กิจกรรมกีฬาประเพณีเตรียมทหาร-ยุพราชวิทยาลัย วันเวลา ที่จัดมีความเหมาะสม	3.82	.98	มาก
9. นักเรียนเตรียมทหาร และข้าราชการในโรงเรียนเตรียม ทหารให้ความร่วมมือเข้าร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ	4.02	.73	มาก

ตาราง 13 (ต่อ)

สภาพแวดล้อมโรงเรียนเตรียมทหาร ด้านสัมพันธภาพกลุ่มเพื่อน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความเหมาะสม
10. นักเรียนเตรียมทหารรุ่นพี่ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี แก่รุ่นน้อง	3.91	.91	มาก
11. นักเรียนเตรียมทหารปฏิบัติตามระบบเกียรติศักดิ์สม่ำเสมอ	4.04	.79	มาก
12. นักเรียนเตรียมทหารรู้สึกภูมิใจในความเป็นนักเรียน เตรียมทหาร	4.35	.78	มาก
13. นักเรียนมีความเป็นส่วนตัวในระหว่างใช้ชีวิตในโรงเรียน เตรียมทหาร	3.60	1.1	มาก
14. นักเรียนเตรียมทหารยอมรับและสนับสนุนซึ่งกันและกัน	4.11	.78	มาก
15. รุ่นพี่คอยให้ความช่วยเหลือแนะแนวทางด้านต่างๆ แก่รุ่นน้อง	4.09	.87	มาก
รวม	3.98	0.86	มาก

จากตาราง 13 พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร ตามความคิดเห็นของนักเรียนเตรียมทหาร ด้านสัมพันธภาพกลุ่มเพื่อน โดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรกได้แก่ ข้อ 12 นักเรียนเตรียมทหารรู้สึกภูมิใจในความเป็นนักเรียนเตรียมทหาร ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.78) ข้อ 6 กิจกรรมรับแหวนรุ่น มีส่วนสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างรุ่นพี่-รุ่นน้อง ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.84) และ ข้อ 1 การส่งเสริมสัมพันธภาพที่ดีระหว่างรุ่นพี่-รุ่นน้อง ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.83)

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร ด้านการให้บริการ

ผู้ให้ข้อมูลในการให้สัมภาษณ์วิจัยครั้งนี้ เป็นตัวแทนนักเรียนเตรียมทหารในแต่ละชั้นปี ในแต่ละเหล่าทัพและหัวหน้านักเรียนในแต่ละชั้นปี จำนวน 15 คน สรุปข้อมูลได้ดังนี้

1. บริการห้องสมุด

นักเรียนเตรียมทหารจำนวน 3 คน เห็นว่า การให้บริการห้องสมุดเหมาะสม เช่น ห้องสมุดตั้งอยู่ในพื้นที่ที่สามารถเดินทางไปใช้บริการได้สะดวก บรรยากาศภายในเย็นสบาย มีพื้นที่กว้างขวาง ส่วนอีก 12 คน เห็นว่ามีสิ่งที่จะต้องปรับปรุงในเรื่องต่อไปนี คือ ปริมาณของหนังสือที่มีอยู่ในห้องสมุดปัจจุบันยังไม่พอเพียงกับความต้องการของนักเรียน ได้แก่ หนังสือประเภทตำรา คู่มือ ในรายวิชาต่าง ๆ ห้องสมุดขาดสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ เครื่องถ่ายเอกสาร คอมพิวเตอร์ ทำให้การบริการไม่ดีเท่าที่ควรและระยะเวลาในการให้บริการห้องสมุดช่วงวันหยุดมักปิดให้บริการ ทำให้นักเรียนที่พักอยู่ในโรงเรียนไม่ได้ใช้บริการ ข้อเสนอแนะ บริการห้องสมุดได้แก่ ควรเพิ่มปริมาณหนังสือตามความต้องการ ความจำเป็น ของนักเรียนเตรียมทหาร ควรมีการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น เครื่องถ่ายเอกสาร คอมพิวเตอร์ และขยายเวลาการให้บริการ

2. บริการแนะแนวและให้คำปรึกษา

นักเรียนเตรียมทหาร 9 คน เห็นว่า การให้บริการแนะแนวและให้คำปรึกษาของโรงเรียนเตรียมทหารนั้น มีความเหมาะสม ได้แก่ อาจารย์เป็นกันเองและเข้าใจนักเรียน ส่วนอีก 6 คน เห็นว่ามีสิ่งที่จะต้องปรับปรุงในเรื่องต่อไปนี เช่น ครูแนะแนวต้องมีความทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน มีความรู้ในเรื่องการสอน การเรียนต่อ และต้องมีข้อมูลทางการศึกษาเพิ่มเติม อีกประการหนึ่งคิดว่า ควรมีการขยายเวลาในการให้บริการส่วนคาบเรียนวิชาแนะแนว มีความเหมาะสม เพราะนักเรียนส่วนใหญ่คิดว่าเป็นช่วงโง่งมที่เรียนแบบสบาย ไม่มีคะแนน มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นและผ่อนคลายจากการที่ในแต่ละวันเรียนเฉพาะด้านวิชาการ วิชาทหาร และพลศึกษาเป็นส่วนใหญ่

3. บริการทุนการศึกษา

นักเรียนเตรียมทหารจำนวน 6 คน มีความคิดเห็นว่า บริการทุนการศึกษาของโรงเรียนเตรียมทหารมีความเหมาะสม ได้แก่ มีปริมาณทุนเพียงพอ แต่ละทุนมีจำนวนเงินเหมาะสมกับนักเรียนเตรียมทหาร ส่วนอีก 9 คน เห็นว่าควรปรับปรุงในเรื่องต่อไปนี ได้แก่ วิธีการคัดเลือกผู้ที่เหมาะสม มีคุณสมบัติครบตามประเภทของทุนนั้น ๆ การประชาสัมพันธ์บางครั้งไม่ทั่วถึง ทำให้นักเรียนเตรียมทหารบางคนที่มีความประสงค์หรือมีคุณสมบัตินั้นๆ พลาดโอกาสที่จะได้รับทุนการศึกษา และโรงเรียนเตรียมทหารควรมีการส่งเสริมให้นักเรียนเตรียมทหารมีการแข่งขัน เช่น

ทุนสำหรับนักเรียนเรียนดี ในแต่ละรายวิชา และควรมีการมอบทุนการศึกษาให้ กับนักเรียนตามสภาพที่เป็นจริงเช่น ทุนขาดแคลนทุนทรัพย์ ก็ต้องเป็นนักเรียนที่มีฐานะยากจนจริง

4. บริการด้านการรักษาพยาบาล

นักเรียนเตรียมทหารจำนวน 12 คน มีความคิดเห็นว่าการให้บริการด้านการรักษาพยาบาลของโรงเรียนเตรียมทหารมีความเหมาะสม ได้แก่ เติงผู้ป่วยจำนวนมีเพียงพอเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องดูแลและเอาใจใส่นักเรียนเป็นอย่างดี บริเวณอาคารพยาบาลมีความสะอาดเรียบร้อยเหมาะที่จะเป็นอาคารพักรักษา ส่วนอีก 3 คน เห็นว่าควรปรับปรุงในเรื่องต่อไปนี้ ได้แก่ ปริมาณของบุคลากรทางการแพทย์ เช่น แพทย์เฉพาะทาง คุณภาพของยาและเวชภัณฑ์

5. บริการด้านการประกอบเลี้ยง (อาหาร-น้ำดื่ม)

นักเรียนเตรียมทหารจำนวน 3 คน มีความคิดเห็นว่าการให้บริการด้านการประกอบเลี้ยงเหมาะสม ได้แก่ อาหารมีปริมาณเพียงพอกับจำนวนนักเรียนเตรียมทหาร น้ำดื่มที่จัดเตรียมไว้สำหรับนักเรียนมีเพียงพอ ส่วนอีก 12 คน เห็นว่าต้องปรับปรุงแก้ไขในเรื่องต่อไปนี้ ได้แก่ ความสะอาดของอาหาร-น้ำดื่ม อาหารที่เตรียมไว้ไม่มีการปกปิดไว้มิดชิด ทำให้เห็นแล้วไม่รู้สึกรับประทาน ตลอดจนความสะอาดของภาชนะ เช่น จาน ช้อนส้อม แก้วน้ำ ปริมาณของอาหารในบางมื้อไม่เพียงพอกับความต้องการตลอดจนเครื่องปรุงต่าง ๆ เช่น น้ำปลา ควรจัดให้มีบนโต๊ะอาหารอย่างเพียงพอ ในบางครั้งการให้บริการของเจ้าหน้าที่บริการได้ไม่ทั่วถึง เพราะเจ้าหน้าที่มีไม่เพียงพอและควรมีการปรับปรุงในเรื่องรสชาติของอาหาร ปรับเปลี่ยนเมนูตามสมควรไม่ควรประกอบเลี้ยงอาหารอย่างซ้ำซากจำเจ

6. บริการด้านอาคารที่พัก

นักเรียนเตรียมทหาร 7 คนเห็นว่าการให้บริการด้านอาคารที่พัก มีความเหมาะสม ได้แก่ มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน บริเวณที่พักมีความเป็นส่วนตัว บริเวณรอบบ้านพักมีความสะอาด เรียบร้อย ส่วนอีก 8 คน เห็นว่าควรปรับปรุงในเรื่องต่อไปนี้ เช่น เครื่องอำนวยความสะดวก เช่น ก๊อกน้ำ ฝักบัว พัดลม มุ้งลวด ที่เกิดการชำรุด การดำเนินการซ่อมเป็นไปอย่างล่าช้า ข้อเสนอแนะ ควรจัดเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามาดำเนินการซ่อมแซมทันที

7. บริการด้านการขนส่ง

นักเรียนเตรียมทหารจำนวน 9 คน เห็นว่า การให้บริการด้านการขนส่งมีความเหมาะสม ได้แก่ รถโดยสารมีที่นั่งเพียงพอสำหรับนักเรียน เครื่องปรับอากาศบนรถโดยสารมีความเย็นสบาย เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องให้การบริการเป็นอย่างดี ส่วนอีก 6 คน เห็นว่า ควรมีการปรับปรุงในเรื่องต่อไปนี้ ได้แก่ ปริมาณรถในบางครั้งไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน ความสะอาดบนรถ และค่าโดยสารที่เก็บแพงเกินไปสำหรับนักเรียน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร สรุปสาระการดำเนินการได้ ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ ดังนี้
เพื่อศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหารใน 5 ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน ด้านสัมพันธภาพกลุ่มเพื่อนและด้านการให้บริการ ตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักเรียนเตรียมทหาร

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นอาจารย์สังกัดส่วนการศึกษา โรงเรียนเตรียมทหาร และนักเรียนเตรียมทหาร ชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2549 จำแนกเป็นอาจารย์ 111 คนและนักเรียนเตรียมทหารจำนวน 1,568 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เป็นอาจารย์สังกัดส่วนการศึกษา โรงเรียนเตรียมทหาร จำนวน 94 คน และนักเรียนเตรียมทหารชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 จำนวน 654 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan 1970 : 608) จากนั้นสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ระบบชั้นของอาจารย์และชั้นปีของนักเรียนเตรียมทหาร เป็นชั้นในการสุ่ม ต่อจากนั้นสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์สังกัดส่วนการศึกษา และนักเรียนเตรียมทหารที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร 5 ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านการเตรียมการสอน ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน ด้านสัมพันธภาพกลุ่มเพื่อน และด้านการให้บริการ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าความเชื่อเท่ากับ 0.938 แบบสอบถามที่แจกไปทั้งหมด 654 ฉบับ ได้รับกลับคืนเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ 654 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ส่วน

ด้านการให้บริการใช้การสัมภาษณ์ โดยเลือกตัวแทนของนักเรียนเตรียมทหาร ชั้นปีที่ 1-3 ทั้ง 4 เหล่าทัพ และหัวหน้านักเรียนเตรียมทหารในแต่ละปี ทั้งหมด 15 คน ซึ่งการสัมภาษณ์ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นแบบแสดงความคิดเห็น ปัญหาพร้อมข้อเสนอแนะในการให้บริการ ได้แก่ บริการห้องสมุด บริการแนะแนวและการให้คำปรึกษา บริการให้ทุนการศึกษา บริการด้านการรักษาพยาบาล บริการการประกอบเลี้ยง (อาหาร - น้ำดื่ม) บริการด้านอาคารที่พัก และบริการด้านการขนส่ง

การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมทหาร เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้อาจารย์และนักเรียนเตรียมทหารตอบแบบสอบถาม และผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์นักเรียนเตรียมทหารเหล่าทัพละ 1 คน ในแต่ละชั้นปี และหัวหน้านักเรียนเตรียมทหารในแต่ละชั้นปี รวม 15 คน เป็นตัวแทนนักเรียนเตรียมทหาร ในการสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร 5 ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน ด้านสัมพันธ์ภาพกลุ่มเพื่อน โดยรวมและรายด้านโดยการวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและแปลความหมายของค่าเฉลี่ยโดยเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด และสรุปความคิดเห็น ปัญหาและข้อเสนอแนะจากแบบบันทึกการสัมภาษณ์ด้านการให้บริการ โดยการจัดกลุ่มคำตอบที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และนำเสนอผลการวิเคราะห์โดยการบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหารในด้าน กายภาพ ด้านการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน ด้านสัมพันธ์ภาพกลุ่มเพื่อน และด้านการให้บริการตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักเรียนเตรียมทหาร สรุปได้ดังนี้

1. การศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร ตามความคิดเห็นของอาจารย์ เมื่อพิจารณาอาจารย์ทุกระดับชั้นยศ และจำแนกตามระดับชั้นยศ คือกลุ่ม ร.ต. - ร.อ. และกลุ่ม พ.ต. ขึ้นไป พบว่าโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. การศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหารตามความคิดเห็นของนักเรียนเตรียมทหารทุกชั้นปี และเมื่อพิจารณาจำแนกตามระดับชั้นปีของนักเรียนเตรียมทหารคือ ชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

3. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ตัวแทนนักเรียนเตรียมทหารในแต่ละเหล่าทัพ และหัวหน้านักเรียนในแต่ละชั้นปี นักเรียนเตรียมทหารมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร ด้านการให้บริการสรุปได้ ดังนี้

บริการห้องสมุด ควรปรับปรุง ปริมาณของหนังสือ ได้แก่ หนังสือประเภทตำรา คู่มือในรายวิชาต่างๆ และควรจัดให้มีเครื่องถ่ายเอกสาร คอมพิวเตอร์ อย่างเพียงพอ

บริการแนะแนวและให้คำปรึกษา ควรปรับปรุง เวลาในการให้บริการให้เพิ่มเวลาในการให้คำปรึกษา

บริการทุนการศึกษา ควรปรับปรุงวิธีการคัดเลือกผู้ที่เหมาะสม มีคุณสมบัติเหมาะสมแก่การได้รับทุนการศึกษา

บริการด้านการรักษาพยาบาลควรมีปริมาณของบุคลากรทางการแพทย์ เช่น แพทย์ เฉพาะทาง คุณภาพของยาและเวชภัณฑ์บางชนิด

บริการด้านการประกอบเลี้ยง ควรเพิ่มความสะดวกของอาหาร-น้ำดื่ม ภาชนะต่างๆ รวมทั้งสุขอนามัยของโรงเรียนและเจ้าหน้าที่

บริการด้านอาคารที่พัก ควรปรับปรุงความเรียบร้อยของอุปกรณ์เครื่องใช้ เช่น พัดลม มุ้งลวด เครื่องสุขภัณฑ์ ให้อยู่ในสภาพใช้งานได้และได้รับการซ่อมแซมเมื่อได้รับการแจ้งซ่อมอย่างทันท่วงที

บริการด้านการขนส่ง ควรปรับปรุงปริมาณรถในบางครั้งไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียนเตรียมทหาร เพิ่มความสะดวกบนรถ

อภิปรายผล

จากการศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหารตามความคิดเห็นของอาจารย์โดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน แต่ด้านกายภาพมีความเหมาะสมน้อยกว่าด้านอื่นๆ ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนเตรียมทหารได้ย้ายที่ตั้งไปที่ตั้งแห่งใหม่ ทำให้การคมนาคมไปมาไม่สะดวก รถประจำทางมีน้อยและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ยังมีปริมาณน้อย ไม่ครบถ้วน ดังที่ จันทรเพ็ญ หงษ์ทอง (2545 : 94 - 95) ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ตามทัศนะของนิสิตแพทย์ พบว่านิสิตแพทย์มีทัศนะเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางด้านกายภาพ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากอาคารที่พักของคณะตั้งอยู่ในทำเลที่คับแคบ อาคารที่ใช้อยู่ในปัจจุบันใช้ร่วมกับคณะวิทยาศาสตร์ และ อังคณา สายยศ (2537 : 2) ได้ศึกษาเจตคติที่ไม่ดีต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้านอาคารสถานที่ พบว่านิสิตมีเจตคติที่ไม่ดีต่ออาคารสถานที่ เนื่องจากอาคารสถานที่คับแคบ จำนวนห้องไม่เพียงพอ สกปรก หากสภาพแวดล้อมเหมาะสมจะก่อให้เกิดความพึงพอใจ ทำให้ตั้งใจศึกษาหาความรู้ ประสบการณ์ต่างๆ จนประสบความสำเร็จและ พรจิต พิระพัฒนกุล (2543 : 109) ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมในการเรียน กรณีศึกษา : สถาบันเทคโนโลยีวิทยายุทธ พบว่าสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายนอกห้องเรียน ควรปรับปรุงคือ จัดที่นั่งพักผ่อนให้นักศึกษาได้ใช้ประชุมทบทวนวิชานอกชั่วโมงเรียน และกมลทิพย์ เกตุวรสุนทร (2542 : 111) ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมสาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ในทัศนะของนักศึกษาปริญญาโท พบว่านักศึกษาปริญญาโทเห็นว่าสภาพแวดล้อมสาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ด้านอาคารสถานที่อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะสาขาวิทยบริการไม่มีห้องพักหรือที่นั่งพักผ่อนให้นักศึกษาเมื่อต้องรอเรียนหรือประชุมปรึกษาหารือทางวิชาการกับเพื่อนๆ อีกทั้งไม่สามารถหาอาหารรับประทานได้ง่าย ห้องน้ำไม่สะอาด และสถานที่เรียนตั้งอยู่ห่างไกลจากชุมชน แต่งานวิจัยของ อำพัน อ่องเอี่ยม (2541 : 141) ได้ศึกษาทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ที่มีต่อสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยศรีปทุม ด้านอาคารสถานที่มีความเหมาะสมในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะทำเลที่ตั้งของมหาวิทยาลัยศรีปทุม ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีการคมนาคมไปมาสะดวก มีขนาดและเนื้อที่ภายในบริเวณมหาวิทยาลัยกว้างขวางเพียงพอ

2. ผลการวิจัย พบว่า การศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหารตามความคิดเห็นของนักเรียนเตรียมทหาร โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านกิจกรรมนักเรียน มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด เนื่องจากโรงเรียนเตรียมทหารได้จัดให้มีกิจกรรมต่างๆ ซึ่งต่างจากสถาบันการศึกษาทั่วไป เช่น ระบบซ่อม ระบบนักเรียนใหม่ และนักเรียนเตรียมทหารเป็นนักเรียนประจำจึงจัดกิจกรรมต่างๆ เหมือนกันในทุกชั้นปีและทุกๆ ปี นักเรียนเตรียมทหารจึงเกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายและอาจจะเกิดความรู้สึกต่อต้านระบบของโรงเรียนเตรียมทหาร ซึ่งสอดคล้องกับ อุกฤษณ์ มนูญรัตน์ (2544 : 65) ที่ได้ศึกษาความพึงพอใจของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ที่มีต่อการให้บริการในงานกิจการนิสิตและสวัสดิการ พบว่า นิสิตมีความพึงพอใจต่อการบริการด้านกิจกรรม นิสิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากนิสิตทั้งชายและหญิง ไม่ว่าจะเป็นคณะหรือชั้นปี ต่างกัน ต่างก็มีโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมเหมือนกัน และนอกจากนี้นิสิตทั้งหมดพักอยู่ในหอพักของมหาวิทยาลัย ทำให้ต้องเข้าร่วมกิจกรรมเหมือนกันทุกอย่าง กอปรกับรูปแบบกิจกรรมไม่ค่อย มีความหลากหลาย เช่นเดียวกับประสงค์ วงศาโรจน์ (2541 : 88) ได้ศึกษาสภาพแวดล้อม วิทยาลัยพลศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร ในทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา พบว่า นักศึกษามีความเห็นว่าการจัดกิจกรรมนักศึกษา มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง เนื่องจากกิจกรรมเป็นเพียงการจัดตามแผนปฏิบัติงานประจำปีที่กำหนดไว้เหมือนกันทุกปี นักศึกษาไม่มีโอกาสเลือกหรือจัดกิจกรรมเอง การเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาเป็นเพราะเพื่อปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของมหาวิทยาลัย และมณฑล แขวง โสภ (2538 : 135) ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมวิทยาลัยพยาบาล และผดุงครรภ์ กระทรวงสาธารณสุข ในทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา พบว่า นักศึกษามีทัศนะต่อการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นเพราะต้องปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของวิทยาลัย

3. ผลการวิจัยการศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร ด้านการให้บริการ ตามความคิดเห็นของนักเรียนเตรียมทหาร พบว่า

บริการห้องสมุด มีสิ่งควรปรับปรุง ได้แก่ ปริมาณของหนังสือประเภทตำรา เครื่องถ่ายเอกสาร เครื่องคอมพิวเตอร์มีน้อย และการขยายเวลาให้บริการในวันหยุด ทั้งนี้เป็นเพราะเจ้าหน้าที่มีน้อย และงบประมาณในการจัดหาหนังสือประเภทต่างๆ มีน้อยด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ สุกัญญา แป้นสุขเย็น (2543 : 22) พบว่า ปัญหาในการใช้ห้องสมุดคณะเภสัชศาสตร์ที่เกี่ยวข้องและหนังสือตำราภาษาไทยในสาขาเภสัชศาสตร์นี้ไม่เพียงพอ คอมพิวเตอร์ใช้เพื่อศึกษาบทเรียนสำเร็จรูปในศูนย์การศึกษาเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Learning Resource Center for Self Study) มีน้อย ไม่เพียงพอ วารสารพิมพ์ออกนอกห้องสมุดไม่ได้ หนังสือตำราวิชาการอื่นๆ เมื่ออ่านประกอบในวิชาเรียนมีน้อย และ ฐาตุร จินตะนฤมิตร (2544 : 33 - 36) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการใช้ห้องสมุด

ของอาจารย์ นิธิและบุคลากร คณะทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า ปัญหาที่ทำให้ผู้ใช้ห้องสมุดไม่ใช้บริการห้องสมุด คือ ไม่มีเวลาไปใช้ห้องสมุด ไม่ทราบว่าห้องสมุดมีบริการอะไร ไม่ทราบวิธีการสืบค้นข้อมูล ช่วงเวลาเปิดให้บริการนอกเวลาราชการมีน้อย จำนวนหนังสือและสิ่งพิมพ์ไม่เพียงพอกับความต้องการและไม่มีบุคลากรให้บริการช่วยเหลือ

ห้องสมุดมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการเรียนการสอน เปรียบเสมือนหัวใจของสถาบันที่มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ทุกสถาบันซึ่งมีห้องสมุดเพื่อเป็นแหล่งค้นคว้าวิจัยและห้องสมุดจะประสบความสำเร็จในการบริการ จำเป็นต้องมีการวางแผนที่ดี และเข้าใจถึงลักษณะการใช้และความต้องการของผู้ใช้บริการ ถ้าห้องสมุดจัดเตรียมทรัพยากรสารสนเทศและบริการสารสนเทศที่สอดคล้องกับลักษณะนิสัย และความต้องการของผู้ใช้บริการ ผู้ใช้ย่อมเห็นประโยชน์และความสำคัญของห้องสมุด ซึ่งเป็นผลให้ผู้ใช้สนใจที่จะเข้าใช้ห้องสมุด

บริการด้านการประกอบเลี้ยง (อาหาร - น้ำดื่ม) มีสิ่งควรปรับปรุงได้แก่ ความเพียงพอของปริมาณอาหาร ความสะอาดของอาหารและภาชนะต่างๆ รสชาติของอาหารและสุขอนามัยของโรงประกอบเลี้ยง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการประกอบเลี้ยงคนจำนวนมากทำให้การกำหนดปริมาณที่แน่นอนอาจจะคลาดเคลื่อนและความพึงพอใจของนักเรียนเตรียมทหารในการรับประทานอาหารและรสชาติของอาหารอาจแตกต่างกัน รวมทั้งนักเรียนเตรียมทหารพึงระวังในเรื่องสุขอนามัย เพราะอยู่รวมกันเป็นจำนวนมาก ซึ่งอัมไพพรรณ พุ่มศรีสวัสดิ์ (2539 : 76) กล่าวว่า นักศึกษามีความต้องการรับบริการด้านอาหารที่มีรสชาติดี และมีคุณค่าทางโภชนาการ และไม่ว่าจะเป็นนิสิตในคณะหรือชั้นปีใดก็ตาม ต่างก็มีความต้องการรับบริการด้านอาหารที่สะอาด รสชาติดี มีคุณค่าทางโภชนาการเพื่อเสริมสร้างความสมบูรณ์แก่ร่างกายและสมอง และ ศศิพันธ์ ทรงศักดิ์ (2542 : 84) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏเชียงใหม่ พบว่า จำนวนโรงอาหารที่ไม่เพียงพอ ไม่สามารถรองรับกับจำนวนผู้ใช้บริการในช่วงกลางวัน ทำให้สถานที่รับประทานอาหารไม่มีความสะดวก สบายและถูกหลักสุขาภิบาลอาหาร และอาหารไม่มีความหลากหลาย ทำให้นิสิตไม่สามารถเลือกรับประทานอาหารที่ตนเองต้องการ จึงทำให้นิสิตมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยการศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร ผู้วิจัยขอเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ดังต่อไปนี้

1. ด้านกายภาพ ควรจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกภายในโรงเรียนเตรียมทหาร เช่น โทรศัพท์สาธารณะ ไปรษณีย์ ตู้ ATM และควรมีรถโดยสารบริการข้าราชการ ครอบครัว และนักเรียนเตรียมทหารในปริมาณพอเพียง
2. ด้านการเรียนการสอน ครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนได้อย่างอิสระ รวมทั้งครูควรมีวิธีการสอนที่น่าสนใจ มีสื่อการสอนที่ทันสมัย เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาและการวัดประเมินผลมีความเที่ยงตรง เป็นธรรม
3. ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน ควรจัดให้มีกิจกรรมและมีผลกระทบต่อเวลาเรียนให้น้อยที่สุดและกิจกรรมบางกิจกรรมควรให้มีระยะเวลาน้อยลง ส่วนกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพความเป็นผู้นำ ความรักความสามัคคีในหมู่คณะและความเป็นเอกลักษณ์ของโรงเรียนเตรียมทหาร ควรส่งเสริมให้มีต่อไป
4. ด้านสัมพันธภาพกลุ่มเพื่อน ควรมีเวลาให้นักเรียนได้ใช้ชีวิตเป็นส่วนตัวเพิ่มขึ้นและมีความคุ้นเคยกับรุ่นพี่ เพื่อนรุ่นเดียวกันและรุ่นน้อง และเพื่อนร่วมรุ่นในเหล่าต่างๆ ให้มากขึ้น เพื่อผลของการปฏิบัติงานในอนาคตระหว่างทหาร – ตำรวจ
5. ด้านการให้บริการ บริการห้องสมุด ควรเพิ่มปริมาณหนังสือประเภทคู่มือตำราในรายวิชาต่างๆ ขยายเวลาในการให้บริการในวันหยุด ควรมีเครื่องถ่ายเอกสาร เครื่องคอมพิวเตอร์อย่างเพียงพอ ด้านการประกอบเลี้ยง (อาหาร - น้ำดื่ม) ควรคำนึงถึงความพอเพียงของปริมาณอาหาร รสชาติ ความสะอาด รวมทั้งความสะอาดของภาชนะ สุขอนามัยของเจ้าหน้าที่และโรงประกอบเลี้ยง ด้านอาคารที่พัก สิ่งอำนวยความสะดวกประจำห้องพักที่ชำรุด เมื่อมีการแจ้งซ่อม ควรดำเนินการในระยะเวลาที่แน่นอน ทันต่อการใช้งาน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเตรียมทหารโดยเจาะลึกเฉพาะด้าน เช่น ด้านการเรียนการสอน ด้านการให้บริการ ด้านการบริหาร
2. การศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเตรียมทหาร ควรศึกษาเปรียบเทียบกับโรงเรียนประจำในแต่ละเหล่าทัพ เช่น โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ โรงเรียนนายเรืออากาศ และโรงเรียนนายร้อยตำรวจ
3. ควรศึกษาระบบต่างๆ ของนักเรียนเตรียมทหารให้เจาะลึกเฉพาะด้าน เช่น ระบบนักเรียนใหม่ ระบบซ่อม และระบบเกียรติยศศักดิ์

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกรัตน์ นาคนฤทัย. (2540). *สภาพแวดล้อมทางการศึกษาในวิทยาลัยพัฒนวิชาการ*
สังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของนักศึกษา.
ปริญญาานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. (ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กมลทิพย์ เกตุวรสุนทร. (2542). *สภาพแวดล้อมสาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ*
มหาวิทยาลัยรามคำแหง ในทัศนะของนักศึกษาปริญญาโท. วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (การศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.
- กุลชน ธนาพงศธร. (2528). *เอกสารชุดวิชาการบริหารงานบุคคล. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์*
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- กาญจนา ศรีกาพลินธุ์. (2538). *การบริหารกิจการนักเรียน.. กรุงเทพฯ : ภาควิชาบริหารการศึกษา*
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กิ่งแก้ว เอี่ยมแฉล้ม. (2542). *สภาพแวดล้อมการเรียนการสอนของคณะบริหารธุรกิจ สถาบัน*
เทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตบพิตรภิมุขตามทัศนะของนักศึกษา. ปริญญาานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต. (ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- กรมตำรวจ. (2540). *เอกสารประกอบการพิจารณารับวิทยาลัยพยาบาลตำรวจเป็นสถาบันสมทบ*
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. เล่ม 2. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยพยาบาลตำรวจ สำนักแพทย์ใหญ่ :
กรมตำรวจ. อัดสำเนา.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2535). *แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7*
(พ.ศ.2535 - 2539). กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.
- จักรกฤษณ์ ประกอบผล. (2546). *ความคิดเห็นของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง*
ที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางการศึกษาในวิทยาลัยพัฒนวิชาการธนบุรี ปริญญาานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- จันทร์เพ็ญ หงษ์ทอง. (2545). *สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ตามทัศนะของนิสิตแพทย์*. ปรินิพนธ์ การศึกษา มหาวิทยาลัย. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ฉันทลักษณ์ จันทร์ศรี. (2547). *สภาพแวดล้อมทางวิชาการของหลักสูตรนานาชาติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ชรินทร์ มั่งคั่ง. (2537, ตุลาคม - ธันวาคม). “การปรับปรุงกิจกรรมเพื่อบุคลิกภาพ”, *สารพัฒนาหลักสูตร*. 14(119) : 43 - 45.
- ชาติชาย ศักดิ์คำดวง. (2541). *การศึกษาการบริหารงานสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด กรมสามัญศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนจตุรพักตรพิมานรัชดาภิเษก*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. (บริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ชนนุช บุญสิทธิ์. (2541). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพกับเพื่อนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ตอนปลาย โรงเรียนกุนนทีรุทธธารามวิทาศคม กรุงเทพมหานคร*. ปรินิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ฐาณูร จินตะณมิตร. (2544, กรกฎาคม). “การใช้ห้องสมุดของอาจารย์ นิสิตและบุคลากร คณะทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย”, *บรรณารักษศาสตร์*. 21(2) : 33 - 36.
- ทพวงมหาวิทยาลัย. (2541). *มาตรฐานกิจการนักศึกษา*. กรุงเทพฯ : ทพวงมหาวิทยาลัย.
- ทวีศิลป์ สารแสน. (2543). *ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมทางการเรียน ในห้องเรียนด้านครูผู้สอนกับความพึงพอใจของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา*. ปรินิพนธ์การศึกษาคุญบัณฑิต. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นริศ มณีมัย. (2540). *สภาพการจัดการเรียนการสอนของครูและนักเรียนตามความคิดเห็นของ ครูและนักเรียนของโรงเรียนช่างฝีมือทหาร*. ปรินิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต (อุตสาหกรรมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- นงลักษณ์ มีจรูญสม. (2546). *สภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังในการพัฒนาสภาพแวดล้อมของ วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทองตามทัศนะของอาจารย์และนักศึกษา*. ภาคนิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏพระนคร. ถ่ายเอกสาร.
- นิพนธ์ วรรณเวช. (2538). *สภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ในทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา*. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- “นักเรียนเตรียมทหาร เส้นทางนี้ ... ไม่ได้โรยด้วยกลีบกุหลาบ”. (2549, 1 มีนาคม). เดลินิวส์. หน้า 4.
- เบญจวรรณ บุญประกอบพร. (2545). *ความคิดเห็นของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางการศึกษา*. โรงเรียนพณิชยการเพชรบุรีบริหารธุรกิจ ปริญญานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. (ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ปริญญา อังคุสิงห์. (2529). *การบริหารอาคารสถานที่และสิ่งแวดลอม*. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประกอบ คูปรัดน์. (2525). *นิสิตนักศึกษาและกระบวนการกลุ่มในสถาบันอุดมศึกษากับ นิสิตนักศึกษา : หลักการ แนวปฏิบัติ และปัญหา*. กรุงเทพฯ : พีระพัทธนา.
- ประสงค์ วงศาโรจน์. (2541). *สภาพแวดล้อมวิทยาลัยพลศึกษา จ.สมุทรสาครในทัศนะของ ผู้บริหารอาจารย์และนักศึกษา*. ปริญญานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2535). *จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล*. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพ.
- ผะดากุล ปั่นลายนาค. (2544). *ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมความเป็นผู้นำของนักเรียนเตรียมทหาร*. ปริญญานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พรจิต พีระพัฒนกุล. (2543). *การศึกษาสภาพแวดล้อมในการเรียน กรณีศึกษา : สถาบันเทคโนโลยี ราชมงคล วิทยาเขตอุเทนถวาย*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต (สถาปัตยกรรม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. ถ่ายเอกสาร.

พรเทพ ไทยรักษ์. (2539). *ทัศนะของนักศึกษามหาบัณฑิตต่อกระบวนการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต (บริหารการศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.*

ภิญโญ สาร. (2529). *หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.*

มันทนา แขวงโสภ. (2538). *สภาพแวดล้อมวิทยาลัยพยาบาลและผดุงครรภ์ กระทรวงสาธารณสุข ในทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษา. ปริญญานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อุดมศึกษา.*

มนัส นิลสวัสดิ์. (2547). *แรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.*

แม่นาส ชวลิต. (2541). *คู่มือบรรณารักษ์เล่ม 1. พิมพ์ครั้งที่ 2 (ฉบับปรับปรุงแก้ไข). กรุงเทพฯ : บรรณกิจ.*

โรงเรียนเตรียมทหาร. (2538). *ระเบียบว่าด้วยระบบนักเรียนใหม่. กรุงเทพฯ : โรงเรียนเตรียมทหาร.*

_____. (2540). *การพัฒนาระบบการบริหารและบริการ. กรุงเทพฯ : โรงเรียนเตรียมทหาร.*

_____. (2545). *42 ปี โรงเรียนเตรียมทหาร. นครนายก : โรงเรียนเตรียมทหาร.*

_____. (2547). *คู่มือแจกผู้ปกครอง นศท2548. นครนายก: โรงเรียนเตรียมทหาร.*

_____. (2547). *คู่มือนักเรียนเตรียมทหาร รุ่นที่ 47 และรุ่นที่ 48. นครนายก : โรงเรียนเตรียมทหาร.*

_____. (2549). *คู่มือนักเรียนเตรียมทหาร รุ่นที่ 49. นครนายก : โรงเรียนเตรียมทหาร.*

โรงเรียนนายเรืออากาศ. (2541). *คู่มือนักเรียนโรงเรียนนายเรืออากาศ. กรุงเทพฯ : โรงเรียนนายเรืออากาศ.*

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.*

วิฑู พวงทอง. (2542). *การศึกษาสภาพแวดล้อมวิทยาลัยพลศึกษากรุงเทพ ตามทัศนะของอาจารย์และนักศึกษา วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. อุดมศึกษา.*

วินัย วีระพัฒนานนท์. (2530). *สิ่งแวดล้อมศึกษา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.*

- วิจิตร วรุตบางกูร. (2524). *การวางแผนผังและพัฒนาสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : ขนิษฐาการพิมพ์ และโฆษณา.
- วิเชียร กระพี้แดง. (2543). *การศึกษาสภาพปัจจุบันกับปัญหาแนวการจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. (บริหารการศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.*
- วิไล ตั้งทัตสวัสดิ์, พ.ต.อ. (2536). *สภาพแวดล้อมวิทยาลัยพยาบาลตำรวจในทัศนะของอาจารย์และนักศึกษาพยาบาล. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต (การอุดมศึกษา).* กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วีระเดช เชื้อนาม. (2545). *การจัดกิจกรรมนิสิตนักศึกษา. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง.*
- ศศิพินต์ ทรงสัดย์. (2542). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสถาบันราชภัฏเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา).* กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศศิวิมล เทศประสิทธิ์. (2543). *กระบวนการจัดการสิ่งแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. (บริหารการศึกษา).* มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ศิริกาญจน์ จันทระเรือง. (2543). *การเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน. เชียงใหม่ : ภาควิชาศึกษาทั่วไป คณะธุรกิจการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้.*
- ลีปพนนท์ เกตุทัต. (ม.ป.ป.). *แนวคิดในการสร้างบัณฑิต. ถ่ายเอกสาร.*
- สุกัญญา เป้นสุขเย็น. (2543). *พฤติกรรมการใช้ห้องสมุดของนิสิตปริญญาตรี คณะเภสัชศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*
- สำเนาวั ขจรศิลป์. (2533). *หลักการกิจกรรมนักศึกษา. กรุงเทพฯ : กองกิจการนิสิตมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.*
- สุดา ทัพสุวรรณ. (2541). *เอกสารประกอบการสอน : หน้าที่ผู้นำในการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- สุชาญ โภคิน. (2539). *กิจกรรมนักศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.*

สุจิตรา ชิตามร. (2546). *ทัศนะของนิสิตที่มีต่อสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*.

ปริญญาานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สุจิตรา สุนทรทรัพย์. (2545). *เอกสารประกอบการสอนวิชา โปรแกรมสุขภาพโรงเรียน*.

กรุงเทพฯ : ภาควิชาพลศึกษา ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวพร ตั้งสมรพงษ์. (2542, มิถุนายน). “การพัฒนาบัณฑิตในยุคโลกาภิวัตน์”, ใน *วารสาร*

อุดมศึกษาสัมพันธ์ เรื่องอุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : พรินต์โพร.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542*.

กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.

สมคิด บางโม. (2544). *หลักการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏพระนคร.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2544). *การปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์ พรินต์.

อรพันธุ์ ประสิทธิรัตน์. (2545). *สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ สารานุกรมศึกษาศาสตร์*

คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .

_____. (2533). *รายงานการวิจัย : การศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนิสิต*

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . กรุงเทพฯ : ภาควิชาเทคโนโลยี

ทางการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน.

อุทัยวรรณ หวังชูขอบ. (2536, มกราคม). “งานแนะแนวในวิทยาลัยพยาบาล,” ใน

วารสารการศึกษาพยาบาล. 4(47) : 47.

อำพัน อ่องเอี่ยม. (2541). *ทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อม*

มหาวิทยาลัยศรีปทุม. ปริญญาานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต (การอุดมศึกษา).

กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

อำไพพรรณ พุ่มศรีสวัสดิ์. (2539). *ปัญหาและความต้องการด้านกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัย*

มหิดล ระดับปริญญาตรี ณ ศาลายา. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

(การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

Astin, Alexander W. (1973). *The College Environment*. New York : American Council on Education.

Campisano, Fred Anthony. (1982). *A Theoretical Model for the Effect of the School Work Environment in Jesuit High School (Work Environment)*. Arizona : University of Arizona.

- Cronbach, Lee J. (1970). *Essentials of Psychological Testing*. 3rd. ed. New York : Harper & Row.
- Doyle, Michael Joseph. (1992). *Physical facility for technological problem solving activities In secondary Technology Education programs*. West Virginia University.
- Krejcie, Robert V. and Morgan Duryle W. (1970 , Autum). Deterning Sample Size for Research Activities,” *Educational and Psychological Measurement*. 30 (6) : 607-610.
- Lundt, John Charles. (1989). *The effects of self-concept home characteristics, and Western Montana High school environments on academic achievement*. University of Montana.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเรื่องเครื่องมือวิจัย
- หนังสือขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ ผู้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

1. พันเอกธรรมรงค์ บุญสนอง	รองผู้อำนวยการส่วนการศึกษา
โรงเรียนเตรียมทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร
กองบัญชาการทหารสูงสุด
2. พันเอกสุรชาญ วณิชกิจ	อาจารย์ที่ปรึกษา กองบัญชาการทหารสูงสุด
3. พันเอกศุภกิตติ ขัมพานนท์	รองผู้อำนวยการกองพยาบาล โรงเรียนเตรียมทหาร
4. นาวาอากาศเอกสถาพร แจ่มจันทร์	ผู้อำนวยการการประกันคุณภาพทางการศึกษา
โรงเรียนเตรียมทหาร
5. นาวาโทหญิงมาลีรัตน์ มณีเขียว	หัวหน้าแผนกสถิติและข้อมูล กองสถิติและ
ประเมินผล โรงเรียนเตรียมทหาร

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

ภาคผนวก ค

แบบสอบถามและแบบบันทึกการสัมภาษณ์

การศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร

แบบสอบถาม

เรื่อง

การศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร

คำชี้แจง

แบบสอบถามมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร ซึ่งผู้วิจัยใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการตอบแบบสอบถามฉบับนี้ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมโรงเรียนเตรียมทหาร 4 ด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน และด้านสัมพันธภาพกลุ่มเพื่อน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ แต่ละข้อให้ครบทุกข้อ ตามสภาพความเป็นจริงของท่าน

1. สถานภาพ

- ☐ อาจารย์
- ☐ นักเรียนเตรียมทหาร

2. ระดับชั้นยศ

- ☐ ร.ต. - ร.อ.
- ☐ พ.ต. ขึ้นไป

3. ชั้นปีของนักเรียนเตรียมทหาร

- ☐ ชั้นปีที่ 1
- ☐ ชั้นปีที่ 2
- ☐ ชั้นปีที่ 3

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหารใน
ด้านกายภาพ ด้านการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน และด้านสัมพันธ์ภาพกลุ่มเพื่อน

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความแต่ละข้อและพิจารณาว่าท่านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับความเหมาะสม
ใด แล้วเติมเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง

คะแนน 5	หมายถึง	ท่านมีความคิดเห็นว่าการจัดสภาพแวดล้อมโรงเรียนเตรียมทหารมีความเหมาะสมระดับมากที่สุด
คะแนน 4	หมายถึง	ท่านมีความคิดเห็นว่าการจัดสภาพแวดล้อมโรงเรียนเตรียมทหารมีความเหมาะสมระดับมาก
คะแนน 3	หมายถึง	ท่านมีความคิดเห็นว่าการจัดสภาพแวดล้อมโรงเรียนเตรียมทหารมีความเหมาะสมระดับปานกลาง
คะแนน 2	หมายถึง	ท่านมีความคิดเห็นว่าการจัดสภาพแวดล้อมโรงเรียนเตรียมทหารมีความเหมาะสมระดับน้อย
คะแนน 1	หมายถึง	ท่านมีความคิดเห็นว่าการจัดสภาพแวดล้อมโรงเรียนเตรียมทหารมีความเหมาะสมระดับน้อยที่สุด

สภาพแวดล้อมโรงเรียนเตรียมทหาร	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านกายภาพ					
1. โรงเรียนเตรียมทหารตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีการคมนาคมไปมาสะดวก					
2. การจัดภูมิทัศน์ภายในโรงเรียนเตรียมทหาร					
3. การจัดตกแต่งบริเวณอาคารเรียน					
4. การจัดที่นั่งพักผ่อนบริเวณอาคารเรียนแต่ละอาคาร					
5. ขนาดของห้องเรียนกับจำนวนนักเรียนเตรียมทหาร					
6. ภายในห้องเรียนมีอุปกรณ์ที่จำเป็นเพียงพอสำหรับการเรียนการสอน					
7. สภาพภายในห้องเรียน เช่น แสงสว่าง การถ่ายเทอากาศ					
8. คุณภาพของครุภัณฑ์ ภายในห้องเรียน เช่น โต๊ะ เก้าอี้					
9. จำนวนห้องปฏิบัติการแต่ละวิชาต่อจำนวนนักเรียนเตรียมทหาร					
10. จำนวนเครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ ในห้องปฏิบัติการต่อจำนวนนักเรียนเตรียมทหาร					
11. การดูแลรักษาและปรับปรุงสภาพของอาคารพยาบาล					
12. ขนาดของห้องพัก สิ่งอำนวยความสะดวกกับจำนวนนักเรียนเตรียมทหาร					
13. จำนวนที่นั่งรับประทานอาหารต่อจำนวนนักเรียนเตรียมทหาร					
14. จำนวนห้องสุขากับจำนวนนักเรียนเตรียมทหาร					
15. สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ปริมาณการให้บริการโทรศัพท์สาธารณะ ไปรษณีย์ ตู้ ATM ภายในโรงเรียนเตรียมทหาร					

สภาพแวดล้อมโรงเรียนเตรียมทหาร	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการเรียนการสอน					
1. การจัดเนื้อหาหลักสูตรต่อเนื่องและสัมพันธ์กันทุกวิชา					
2. อาจารย์ผู้สอนรู้จักใช้วิธีการสอนและหลักจิตวิทยาการสอน					
3. อาจารย์ยินดีรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนที่แสดงออก					
4. อาจารย์ผู้สอนมีการสอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรมต่างๆ ในวิชาชีพแก่นักเรียน					
5. อาจารย์เลือกใช้สื่อการสอนประกอบบทเรียน					
6. อาจารย์ผู้สอนแนะนำเอกสาร ตำรา แหล่งวิชาเพื่อให้ นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม					
7. อาจารย์เลือกใช้วิธีการวัดผลประเมินผลเหมาะสมกับ เนื้อหาวิชา					
8. อาจารย์มีเอกสารประกอบการเรียนการสอนอย่าง เพียงพอ					
9. อาจารย์กระตือรือร้นที่จะสอนและไม่เคยขาดสอน					
10. อาจารย์มีการตรวจผลงานและแจ้งผลให้ทราบเสมอ					
11. อาจารย์อธิบายข้อสงสัยของนักเรียนได้อย่างชัดเจน					
12. มีการชี้แจงจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน วิธีการ เรียนและการวัดประเมินผลอย่างชัดเจนตั้งแต่ชั่วโมงแรก ของการเรียนการสอน					
13. อาจารย์จัดกิจกรรมหรือมอบหมายงานได้เหมาะสมกับ บทเรียน					
14. ความสนใจและตั้งใจเรียนของนักเรียนในชั้นเรียน					
15. นักเรียนเตรียมทหารสามารถแสดงความคิดเห็นและมี ส่วนร่วมในการเรียนการสอนได้อย่างอิสระ					

สภาพแวดล้อมโรงเรียนเตรียมทหาร	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน					
1. มีการจัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพและ ความเป็นผู้นำของนักเรียนเตรียมทหาร					
2. ระยะเวลาที่มีการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม เช่น ระบบนักเรียนใหม่ ระบบนักเรียนอาวุโส					
3. การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมของ นักเรียนเตรียมทหาร					
4. จำนวนนายทหาร นายตำรวจที่ดูแลด้านการจัดกิจกรรม นักเรียนเตรียมทหาร					
5. การส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมพบปะสังสรรค์ ระหว่างเรียน					
6. นักเรียนเตรียมทหารเข้าร่วมกิจกรรมหรือทำประโยชน์ เพื่อสังคมภายนอก					
7. นักเรียนเตรียมทหารให้ความร่วมมือในการเข้าร่วม กิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ					
8. ระบบนักเรียนใหม่ ควรจัดให้มีระยะเวลาที่สั้นลง					
9. โรงเรียนเตรียมทหารจัดให้มีการประเมินผลการทำ กิจกรรมต่างๆ ของนักเรียน					
10. ช่วงเวลาที่มีการจัดกิจกรรม มีผลกระทบต่อเวลาเรียน					
11. โรงเรียนเตรียมทหารสนับสนุนและอำนวยความสะดวก ในการจัดกิจกรรมต่างๆ กิจกรรมแก่นักเรียน					
12. นักเรียนเตรียมทหารมีความรักและผูกพันในสถาบัน					
13. นักเรียนเตรียมทหารรุ่นพี่ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี					
14. บรรยากาศในการกิจกรรมต่างๆ เป็นไปอย่างราบรื่น					
15. การมีส่วนร่วมในการจัดการแข่งขันกีฬาประเพณี เตรียมทหาร- บุพราชนวิทยาลัยและเตรียมทหาร-เตรียมอุดม					

สภาพแวดล้อมโรงเรียนเตรียมทหาร	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านสัมพันธภาพกลุ่มเพื่อน					
1. การส่งเสริมสัมพันธภาพที่ดีระหว่างรุ่นพี่ - รุ่นน้อง					
2. การมีส่วนร่วมในการทำงานเป็นทีมของนักเรียนเตรียมทหาร					
3. การร่วมกันทำกิจกรรมของนักเรียนเตรียมทหาร เพื่อเผยแพร่ชื่อเสียงของโรงเรียนเตรียมทหาร					
4. การให้ความช่วยเหลือแนะนำ แก่เพื่อนที่มีปัญหาด้านการเรียน เรื่องส่วนตัว					
5. การมีเวลาว่างในการพบปะสังสรรค์ระหว่างรุ่นพี่-รุ่นน้องและเพื่อนร่วมรุ่น					
6. กิจกรรมรับแขวนรุ่นมีส่วนสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างรุ่นพี่-รุ่นน้อง					
7. กิจกรรมกีฬาประเพณีเตรียมทหาร-เตรียมอุดม วันเวลาที่จัดมีความเหมาะสม					
8. กิจกรรมกีฬาประเพณีเตรียมทหาร-ยุพราชวิทยาลัย วันเวลาที่จัดมีความเหมาะสม					
9. นักเรียนเตรียมทหาร และข้าราชการในโรงเรียนเตรียมทหารให้ความร่วมมือเข้าร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ					
10. นักเรียนเตรียมทหารรุ่นพี่ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่รุ่นน้อง					
11. นักเรียนเตรียมทหารปฏิบัติตนตามระบบเกียรติศักดิ์สม่ำเสมอ					
12. นักเรียนเตรียมทหาร รู้สึกภูมิใจในความเป็นนักเรียนเตรียมทหาร					
13. นักเรียนมีความเป็นส่วนตัวในระหว่างใช้ชีวิตในโรงเรียนเตรียมทหาร					
14. นักเรียนเตรียมทหารยอมรับและสนับสนุนซึ่งกันและกัน					
15. รุ่นพี่คอยให้ความช่วยเหลือแนะแนวทางด้านต่างๆแก่รุ่นน้อง					

แบบบันทึกการสัมภาษณ์

เรื่อง การศึกษาจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร

สัมภาษณ์ นักเรียนเตรียมทหาร ชั้นปี.....

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ นามสกุล.....เหล่า.....

สถานที่ให้สัมภาษณ์.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ..... เวลา.....น.

รวมเวลาในการสัมภาษณ์..... นาที

การสัมภาษณ์ครั้งนี้ มีจุดประสงค์เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนา สภาพแวดล้อม
โรงเรียนเตรียมทหาร ซึ่งผลการวิจัยสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

โปรดแสดงความคิดเห็น ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมด้านการ
ให้บริการตามสภาพที่เป็นจริง ในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. บริการห้องสมุด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. บริการแนะแนวและให้คำปรึกษา

.....

.....

.....

.....

.....

3. บริการการให้ทุนการศึกษา

.....

.....

.....

.....

4. บริการให้การรักษายาบาล

.....

.....

.....

.....

5. บริการการประกอบเลี้ยง (อาหาร-น้ำดื่ม)

.....

.....

.....

.....

6. บริการอาคารที่พัก

.....

.....

.....

.....

7. การบริการด้านการขนส่ง

.....

.....

.....

.....

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ	เรือเอกหญิงจุฑารัตน์ ทองทิพย์
วัน เดือน ปี เกิด	4 พฤศจิกายน 2516
สถานที่เกิด	ต.ปากแพรก อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	26/1 แขวงคันนายาว เขตคันนายาว กรุงเทพฯ
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	หัวหน้าชุดปฏิบัติการจิตวิทยาและประชาสัมพันธ์ฝ่ายกิจการพลเรือน สำนักงานพัฒนาภาค 4 หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการทหารสูงสุด
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สำนักงานพัฒนาภาค 4 หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการทหารสูงสุด

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2532	มัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนนาบอน อ.นาบอน จ.นครศรีธรรมราช
พ.ศ.2535	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนทุ่งสง อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช
พ.ศ.2539	การศึกษามัธยมศึกษา (กศ.บ.) ภาษาไทย จากมหาวิทยาลัยบูรพา จ.ชลบุรี
พ.ศ.2549	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) บริหารการศึกษา จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ